

SLOVENSKI Jadran

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER, 25. NOVEMBRA 1961

★ POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI ★ LETO X. — ŠT. 48-49

ZGODOVINSKA ODLOČITEV SLOVENCEV V ITALIJI

V enotnosti je nezlomljiva moč

V nedeljo, 19. novembra, je po temeljnih predhodnih pripravah in občih združitvenih težnjah članstva Slovenske prosvetne zveze v Trstu, Zveze prosvetnih društev v Gorici in ljudskoprosvetnih delavcev v Beneški Sloveniji prišlo do ustanovitvenega občnega zabora enote organizacije prosvetnih društev tržaške in goriške pokrajine ter Beneške Slovenije. Nova združena organizacija se imenuje SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA, sedež pa ima v Gorici.

Na združitveni občni zbor je prihitelo nad 100 delegatov iz vseh treh naštetih pokrajin, kjer žive Slovenci v Italiji, razen uglednih tržaških, goriških in višemških družbeno-političnih voditeljev pa so občni zbor z iskrenimi čestitkami, pripomoreli in dobrimi željami pozdravili tudi predstavniki Zveze Svobod in prosvetnih društev v Sloveniji, posebej pa še predstavnika koprskega in goriškega Okrajnega sveta Svobod.

Nam v svobodni domovini si je težko predstavljati mladostni potlet, iniciativi in razgibanosti v enotnih mnenjih in stališčih, borbno in optimistično izraženih v poročilih in razpravi na tem nedeljskem občnem zboru zamejških kulturnoprosvetnih delavcev, ki delujejo izredno pôrztvovalno in tako rekoč v slednji vasi in mestu v Italiji, kjer žive Slovenci. Poseben pečat temu združitvenemu občnemu zboru je dajala prav borbena mladina, katere pretežni predstavniki se v zamej-

stvu tako lepo povezujejo in ujemajo z njihovimi izkušnejšimi starejšimi sodelavci na kulturnoprosvetnem področju.

(Nadaljevanje na 2. strani)

SESTANEK TITO — NEHRU — NASER

ob zaupanju velike večine človeštva

»Lahko povem, da smo glede vseh vprašanj zelo lahko prišli do skupnih gledišč in ni bilo nobenih nesoglasij. Želim poudariti, da se zadovoljen vračam domov,« je dejal predsednik Tito v svoji izjavi za jugoslovansko javnost, ko se je v ponedeljek, 20. t. m., vrnil z dvodnevnih razgovorov, ki jih je imel v Kairu s predsednikoma ZAR Naserjem in premierom indijske vlade Nehrujem.

Iz uradnega poročila o kairskem sestanku in v zvezi z mednarodnim položajem ter dogodki, na katere je močno vplivala beograjska konferenca nevezanih držav izhaja, da se smoter tega pomembnega sestanka treh

najvidnejših predstavnikov in pa harmonično doseženi uspeh kairskih razgovorov ujemata v strategiji, kako nadaljevati skupno delo za utrditev miru v svetu.

Po zaključnem sestanku trojice sta se predsednika Tito in Naser pogovarjala tudi o dvostranskih odnosih med ZAR in Jugoslavijo.

V JUBILEJNEM LETU NAŠE REVOLUCIJE IN OB ROJSTNEM DNEVU TITOVE JUGOSLAVIJE, OB DNEVU REPUBLIKE 1961

Okrajni ljudski odbor Koper

ISKRENO ČESTITA PREBIVALCEM KOPRSKEGA OKRAJA IN ŽELI VSEM MNOGO USPEHOV PRI USTVARJALNEM DELU ZA LEPŠO BODOČNOST NAŠE VELIKE SOCIALISTIČNE DOMOVINE!

Obsežna akcija vseh občanov

pri vpisovanju ljudskega posojila za gradnjo šole v Kopru

Pri Občinskem odboru SZDL v Kopru se je sestal štab za ljudsko posojilo. Razveseljiva je bila ugotovitev, da poteka vpis posojila za koprsko osnovno šolo zelo zadovoljivo, saj se je odzvalo do 15. novembra 30 sindikalnih podružnic in je okrog 2500 delavcev in uslužbenec vpisalo približno 17 milijonov posojila (doseženo povprečje 6.700 dinarjev).

Med že vpisanimi sindikalnimi podružnicami gre pohvaliti zlasti tiste, ki so dosegli visoko povprečje vpisane posojila kljub temu, da povprečje plač ni posebno visoko. Na drugi strani pa imamo sindikalne podružnice, kjer z akcijo še sploh niso začeli ali pa je število vpisanih sorazmerno nizko glede na število poslovnih.

Štab je lahko ugotovil, da je klub nekaterim slabostim ugoden odziv pri vpisu posojila in da se je za akcijo zainteresiralo širok krog občanov. Predstavniki občinskega ljudskega odbora so zagotovili, da je pristojni forum že najel posojilo za gradnjo šole in je tudi s tem dano zagotovilo posojilodajalcem, da bodo zbrana sredstva porabljeni izključno za gradnjo šole. Ker bodo s tem posojilom razbremenjeni krediti šolskega sklada, jih bo mogoče porabiti za nujne potrebe drugih šol v občini,

pri čemer imata prioriteto šoli v Smarjah in Dekanih.

Med sindikalnimi podružnicami podjetij in ustanov, ki so dosegli visoko povprečje vpisane posojila, lahko štejemo ObLO Koper (8.257), Gradbeno podjetje »1. maj« (5.600), »Soča-Koper« (6.220), Mototehno (9.387), Galsko čelo v Kopru (6.130), Hladilnico Dekani (11.586), Mleko Koper (9.909), Zavod za stanovanjsko Izgradnjo (8.345), Komunalno banko (13.277) in OLO Koper (8.406). V nekaterih pod-

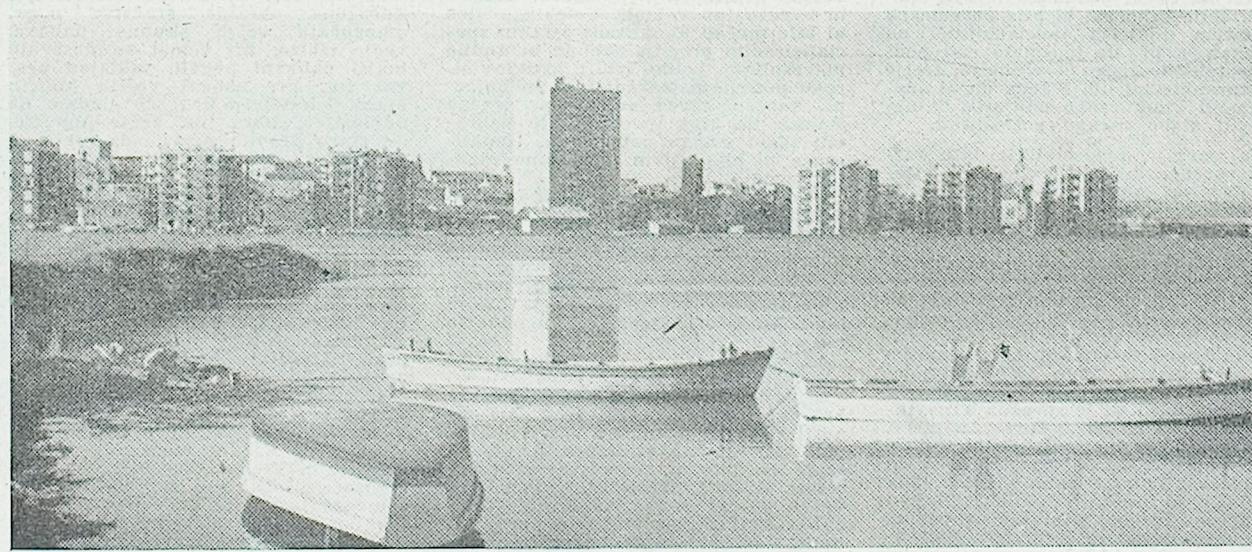
jetih je vpisovanje posojila še nedokončano, n. pr. Tomos, Pristanišče, Vodna skupnost, čeprav so že do sedaj vpisane vsote čez dva milijona, druga močna gospodarska podjetja, kot so n. pr. Intercropa, Autocomerce, Imex, Fruktus itd., pa o višini posojila še razpravljajo.

Prav posebno gre pojaviti prvi odziv med prosvetnimi delavci, in sicer v Božičih, kjer so vpisali v povprečju okrog 8.000, otroci pa so se obvezali za 20.000 dinarjev.

jetih je vpisovanje posojila še nedokončano, n. pr. Tomos, Pristanišče, Vodna skupnost, čeprav so že do sedaj vpisane vsote čez dva milijona, druga močna gospodarska podjetja, kot so n. pr. Intercropa, Autocomerce, Imex, Fruktus itd., pa o višini posojila še razpravljajo.

Prav posebno gre pojaviti prvi odziv med prosvetnimi delavci, in sicer v Božičih, kjer so vpisali v povprečju okrog 8.000, otroci pa so se obvezali za 20.000 dinarjev.

VSEM BRALCEM, naročnikom in sodelavcem »Slovenskega Jadran« pošiljo za Dan republike — 29. november 1961 — ISKRENE ČESTITKE in želje za osebno srečo in zadovoljstvo ter mnogo delovnih uspehov KOLEKTIV UREDNIŠTVA in uprave lista ter celotnega podjetja »Primorski fiskal Koper!«

Na vzhodni strani Kopra raste novo mesto, ki ga kmalu ne bo več poznati. Zdaj se nenehno rastoče stavbe — stanovanjski bloki in stolnice — še zrcalijo v mirni morski vodi, ki pa bo tod čez bore malo časa povsem izginila in prepustila mesto suli zemlji. Naša pomorska metropolita vidnoraste in se razvija kot živ dokaz ustvarjalnega poleta naših delovnih ljudi, ki letos zato s posebnim ponosom praznujejo jubilejno leto vstaje in revolucije, jubilejni Dan naše socialistične republike.

★ OB LETOŠNJEM DNEVU REPUBLIKE ★

Naš veliki november

Domovina, ti si kakor zdravje!

Skozi trpljenje stoletij, skozi kri in solze zaradi drugih, z žulji za druge se je naš človek dokopal do spoznanja, da se lahko s trdnim bojem in krvjo odkupi sužnosti. Družno stavač in glasoviti udarila po valjih in gospodarjih, go pritepenih strahovalcev, ko so ti z jekleno peto zakoračili v naše domove. Iz prelite krvi padlih borcev je zorelo novo seme, srce in kladivo in zvezda so rdeče sijali in napajali srca z novo močjo.

Sredi gigantskega boja za obstanek je našo razkosano domovino začelo greti sonce svoboda, osvobodilni boj pa je bil kot ogromna leča: zbrala je žarke in jih usmerila naprej v Bihač, nato pa v Jajce. Bila je rojena Republika. Brez kralja in gospode. Dežela svobodnih delovnih ljudi, domovina junakov.

Jubilejno leto praznijemo. Obletimo vstaje in revolucije. Obletimo, ko smo našli same sebe, ko smo začeli boj za obstanek in svoje mesto v svetu. Takrat je svoboda dala naša polja in gozdove, dobila svoje potrdilo 29. novembra 1943 in se široko nasmehnila vsem našim ljudem maja 1945. Zgodbinski mejniki, ki bodo za vedno stali v naših srečih.

Gradimo naprej delo svobodnih in enakopravnih ljudi. Našo Republiko. Preraščamo doslej znane okvire. Gazimo sneg v celo — pa nič ne de: ni nam žal truda, drugim za nami bo pot lažja, uglajena, če bodo hoteli stopiti nanjo. Nam ostaneta zadoščenje in veselje nad uspehom.

Gledamo nazaj, razčlenjujemo: če bi morali začeti znova, bi si morda z današnjimi izkušnjami kaj prihranili, iti pa bi morali isto pot. Zato vemo, da je prava. Tudi drugi hodijo za nami in tega smo veseli. Svobodo, enakopravnost in mir želimo vsem ljudem na svetu.

Zato smo v jubilejnem letu revolucije toliko bolj radostni ob Dnevnu republike.

RASTKO BRADAŠKJA

OB SPREJEMANJU PRAVILNIKOV O DELITVI DOHODKA NA POSTOJSKEM

POHITETI TUDI V GOSTINSTVU IN OBRTI

Na osnovi razgovorov, ki so jih imeli prejšnji teden v gospodarskih organizacijah postojanske občine članji Občinskega sindikalnega sveta, je svet izdelal posebno analizo o stanju urejenosti samoupravnih predpisov o notranji delitvi čistega dohodka in o delavnosti ekonomskih enot.

Analiza ugotavlja, da so doslej sprejeli pravilnike o interni delitvi čistega in osebnih dohodkov po delu v Kmetijskih zadrugah v Postojni in Pivki, nadalje v trgu podjetju »Oskribi«, »Gozdnom gospodarstvu, hotelu »Javornik«, kavarni »Jadran«, v Kolodvorski restavraciji in v zavodu »Postojnski jame« v Postojni ter v Gostinskom podjetju v Pivki. V Petrinarskem zavodu »Kras« v Neverkah je kotektiv doslej sprejel samo pravilniki o delitvi čistega dohodka.

Medtem pa so osnutki pravilnikov pri kraju in bodo o njih v prihod-

njih dneh razpravljali delovni kolektivi v sedmih gospodarskih organizacijah, to je v »Gradnjah«, »Transavtu«, Tovarni mesni izdelkih, Mesni pekarni in v trgu podjetju »Nanos« v Postojni ter v »Javoru« in v trgu podjetju »Javorne« v Pivki.

Sestava osnutkov pravilnikov se je do dne izdelave analize močno zavlekla v »Mestnih trgovinah« in v Zivinorejsko-poljedelskem kombinatu v Postojni, dočim se v Zagarskem podjetju in v mnogih manjših obrtnih ter gostinskih gospodarskih orga-

nizacijah, ki obračunavajo prispevke iz dohodka pavšalno, doslej sestave pravilnikov še niso lotili.

Analiza ObSS Postojna je nadalje pokazala, da v mnogih kolektivih kljub osnovanju ekonomskih enot še niso sprejeli samoupravnih predpisov o pravicah in dolžnostih teh enot. Celo v primerih, kjer so te predpise že sprejeli, je njihovo izvajanje marksidkal formalno, kar občino zavira hitrejo decentralizacijo in nadaljnje utrjevanje delavskega samoupravljanja. (ma)

Nove morske poti iz Kopra

Pomorski promet v koprski luči stalno narašča tudi v pogledu rednih linijskih prog. Pred nedavnim so že zajetni spisek tujih ladij, ki so ristale v naši luči, povečale madžarske ladje. V prejšnjem tednu smo videli v Kopru že tretjo ladjo, ki ima matično luko Budimpešto. To je bila ladja velike obalne plovbe »Duna«.

Sedaj pa se Kopru obeta nova redna proga. Pomorsko prevozno podjetje »Slobodna ploviba« iz Šibenika, ki je lansko leto kupila v tujini 4 ladje za prevoz tovora v veliki obalni plovbi, uvaja novo redno progo z izhodiščem v Kopru. To bo proga Gornji Jadran—Levant. V to progo bodo uvrščene

3 ladje po 1200 ton nosilnosti: »Biograd«, »Novigrad« in »Višegradi«. Četrta se imenuje »Dravograd« in smo jo v naši luči že videli pred približno pol leta.

Imenovane ladje bodo na tej novi redni progi prevažale različen tovor, predvsem pa južno sadje. Pristajale bodo v različnih jugoslovanskih in italijanskih kakov tudi grških lukah.

V jubilejnem letu naše ljudske vstaje in revolucije pošiljajo za 29. november — DAN REPUBLIKE — vsem prebivalcem koprskega okraja svoje iskrene čestitke in najboljše želje za osebno srečo in zadovoljstvo ter uspešno delo pri graditvi vedno boljšega življenja v naši domovini.

★ OKRAJNI KOMITE ZKS
★ OKRAJNI ODBOR SZDL
★ OKRAJNI SINDIKALNI SVET
★ OKRAJNI KOMITE LMS
★ OKRAJNI ODBOR ZB NOV KOPER

RAZPRAVE O PRAVILNIKH

Na predlog sveta za delo so pri ObLO Postojna imenovali posebno petčlansko komisijo za preglej pravilnikov o delitvi čistega in osebnih dohodkov po delu. Komisija je imela doslej dve seji, svoje pripombe o postavljenih merilih za interno delitev čistega in osebnih dohodkov v že sprejetih pravilnikih pa bo posredovala na skorajšnjih sejah občinskega zboru proizvajalcov, ki bo zavzel o teh vprašanjih dokončna stališča in eventualna priporočila gospodarskim organizacijam. (ma)

Pred jubilejnim Dnevom JLA: naši vojaki so preskrbljeni z najsodobnejšo opremo. Na sliki je fotozvidnik, ki snema zemljisce na »sovražnikovi« strani pri vojaških vajah, na katerih se pripadniki JLA usposabljajo za nove in nove naloge v obrambi domovine in izgradnji socializma

V enotnosti je nezlomljiva moč

(Nadaljevanje s 1. strani) Kanalske doline, naj bo mogočen šečit naših sinov in hčera, s pomočjo katerega se bomo uspešno zoperstavili vsemu in vsem, ki bi nam hoteli kratiti naše narodne, kulturne in druge pravice, ki nam pripadajo po vseh človeških, ustavnih, zakonskih in pogodbenih obveznostih italijanske države.

V tem smislu je namen združitve posebno jasno poudaril Miladin Černe (Gonica), ki je osvetil umetno razdelitev Slovencev v Italiji na tri povsem ločene kategorije (tržaška, goriška in beneška), pokazal na strahotne posledice raznarodovalne preteklosti

ter podčrtal, da so to vzroki, ki narekujejo zamejskemu Slovenscu v Italiji enotnost v borbi, zlasti pa enotnost v tistih oblikah njihove borbe za narodnostni obstoj, s katero se lahko najbolj uspešno uprejo raznarcodovanju, to je s prosvetnim delovanjem, kajti je dejal — »kulturna in prosveta sta dva močna stebra, ob katerih narod nikoli ne usahne.«

Posebno tehtne besede je o namenu in pomenu združitve izrekel v imenu Slovenske kulturno gospodarske zveze dr. Jože Deckleva, ki je med drugim poudaril, da Slovence v Italiji zlasti boli dejstvo, ko vidijo, kako uživa italijanska manjšina v Jugosla-

viji vse pravice ne glede na to, kje pripadniki te manjšine žive in ne glede na to, če jih Londonski sporazum zajema ali ne. Ko je podčrtal, da manjšine v matični domovini niso zaščitene na podlagi formalnopravnih predpisov, pač pa na podlagi socialističnih načel, je dejal:

»Mi smo ponosni na to, da naša matična domovina z manjšino tako ravna, zato pa bi želeli, da bi tudi naša vlada podobno ravnala z nami. Iskreno si želimo, da bi se napor obeh vlad uresničili, t. j., da bi manjšine postale most med narodi. Pripravljeni smo delati svoj delež za zbljevanje in povezovanje obeh sosednjih narodov.«

Občni zbor je po obilju koristnih predlogov in sklebov za čim uspešnejše delovanje prosvetnih društev v Italiji končno izvolil novi odbor, ki je sestavljen izmed predstavnikov vseh treh pokrajin v Italiji, kjer žive Slovenci. Za predsednika je bil izvoljen ugledni tržaški družbeni in prosvetni delavec Ubald Vrabec.

Zamejskim Slovenscem v Italiji, njihovim prosvetnim delavcem in novemu odboru Slovenske prosvetne zveze iskreno čestitamo k pomembni združitvi vseh pozitivnih sil v borbi za njihove osnovne narodnostne pravice in za njihov nadaljnji kulturnoprosvetni napredok, pri tem pa jim seveda toplo želimo novih in novih uspehov! — ar

tati skrajnežev. Tako so neznani storilci pred dnevi porušili v bližini Bocna dva stebra visoke napetosti, hkrati pa so raztrosili letatke, v katerih povzročitelji neredov zavračajo obtožbe, da bi bili nacisti. Zatrjujejo, da hočejo s svojo dejavnostjo samo opozoriti svet na nereseno vprašanje Južne Tirolske.

Zadnje incidente na Južnem Tirolskem spravljam v zvezo z razpravo o italijansko-avstrijskem sporu v OZN.

Sprekod POSVETU

Z GLADOVNO STAVKO DO OSNOVNIH PRAVIC

Kot znano, so alžirski zaporniki v francoskih zapori začeli pred časom z gladowno stavko, da bi jih francoska vlada priznala položaj političnih ječnikov. Zaradi nepopustljivosti in odločnosti alžirskih jetnikov so končno izsili od francoske vlade potrditev svojih zahtev. Zato so alžirski zaporniki pred dnevi na poziv Ben Bele in njegovih ožjih sodelavcev prenehali z gladowno stavko.

Danes poteka štiriindvajseti dan, odkar Ben Bela in njegovi ministri odklanjajo hrano, zato se je, razumljivo, njihovo zdravstveno stanje izredno poslabšalo. Vendar so najbolj odločni alžirski borci za svobodo sklenili, da bodo nadaljevali s stavko vse dolej, dokler jih francoske oblasti ne bodo izpustile na svobodo.

NOVI ZAPLETI V KONGU

Po tragičnem dogodku v Kongu, kjer je pred nedavnim izgubilo življenje trinajst italijanskih letalcev in po kasnejšem incidentu, ko se je zrušilo italijansko letalo in so izgubili življenje nadaljnji štirje letalci, so sile OZN povečale svojo aktivnost. V pokrajino Kindu je prislo okrog tisoč pripadnikov sil OZN, da bi vzpostavili red zaradi upora kongoške garnizije, ki ima na vesti omenjenih 13 italijanskih letalcev.

Tudi osrednja vlada v Leopold-villu obravnava dogodke v tej nemirni pokrajini, vendar v teh krogih sedijo, da izjave predstavnikov OZN niso glede vseh dogodkov povsem objektivne.

ATENTATORJI ŠE VEDNO VZNEMIRJAVA JUŽNO TIROLSKO

Medtem ko v OZN nadaljujejo razpravami za ureditev južnotirolskega vprašanja, se v tej sporni pokrajini nadaljujejo aten-

Mladina med šolo in življenjem

Izobraževanje mladega rodu sodi med primarne naloge Ljudske mladine. Splošno in strokovno izobraževanje mladine je zato dobilo tudi v programih Okrajnega in občinskih komitejev mest, ki mu gre.

Zal je nedaven obisk okrajne komisije po vseh večjih in v vrsti manjših podjetij pokazal, da so sredstva, namenjena za strokovno in splošno izobraževanje proizvajalcev, izkoriscena le minimalno. Od skupno 78 milijonov dinarjev, ki so bili v našem okraju na razpolago v ta namen, je bilo racionalno naloženih le približno 22 milijonov dinarjev. Razumljivo, da je zaradi tega najbolj prizadeta mladina, torej mladi proizvajalci, ki se za splošno in strokovno izobraževanje najbolj zanimajo. Hkrati pa je takšen odnos podjetij do proizvajalcev pogojeno z izdatno materialno in moralno pomočjo kolektiva kot celote.

Zahvaljujoč novim odnosom znotraj podjetij pa so deležne večje skrbi kolektivov proizvodne konference, ki v večini gospodarskih organizacij že posredujejo mladim proizvajalcem odgovore na vrsto vprašanj s področja proizvodnje. Praksa je pokazala, da so lahko takšne konference, seveda če so dobro pripravljene, odločilen činitelj v mobilizaciji mladih proizvajalcev v organih upravljanja.

Poglavlje zase pa je tudi hudo nenačrtno in nesistematično štipendiranje v večini gospodarskih organizacij. Niso tudi redki primeri, da gospodarske organizacije štipendirajo mladino izven našega okraja, medtem ko lahko na drugi strani ugotovljamo, da mnogo domače mladine ne more

lektivi še vse premalo zavedajo pomembnosti takšnih naložb. Obsojanje vreden je tudi odnos nekaterih podjetij do teh skladov, kajti marsikje so jih uporabili v povsem drugačne namene.

Več uspehov pa so ob uvajjanju novega gospodarskega sistema pokazali klubi mladih proizvajalcev, ki so usmerili svoje programe prav v to smer. Vendar se tudi tukaj lahko srečamo z ne razumljivim stalščem dobršnega dela gospodarskih organizacij, ki teji veji mladinske dejavnosti nikakor nočijo pomagati. Izjema je vsekakor izolska Mehanotehnika, kjer je delo kluba mladih proizvajalcev pogojeno z izdatno materialno in moralno pomočjo kolektiva kot celote.

Zahvaljujoč novim odnosom znotraj podjetij pa so deležne večje skrbi kolektivov proizvodne konference, ki v večini gospodarskih organizacij že posredujejo mladim proizvajalcem odgovore na vrsto vprašanj s področja proizvodnje. Praksa je pokazala, da so lahko takšne konference, seveda če so dobro pripravljene, odločilen činitelj v mobilizaciji mladih proizvajalcev v organih upravljanja.

Poglavlje zase pa je tudi hudo nenačrtno in nesistematično štipendiranje v večini gospodarskih organizacij. Niso tudi redki primeri, da gospodarske organizacije štipendirajo mladino izven našega okraja, medtem ko lahko na drugi strani ugotovljamo, da mnogo domače mladine ne more

nadaljevati študija zaradi pomajkljivih materialnih možnosti. Le malokje v podjetjih ugotavljajo, da pomeni štipendirjanje domače mladine hkrati tudi rešitev vrste perečih problemov, zatenoči s stanovanjskim vprašanjem.

Okrajni komite mladine v Kopru pripravlja med drugim tudi obsežno analizo na šolah I. in II. stopnje, da bi tako zajel življensko problematiko naših dijakov. Nov sistem finansiranja v šolstvu je namreč poleg vrste pozitivnih činiteljev vnesel v sistem šolstva nekaj problemov, ki jih bo treba reševati bolj sistematično. Prav zaradi tega naj bi analiza osvetila problematiko štipendirjanja, vprašanja dijakova, stanovanjska vprašanja dijakov in podobno. Izkazalo se je namreč, da povečana oskrbnična v dijaških domovih ni več v sorazmerju z višino štipendij in niso redki primeri, da se dijaki zatekajo v zasebna stanovanja, kjer so izostavljeni vsem mogočim okolščinam pod najemniških odnosov.

Ker je očitno, da občinski ljudski odbori niso v stanju prispetati štipendistom nadomestila, oziroma razliko realnih življenskih stroškov dijakov, je vsestransko umesten apel našega okrajnega mladinskega vodstva na podjetja, da ponovno proučijo svoje programe motreb no novih kadrov, da bi vsaj v bodoči zagotovili štipendirancem sredstva v realnem obsegu. F. K.

Narice ATRZASKEGA

TRST Z OKOLICOIMA
309.000 PREBIVALCEV

Po prvih še neuradnih podatkih o nedavnem ljudskem štetju v Trstu naj bi imel Trst 283 tisoč prebivalcev, z okolico pa 309.000 prebivalcev. Lokalni statistični viri so doslej navajali da ima Trst vsaj deset tisoč prebivalcev manj, kot je to pokazalo zadnje štetje. Nekateri vidijo v tem potvarjanju dejanskega stanja števila prebivalstva določene politične spekulacije, na osnovi katerih je lahko volilo v Trstu več volivcev, torej tudi tisti, ki nimajo tukaj stalnega bivališča.

OBNOVITVENA DELA ŽELEZARNE V SKEDNJU

Pred dnevi so ob prisotnosti ministra za državne udeležbe Boja v Skednju svečano otvorili začetek del za obnovitev železarne v Skednju. Predvidevajo, da bodo obnovitvena dela končana do 1965. leta, ko bo prenovljena železarna lahko sprejela skupno 1.300 delovnih moči.

TRZASKI OBČINSKI SVET ZAHTEVA KONEC FAŠISTIČNIH DEJANJ

Na svoji zadnji seji je tržaški občinski svet soglasno odsodil fašistična

zločinska dejanja, ki še vedno vznemirajo tržaško prebivalstvo. Samo na sedež KPJ so izvršili fašistični zlikovci v zadnjih dveh letih kar šest bombnih atentatov in še vrsto drugih podobnih dejanj. Da bi čimprej izkorjenili cstanke te zalege, so občini zaprosili župana, naj posreduje pri notranjem ministru. Leta naj bi začel z odločno akcijo, da bi v Trstu dokončno uveljavili republiško ustavo.

HVALA ZA TAKSNO RAVNATELJSTVO ...

pravijo delavci CRDA, ker so dobili pisemni opomin zaradi sodelovanja v veliki stavki v znak protesta proti fašističnemu atentatu na sedež komunistične sekcie v ulici Madonnina. Ravnateljstvo namreč meni, da so delavci zapustili delo brez tehtnega vzroka!

Burmanski diplomat U Tant je bil izvoljen za začasnega generalnega tajnika Organizacije združenih narodov na mesto pokojnega Daga Hammarskjölda

SLOVENSKI JADRAN

Urejuje uredniški odbor. Glavni odgovorni urednik Rastko Bradaška. Izdaja vsak petek. Izdaja CJP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Canarjeva 1, telefon 170. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 800 din, za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 600-70-1-181. Rokopisov in fotografij ne vracamo. — Tisk in klišejni tiskarni CJP Primorski tisk

PRISPEVEK K RAZPRAVI O UREDITVI TRGOVINE NA OBALI

Večja in specializirana podjetja

Avtor objavljenega članka v zadnji številki »Jadrana« pod naslovom »Današnji razvoj že terja specializacijo« se v prvem delu zavzema za specializacijo trgovine. Medtem ko pravi da je, da bi bilo popolnoma zgrešeno, če bi poskušali izvesti specializacijo tako, da bi bila posamezna trgovska podjetja specializirana po strokah, n. pr. da bi imelo eno podjetje tekstil, drugo konfekcijo, tretje elektromaterial itd. S tem, da bi one mogli konkurenco podjetij, bi na pravilu slabu uslužbo potrošniku.

Kaj menijo o specializaciji in razvoju predstavniki trgovinskih podjetij? Na več posvetovanjih, ki jih je organizirala Okrajna trgovinska zbornica o reorganizaciji in specializaciji trgovinskih podjetij na obalnem področju, je bilo sproženo vprašanje široke specializacije, in sicer tako, da bi imeli specializirano trgovino za elektratomaterial, specializirano trgovino za zelenino, pohištvo itd. Tako široka specializacija bi bila verjetno še preuranjena. Zato je v glavnem preverjanje, da bi bila mogoča in so govorili o predlogu, ki ga je sprožila Trgovinska zbornica za okraj Koper, namreč, da bi imeli na področju občini Koper, Izola in Piran samo 4 podjetja, ki bi trgovala z industrijskim blagom. Eno podjetje bi imelo v svojem sestavu tekstilno blago, konfekcijo, perilo, trikotažo, čevljive in čevljarske potrebski. V okviru takega podjetja bi imeli posebne specializirane poslovodelnice za tekstil, čevljive itd., kakor pa narekuje potrebe posameznega kraja.

Drugo podjetje bi imelo v svojem sestavu elektromaterial in železnično. Tretje pa bi imelo kemikalije, barve, lakate, steklo, porcelan, izdelke iz plastike in pohištvo.

V sestavu četrtega podjetja bi bile večjih v sklepovnic za prodajo industrijskih izdelkov in izdelkov široke potrošnje. Te večjih v sklepovnic bi imeli v večjih krajih, t. j. v Kopru, Piranu in eventualno v Izoli. V sklepovnic bi bile močan konkurent ostalim specializiranim prodajalnам in bi nudile potrošnikom veliko izbiro artiklov široke potrošnje. Zaradi tega bi bojni, kajti je izraza avtor omenjenega članka, da bi s specializacijo napravili slabu uslužbo potrošniku. Konkurenca bi bila s tem nedvomno zagotovljena.

Običajno naš potrošnik pri nakupu državnih in visokovrednih artiklov pred nakupom dobro premisli, kje se mu te artikli izplačajo kupiti, zato ni nujno, da se ob takih nakupih večkrat zateka v močnejša središča, kjer ima na razpolago večjo izbiro blaga in pogostokrat tudi ugodnejšo cenovo.

Tako organizirano trgovsko mrežo narekujejo naslednja dejstva: V ozijski specializaciji prihajajo vse bolj do izraza individualne sposobnosti ljudi in je možna večja delitev dela. Personalno in kadrovsko vprašanje se mnogo laže rešuje in do tevejšnjih delov tudi terjeva specializacija kadra. Posebna nabavna služba je ločena od prodaje. Omogočeno je boljše poznavanje blaga in potrebu tržišča ter zasedovanje vseh sprememb, saj se potrebe nenehno spremenvajo in se ravno te potrebe tista sila, ki v veliki meri vplivajo in usmerjajo pricvzdobjo blaga. Sredstva, ki jih ustvarjajo večja in specializirana podjetja, kot so: amortizacija, poslovni sklad, rezervni sklad,

sklad skupne porabe itd., se dajo bolj planskim porabitim. Strojne naprave so v večjih in bolj specializiranih podjetjih bolje izkoriscene in bolj prilagojene potrebam in pogojem dela. Prav tako se osnovna in obratna sredstva bolj racionalno izkoriscajo. Združena obratna sredstva n. pr. omogočajo ve

**ŠE EN GLAS O PRAVILNIKIH O DELITVI ČISTEGA IN OSEBNEGA DOHODKA
V IZOLSKIH PODJETIJAH**

Ko smo 3. novembra pisali o analizi uvažanja novega gospodarskega sistema v podjetjih izolske občine, so se v sestavek vrstile nekatere nečnosti, pogojene z objektivnimi razlogi, ker namreč za nekatere podjetja ni mogoče izracunati celoletnega dohodka posameznih članov delovnega kolektiva na podlagi eno ali celo nekajmesečnih obračunov in daje objektivno sliko šele celoletni zaključek. Izrazit takšen primer je podjetje Riba, kjer je zaslužek delavcev pogojen s sezonskim značajem dela, tako da recimo v januarju ali februarju delavec nima skoraj nobenega dohodka, v sezonskih koničah ribeje ga ulova pa lahko tudi nad dve sto tisoč in več dinarjev. To je mogoče, ker so šli v tem podjetju na izrecno zahtevno ribičev kot neposrednih proizvajalcev samo na nagrajevanje po učinku, se pravi po uspehu ulova in

**GOSPODARSKI KOMENTAR
DELITEV DOHODKA**

Delitev dohodka povzroča v letošnjem letu nekatere probleme, ki so zahtevali podrobnejšo obravnavo in skoro izvzeli administrativne posege. O njih oziroma o celotnem problemu delitve dohodka je bilo te dni govora tudi na ustreznih odborih Zvezne ljudske skupščine.

Po temeljitem razčiščenju vseh pojmov v zvezi z delitvijo dohodka v gospodarskih organizacijah so odbori omenjene skupščine sprejeli ustreznata priporočila gospodarskim organizacijam, ustanovam, bankam in vsem, ki dele dohodek po novih načelih. Po teh priporočilih naj bi bila ta delitev skladna z razvojem podjetij in zlasti z razvojem vsega našega gospodarstva. S priporočilom so odpadli administrativni posegi na tem področju, kjer se najbolj kažejo samoupravne pravice organov, ki v imenu kolektivov upravljajo družbeno premoženje. Njihove pravice ne smejo biti v tem pogledu kakorkoli prizadete in okrnjene, vendar pa naj bi na podlagi priporočil razdeljevali dohodke po načelih, ki so bila že postavljena zlasti z gospodarskimi načrti, ker bi sicer z drugačno delitvijo rušili sorazmerja znotraj samih podjetij in v gospodarstvu sploh. Gre za pravilno in sorazmerno ustvarjanje skladov in za uravnotešenje investicij v skladu z možnostmi in zmogljivostmi. Poselje je treba v tem primeru upoštevati pravilno razmerje med odvajanjem v sklad za investicije in v sklad za obratna sredstva.

Podatki, ki so na razpolago do konca septembra, kažejo, da so podjetja v Sloveniji v prvih devetih mesecih letos koristila za osnovna sredstva 17 milijard, za obratna pa 6,9 milijarde ali v odstotkih: 71,1% proti 28,9%. Čeprav je to razmerje v domaćem krogu ugodnejše kot v zveznem, kjer je razmerje 85,6% proti 14,4 odstotka, še vedno ni v skladu s predvidevanji po planu, ko bi morala znata vlaganja v obratna sredstva 35%. Kot vidimo bodo potrebi še precejšnji naporji in tudi stvarna preorientacija podjetij, da bomo dosegli planirana sorazmerja. To bo tem bolj potrebno, ker so drugi viri za kreditiranje obratnih sredstev vedno bolj zaprti.

V tem smislu moramo torej računati, da bodo priporočila odborov Zvezne ljudske skupščine vplivala na zboljšanje stanja. Podobno naj bi tudi s priporočili uredili razmerja glede osebnih prejemkov, da ne bi prišlo v tem pogledu do pretiravanju in da bi se zabrisale prevelike neutemeljene razlike. Posebno velja za tiste primere, kjer povisanje ni skladno z zboljšanjem dela, večjo proizvodnostjo in z drugimi ekonomskimi elementi, ki edini lahko opravljajo tudi zvišanje osebnih prejemkov.

Priporočilo, o katerem je govorila in se tiče delitve dohodka gospodarskih organizacij, naj bi veljalo za vse uporabnike družbenega premoženja. Izvajanje tega priporočila namesto upravnih ukrepov pomeni za nje preskušnjo, zlasti pa dokaz politične zrelosti.

—dt-

Tako je bilo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani ob letošnjem najbolj uspelem sejmu — mednarodnem sejmu gradbeništva

Za blizu 35 milijard kupčij

Nedavno tega so ob zaključku sejma »Sodobna elektronika« na Gospodarskem razstavišču zaprljali vse vhode, ki vodijo v prostrane hale ljubljanskega sejmisa. S to mednarodno prireditvijo je bila za letos zaključena sezona mednarodnih sejmov na GR.

Če pogledamo letošnjo bilanco sejmov na GR, je treba priznati,

da je ta bilanca letos zelo razveseljiva. Letos so bili na GR 4 mednarodni sejmi, in sicer modni, vinski, gradbeniški in elektronski. Na vseh teh prireditvah je bilo prodanih točno 340.458 vstopnic. Seveda pa je število dejanskih obiskovalcev še precej večje, kajti upoštevati je treba še vse tiste tisoče obiskovalcev, ki so prišli na sejme brezplačno (na primer vse tehnično osebje, vsi razstavljalci, novinarji, udeleženci raznih strokovnih posvetovanj v okviru sejmov, vsi gostje na otvoritvah itd.). Zato ni pretirana trditev, da se je letos število vseh obiskovalcev že močno približalo številki 400.000. Največ vstopnic pa je bilo prodanih na gradbeniškem sejmu (137.276), nato so vinski (83.832), elektronski (modni (4,2) in vinski sejem (1,8). Te številke jasno kažejo, da postajajo mednarodni sejmi na GR iz leta v leto pomembnejše mednarodne gospodarske manifestacije, ki jim hitro raste slovesne le v domačih poslovnih krogih, marveč tudi v inozemstvu. O tem spet jasno priča podatek, da je na vseh letošnjih sejmih sodelovalo 1046 domačih in tujih podjetij iz 18. držav, ki so razstavljala svoje izdelke in proizvode na več kot 44.000 m² razstavnih površin.

Se pomembnejši uspehi pa so

Nova bolnišnica v Kopru

Lahko rečemo, da je že star sklep — od leta 1954 —, da Koper nujno potrebuje novo bolnišnico, ki bo združila raztresene in zasilno adaptirane oddelke v vseh treh obalnih mestih, obenem pa zadostila sedanji stopnji našega razvoja ter zahtevam sodobne medicine. V vseh dolgih razpravah okrog objekta nove bolnišnice, lokacije v skladu z urbanističnim načrtom, virov finansiranja in drugih problemov se je končno izkristalizirala podoba novega, prepotrebnega objekta družbenega standarda, ki je v tem času že dobil poleg šol prioriteto med večjimi investicijami in več kot izpričal svojo družbeno upravičenost.

Obveljal je načrt etapne gradnje na južnem pobočju Škocjanskega hriba pri Kopru. Čeprav že zdaj kaže, da bo naš razvoj terjal čimprejšnjo popolno izgradnjo novega objekta, v katerem bodo dobili nove in sodobno

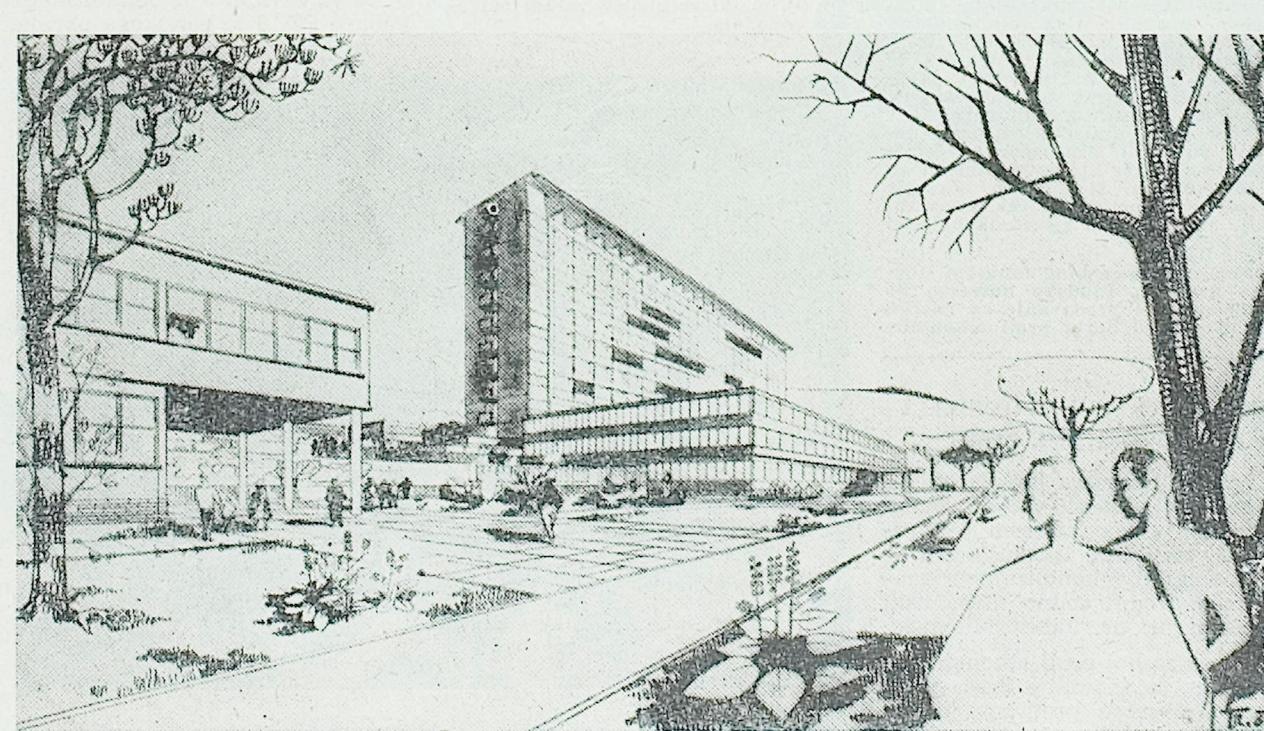
opremljene prostore vsi oddelki koprske, izolske in piranske bolnišnice, bo potekala gradnja v treh etapah. Prva etapa bo trajala štiri leta — od začetka 1962 do 1965 — in bo zgraditvijo dela hospitala in poliklinike, kuhinje in pralnice ter kotlarne z odgovarjajočo opremo in s potrebnimi pomožnimi obrati za bolnišnico v Izoli, medtem ko bo infekcijski oddelok iz Pirana dobil ločen paviljon v tretji etapi izgradnje, prav tako pa še higienični zavod in transfuzijska postaja z upravo. V tej tretji fazi bo tudi še dokončna dograditev

vseh stranskih in pomožnih obratov. Končna kapaciteta nove bolnišnice bo 652 postelj.

Ves ta obsežni načrt, ki je naletel na veliko razumevanje in na podporo tako merodajnih oblastnih in političnih forumov kot izredno širokega kroga državljanov, zahteva investicije v višini 3 milijarde 462 milijonov dinarjev. Od tega bodo potrebna sredstva za izgradnjo v prvi etapi milijard 400 milijonov dinarjev. Poseben odbor, ki je do zdaj že opravil obilico pripravljalnega dela in načrtov, uspešno rešuje tudi vprašanje finančnih virov. Poleg zagotovila okrajnega ljudskega odbora in občinskih ljudskih odborov so še tu investicijski skladi zdravstvenih zavodov in ustanov ter sodelovanje gospodarskih organizacij, kajti gradnja nove bolnišnice je postala široka ljudska akcija za dvig družbenega standarda.

Se posebej velja poudariti prizadevanja graditeljev, da istočasno — oziroma še prej — rešujejo tudi vprašanja komunalnih naprav. Prvotno so projektanti reševali na primer problem kanalizacije ločeno od objekta, odbor za gradnjo nove bolnišnice pa je našel skupno rešitev, ki bo vso stvar pocenila in obenem pospresa rešitev perečega vprašanja kanalizacije v kopnski občini. Nova bolnišnica se bo namreč vključila v mestno kanalizacijo. Vzopredno s tem bodo reševali tudi vprašanje cest, s čimer bodo pridobili na času in na sredstvih. Na gradbišča tako ne bo treba graditi posebnih dovoznih poti in prav tako pa po izgradnji objektov ne bo treba posebej razkopavati za kanalizacijo. Obenem bo že na mestu vse potrebna voda in električna energija. Ob vprašanju zazidalnega načrta so reševali tudi vprašanje ozelenitve. Že ob pričetku gradnje komunalnih naprav bodo kopali jarke za drevesa, ki bodo pozneje vse nove objekte ne samo krasila, ampak tudi varovala pred burjo in drugimi vetrovi. Bolniški park bo rastel tako vzporedno z gradnjo.

Z. L.

Takšna bo bodoča koprska bolnišnica na južnem pobočju Škocjanskega hriba pri Kopru. Glavni projektant je inž. arh. Janez Trenz, zastopnik investitorja pa Zavod za organizacijo dela v Kopru

★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★

Z občnega zbora tabornikov minulo nedeljo v Kopru

Srebrni galebi so zborovali

V nedeljo, 19. novembra, so počagali taborniki odreda Srebrnega galeba iz Kopra svoj letni obračun. Že v začetku občnega zbora so morali ugotoviti, da so v

Kaj pravijo drugod GLAS

VAJENCI IN MOJSTRI

V Škofji Loki imajo vajensko šolo za razne stroke. Vajenci te šole sprejemajo tudi posamezna naročila po želji. Tako izdelujejo zabojevki vseh vrst, police za radijske sprejemnike, stenske police in druge lesene izdelke za vsakdanjo potrebo.

romarski vestnik

POTREBNA
IN KORISTNA POMOC

Na zavodu za prosvetno in pedagoško službo v Murski Soboti smo zvezdeli, da so po občinah ustanovljeni predmetni in razredni aktivti učitevjev. V okrajnem merilu omenjajo na zavodu seminarje za predmetni pouk 7. in 8. razreda osmiletka. Letos uvajajo namreč v 7. in deloma v 8. razredno nove učne načrte in prenájajo izkušnje eksperimentalnih šol. Takošni seminarji so že bili za gospodinjski pouk, za zgodovino in zemljepis, za slovenski jezik in v začetku šolskega leta za matematiko. S temi seminarji bodo nadaljevali tudi v prihodnjih, saj so se pokazali kot zelo uspešna oblika pedagoške pomoči našim šolam.

tehnika

PREMAKO JABOLK

Prav presenetljivo se sliši letos, da je bilo premalo jabolk. V Smarju pri Ježah pa pravijo, da je tako. In to celo na Smarskem, kjer je letos, lahko bi rekli, rekordna letina. Trg se je odprl in smarska zadružna na veliko odkupuje jabolka, kjer odkupna cena že dosegla do 35 din za kilogram. Taka cena pa je pri letosnjih letini tudi za proizvajalce razveseljiva. Vprašanje je samo, kako bodo zadovoljni potrošniki, ko jabolka običajno na poti do trga tako občutno »prezorijo in se odebelišo«, da je cena včasih celo dvakratna. Verjemite pa tudi to, da si kmeter, ki so jabolka sproti prodajali po dnevnih cenah, zdaj puijo lase, čemu niso počakali vsaj s tistimi sortami, ki so poznane, da bi dobili kakšen dinar več.

DOLENJSKI LIST

VELIKA SKRB

Na seji občinskega odbora Socialistične zveze v Črnomlju, ki je bila prejšnji petek, 10. novembra, in so se je udeležili razen delegatov tudi predstavniki ObLO ter drugi gostje, so uvodoma razpravljali o petletnem družbenem načrtu za črnomeljsko Komuno. Osnutek tega plana predvideva, da se bo bruto produkt v primerjavi s preteklim gospodarskim letom do 1965 povečal za 137 odstotkov — in narodni dohodek za 182 odstotkov, kar je tudi veliko več kot v okraju. V tem obdobju bo razmerje med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami 60 : 40 (v okraju 79,9 : 20,1); to pomeni, da bo komuna znatno bolj skrbela za izgradnjo na negospodarskih področjih (stanovanja, sole, ustanove, ceste in podobno). Na ta način bi marsikje dosegli republiško povprečje, druge pa ne bi bili veliko pod njim.

letašnjem letu izpolnili vse naloge, ki so jih bili sprejeli in nekatere celo presegli. Organizacija se vedno bolj širi, razvija in vedno bolj pridobiva na ugledu. Udeležili so se vseh akcij, takoj so sodelovali na pohodu »Ob žico«, udeležili so se pohoda na Učko, sodelovali so pri proslavi Gortanova divizije, proslave v Ilirski Bistrici, Štafete mladosti, na Dan mrtvih so okrasili grobove padlih borcev. Višek letosnjih akcij pa je bil letni tabor v Dolenjskih toplicah. Gmočno stanje odreda se je občutno zboljšalo, za kar velja hvala posameznim delovnim kolektivom, posebno kolektivu osebnosti.

Po načelnikovem poročilu se je razvila živahnata razprava, v kateri so ugotovili, da bi se moralna Gorska straža bolje povezati z organizacijo LM, priprav za mnogo boj naj ne bi odlagali do začetka tekmovanja, vodstvo naj bi se bolj posvetilo najmlajšim, vrh tega pa so ugotovili, da bi bilo potrebno sodelovanje med taborniki Srebrnega galeba in taborniki rodu Modrega vala iz Trsta, razen tega še s Planinsko zvezo in drugimi organizacijami. Tovariš Šiškovič je opozoril, da bi bilo pri delu taborniške organizacije potrebno več sodelovanja s starši in več propagande, da bi javnost vedela, kakšne so naloge in cilji te organizacije. Na koncu zborovanja je starosta nagradil najboljše tabornike in vsem zaželel obilo uspeha. Mali

letošnjem letu izpolnili vse naloge, ki so jih bili sprejeli in nekatere celo presegli. Organizacija se vedno bolj širi, razvija in vedno bolj pridobiva na ugledu. Udeležili so se vseh akcij, takoj so sodelovali na pohodu »Ob žico«, udeležili so se pohoda na Učko, sodelovali so pri proslavi Gortanova divizije, proslave v Ilirski Bistrici, Štafete mladosti, na Dan mrtvih so okrasili grobove padlih borcev. Višek letosnjih akcij pa je bil letni tabor v Dolenjskih toplicah. Gmočno stanje odreda se je občutno zboljšalo, za kar velja hvala posameznim delovnim kolektivom, posebno kolektivu osebnosti.

Sicer pa še nekaj drugih novic: Promet je zelo porasel v naših krajih, zato smo na pobudo Socialistične zveze sklenili očesnati pročelja naših hiš, pred njimi pa bomo, kjer se le da, uredili vrtove. Sedaj, ko je začela delati v Jezerini opekarica, tudi z matematikom ne bomo v zagatu. Vendar priporočamo opekarjem, da bi mleli tudi pesek in zgali apno,

V Sežani pripravljam ulice

Pri občinskem ljudskem odboru v Sežani že nekaj časa deluje posebna komisija, ki ji je poverjena naloga, da sestavi predlog o določitvi ulic v Sežani. Na dveh dosedanjih sejah je komisija v glavnem zaključila svoje delo. Nadaljnje razprave bodo potekale na zboru volivcev, nakar bo občinski ljudski odbor izdal odločitev o imenovanju ulic.

Ta ukrep je narekovala ugotovitev, da je postal sedanji sistem numeracije hiš nemogoč. Tempo stanovanjske izgradnje je v mestu takoj nagnel, da povzroča velik nered pri hišnih številkah. Nč

mu. Skupno s kinopodjetjem pa bo poskrbel za predavanje predfilmov o borbi proti alkoholizmu oz. o škodljivih posledicah pijančevanja. Odbor bo dalje podprt elaborat Zdravstvenega doma Piran, ki predlaga občinskemu ljudskemu odboru uvedbo stalne patronačne službe za borbo proti alkoholizmu. Organizaciji Zvezde borcev NOV pa bo pomagal ustavoviti interno patronačno za pomoč v borbi proti pijančevanju. Organizacije LMS bodo dobile posebna pripometa, naj poskrbijo, da na mladinskih zabavah ne bodo točili alkoholni pijač. Zavod za socialno zavarovanje pa naj prouči priporočila odbora, da bi uvedli strožja merila pri priznavanju bolezni alkoholikom ali tistim, ki so zboleli zaradi uživanja alkohola. Julie

Nenehna borba proti alkoholizmu

Na pobudo občinskega odbora SZDL Piran je bil te dni izvoljen 11-članski odbor za borbo proti alkoholizmu. Za predsednika odbora je bil izbran sekretar občinskega odbora SZDL Stojan Razem. Odbor je takoj začel z delom in je na prvi seji sprejel vrsto sklepov, med drugim, da bo stalno razvijal borbo proti alkoholizmu, ne pa samo v času sedanja splošne akcije. Spodbujal bo gospodarske organizacije, da proučijo možnosti kulturnega razvedrila in rekreacije za svoje delavce in uslužence z ustanavljanjem bifejev zapestja, klubskega tipa, v katerih bi bil alkohol najmanj zastopan. Poleg tega naj bi gospodarske organizacije v svojih restavracijah in bifejih predpovedale točenje alkoholnih pijač ljudem, ki odhajajo na delo. Podjetja in ustanove naj uvedejo strožje ukrepe proti tistim članom kolektiva, ki prihaja vino in na delo ali ki kvarejo ugled kolektiva s pijnančevanjem. Odbor bo podprt organe varnosti v akcijah proti vinjenim osebam, posebno pa proti gostincem, ki točijo alkoholne pijače vinjenim osebam ali mladostenkom. Gospodarski obrat bo odbor stalno priporočal, da se začne vedeni znova z brezalkoholnimi pijačami.

Skupno z občinskim odborom Rdečega križa in Ljudsko univerzo bo odbor predidel predavanje za gostinčeve delavce o borbi proti alkoholizmu.

V okviru meseca boja proti alkoholu so priredili včeraj v Izoli predavanje, na katerem je predaval številnim poslušalcem o problematiki alkoholizma priznani mednarodni sodno medicinski strokovnjak dr. Janez Milčinski.

Odbor za boj proti alkoholizmu, ki so ga ustanovili v Izoli, pa je sprejel obsežen program, ki zajema vrsto točk v boju proti temu družbenemu zlu ter ga bodo izvajali vse leto.

To in ono iz Javora v Brkinih

V Javoru v Brkinih se letos ne moremo pohvaliti z bogato letino, če seveda izvzamemo sadje in krmo.

In vendar bi lahko bilo bolje! Zavod za pospeševanje kmetijstva iz Kopra nam je namreč posredoval letos s pšenico sorte »slovenka«. Sejali smo jo s strojem po 120 kg na hektar. Medtem ko smo skrajšali to pridobitev ocenjevali zelo črnogledo, se je kasneje izkazalo, da gre za nadvse rodno pšenico. Škoda le, da je nismo dobili več! Ponekod smo lahko našeli namreč na kvadratnem metru tudi do 370 in več stebel. Čeprav jo je pred živetvijo toča precej sklestila, je znašal pridelek 46 stotov na hektar. Hektorita teža pa je znašala 76 kg, medtem ko je ogled pokazal, da bodo lahko preskusili njen vrednost tudi v drugih vaseh našega okoliša.

Seveda smo vredelano seme ponovno v celoti posejali, tako da bodo lahko preskusili njen vrednost tudi v drugih vaseh našega okoliša. Sicer pa še nekaj drugih novic: Promet je zelo porasel v naših krajih, zato smo na pobudo Socialistične zveze sklenili očesnati pročelja naših hiš, pred njimi pa bomo, kjer se le da, uredili vrtove. Sedaj, ko je začela delati v Jezerini opekarica, tudi z matematikom ne bomo v zagatu. Vendar priporočamo opekarjem, da bi mleli tudi pesek in zgali apno,

ker je surovina na tistem koncu dovolj.

Z kdo ve kakšnim kulturnim življenjem pa se Javorci ne moremo postavljati. Ko je bila v KZ Obrov še prusta dvorana, so tam večkrat prirejali plese — navadno v priredbi raznih organizacij in društev, ki so rabila denar. To

so bili seveda mladinski plese, žal v veliko nejevoljo staršev. Vaščani pa najbolj pogrešajo čimve, posebno sedaj v zimskih mesecih. Denarja nimamo toliko, da bi si knjige sami kupovali, zato smo zaprosili hrpeljsko občino, da nam pomaga s potujočo knjižnico. Anton Ivančič

Seminar za prosvetne delavce

V Piranu je bil te dni (od 14. do 16. novembra 1961) na pobudo okrajnega in občinskega odbora SZDL, ob sodelovanju Oddelek za prosvetno ObLO Piran in Sklada za šolstvo ter v organizaciji Ljudske univerze Piran trikratni enodnevni seminar za prosvetne delavce piranske občine. Seminar je se je ubedelilo 145 profesorjev in drugih prosvetnih delavcev. Zaradi lažjega in uspešnejšega poteka seminarja so bili razdeljeni v treh skupin, ki so zasedale v treh zaporednih dneh.

Seminar je obravnaval vprašanja položaja šole v zvezi z novim zakonom o finansiranju šolstva. Čeprav prosvetni delavci niso privikrali razpravljalni o tem vprašanju, vendar so se na tem seminarju seznanili globlje in širje s tem vprašanjem. Predavatelji so podali osnovna načela novega gospodarskega sistema in njihovo

izvajanje v šolstvu ter o neposrednem finansiranju šolstva in formirjanju ter uporabi novega sklada za šolstvo. Posebno podrobno so na seminarju proučili probleme delitve dohodka in vse, kar je v zvezi s sestavljanjem pravilnika za osebne dohodke.

1566 NOČITEV V OKTOBRU

V mesecu oktobru so zabeležili na Postojnskem nadaljnji 1566 nočitev domačih in tujih turistov, s čimer se je skupno število nočitev v desetih mesecih povzpelo na rekordnih 25.000.

Zanimivo je, da je kljub začetku turistične sezone nočilo v oktobru v petih postojnskih gostiščih kar 651 tujih turistov, ki so si prišli ogledat Postojnsko jamo iz 22 evropskih, azijskih, afriških in severnoameriških držav. (ma)

PROSLAVE 29. NOVEMBRA
NA SEŽANSKEM

V vseh večjih srednjih sežanskih občin se pripravljajo na proslavo Dneva republike. Glavna proslava bo 28. novembra zvečer v Sežani. Po vseh se tudi že pripravljajo na Dan JLA 22. decembra. Tega dne bodo občinski predstavniki Jugoslovanske ljudske armade. (er)

Zastoj v investicijski potrošnji

Po podatkih iz analize poslovanja v družbenem sektorju gospodarstva postojanske občine so tamkajšnje gospodarske organi-

SEMINAR
POČITNIŠKE ZVEZE

Nedolgo tega je priredila Počitniška zveza koprskega in goriškega okraja seminar za svoje člane. Za kraj seminarja so si izbrali Srednji vrh nad Martuljkom. Namen seminarja je bil, da bi na njem pregledali uspehe in rezultate svojega dela in da bi določili smernice za v bodoče. Udeleženci seminarja so imeli priložnost videti zanimive in prelepne barvne diapositive Slovenskega Primorja, ki jih je predaval predsednik okrajnega odbora PZ Koper Jože Kepic. Seminarja se je udeležilo 56 članov, od tega jih je bilo 45 iz koprskega okraja, 3 iz republiškega odbora PZ, 8 iz goriškega okraja.

TUDI ŠKOFI
SO V SEŽANSKI OBČINI

V naših časopisih še nismo sledili ničesar o naši vasi, zato menimo, da bo prav, da zvedo o naših problemih in našem delu tudi drugod.

Najbolj pereč problem je vsekakor razrita vaška pot na odsek Kregolišče—Škofi. Medtem ko so pot do Kregolišča že večkrat popravljali, se upravičeno sprašujemo, zakaj odgovorni ne najdejo sredstev tudi za nas, kajti za pot IV. reda je dolžna skrbeti občina.

Boljši odnos do naše vasi bi vsekakor ugodno vplival na še doslednejše izpolnjevanje naših obveznosti do družbe. Končno pa so tudi ljudje iz naše vasi pomagali z vsemi močmi narodnoosvobodilnemu boju, saj so organizirano dobavljali partizanom hrano, oblačila ter orožje.

Sedanje stanje poti je namreč tako upopno, da ni moč po njej z večjim motornim vozilom. Niso redki primeri, da se vozniki celo v nujnih primerih izogibajo naše vasi, celo takrat, ko gre za zdravniško pomoč. Zato prebivalci upravičeno težijo za tem, da bi pot kar najhitreje popravili, kajti odlašanje pomeni iz dneva v dan večjo škodo. Razen tega pa so vaščani pripravljeni sodelovati v takšni akciji tudi s prostovoljnim delom. (sa)

Pred dnevi so bili člani občinskih odborov Počitniške zveze goriškega in koprskega okraja po skupnem seminarju še na izletu na Srednjem vrhu nad Martuljkom. Slika dokazuje, da so bili kljub slabemu vremenu kar dobro razpoloženi

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PR

KULTURI IN PROSVETI PRAVILNO MESTO V SPLOŠNEM RAZVOJU

Posebni skladi v komunah

Vsačanja praksa kaže, da bo treba skladno z gospodarskim razvojem našega okraja vložiti večja sredstva in ustvariti večjo materialno bazo za kulturo in prosveto. Člani okrajnega sveta za prosveto in kulturo so se zato pri obravnavanju bodočega petletnega perspektivnega razvoja ustanovili pri postavkah, ki govorijo o negospodarskih investicijah. Ugotovili so, da pri dohitovanju začud v investiranju za kulturo in prosveto ni pravilno forsirati tempo investiranja v gospodarstvo in da bi morali odločno posvetiti z negospodarskimi investicijami. Ker napredka v socializmu ne moremo prikazovati samo z gospodarskimi pokazateli in ker so že doseganjem gospodarski uspehi doseženi tudi na račun razvoja družbenih sil, bo nujno potrebovno znižati sredstva za gospodarske investicije in odločno pospešiti kulturnoprosvetno de-

javnost ter zagotoviti večja sredstva v perspektivnem planu.

Zaradi izredne pomembnosti, ki jo imajo torej kultura, prosveta in umetnost v vzgoji in pri širjenju splošnega obzora prebivalstva, bo potrebno, da tudi tem dejavnostim posvetimo v naslednjem perspektivnem obdobju vsestransko skrb. Z nadaljnjo decentralizacijo in prenosom vse večjih pravic in dolžnosti na komune pa bo potrebno, da bodo tudi letne nudile večjo pomoč kulturnim ustanovam in organizacijam, zlasti pa da bodo skrbele za redno in dobro delovanje raznih komisij in svetov. Tudi občinski ljudski odbori naj bi dajali iz svojih proračunov večja sredstva, da bi zagotovili nemoten razvoj kulturno-prosvetnih dejavnosti. Najpomembnejša oblika zbiranja sredstev v okviru komun bi bilo formiranje skladov, iz katerih bi se krile potrebe kulture, umetnosti in prosvete.

Posebno skrb bo treba še naprej posvetiti razvoju delavskih in ljudskih univerz, ljudskih knjižnic ter ostalih oblik ljudskoprosvetne dejavnosti kot so gledališča in ljudski odri, glasba in pevski zbori, baleti, razni festivali, likovna umetnost itd. To bo mogoče doseči samo s povečano aktivnostjo in ob tesnejšem sodelovanju občinskih svetov za prosveto in kulturo, svetov Svobod in prosvetnih društev, zavoda

Primorske prireditve ter ostalih organizacij in društev, z ustanavljanjem klubov in podobno. Prav tako pa bo treba tudi v bodoče skrbeti za zaščito spomenikov in zgodovinskih ter kulturnih znamenitosti, za razvoj muzejev in koprske Študijske knjižnice.

V razpravi so člani Sveta izvolili posebno komisijo, ki naj skupaj z Zavodom za plan OLO Kopar prouči celotni program perspektivnega razvoja za razdobje 1961/65 in poišče možnost povečanja investicij za prosveto in kulturo. O temu vprašanju so govorili člani Sveta kot o političnem problemu in izrazili zaskrbljenost, da še zdaj ni mogoče dodeliti kulturi potrebnih sredstev, čeprav hiter razvoj industrializacije in mehanizacije terja povečane potrebe po intenzivnejši vzgoji in postavlja v prvo vrsto množično izobraževanje in prosvetljevanje državljanov.

Med filmi, ki so jih posneli v počastitev letosnjega jubilejnega leta in 20. obletnice začetka ljudske revolucije, je tudi film Radoša Novakovića PESEM po znaniem istoimenskemu rodu mladimi ilegalci. Na letosnjem filmskem festivalu v Puli je dobil film »Pesem« v znak priznanja Srebrno arenino in pobral več nagrad za vloge. Na sliki igralca Zoran Milosavljević in Vasa Pantelić v prizoru filma »Pesem«

Nove knjige

Ljudmila Plesničar-Gec, Tatjana Bregant: ANTIČNA EMONA V SRCU MODERNE LJUBLJANE. Ta knjižica, ki jo je izdala Mladinska knjižica, je prvo obvestilo široki javnosti o arheološkem izkopavanju in o najdbah iz nekdanje Emone. Njen namen je, da bi prispevala k ohranitvi in prezentaciji emonskih ostankov. Avtorjev načrti seznanjata z zgodovino Emone, kar tega pa tudi s posameznimi jubilarnimi knjižicami. Knjižica je bogato ilustrirana s fotografijami in skicami.

Včerajšnji Brkinci so oživeli

Nedavno je prišla v slovenske izložbe knjiga, ki govorijo o Brkinih in tamkajšnjih včerajšnjih ljudeh. Zaradi žalihno pobaranega in originalnega ljudskega jezika, povsem novo in naši književnosti še neobdelane pokrajine in zaradi čudovalno iskrivljenih in v humor odteh misli — vzbuja v braču toliko razburjenja, toliko medvirskejih komentarjev in toliko asociacij, kot jih je mogla vzbudit le redka boljša povoja proračna pri nas. Če naj proti navadi slovenske publicistike najprej in predvsem poučarimo najbolj izbrušen biser, t.j. moč avtorjevega pesniškega jezika, potem je treba brez vsega laškanja priznati, da je pesniška metaforika na nekaterih mestih te knjige tako bogata, enkratna, naravna in primerna, kakor jo najdemo le pri naših boljših mojstrih jezikih.

Brkinci izpred prve svetovne vojne, okiteni s staromodnimi navadami in vpreženi v idilično domačnost, so hudomušno stopili v našo književnost in prinesli s seboj vonj po zemljini, burjo golih gmajin in lepo mero dobre volje. Pisatelj Milan Lipovec — novo ime v naši literaturi! — po rodnu Brkinec, živi v Trstu, a notranjost mu je vsa prešinjena s spomini na otroška leta. Zato je s tako lahkoto in preprljivo narusal domače Ločance in bližnje sosedje. Pri tem bi se rad držal realističnega pisateljskega stila in realistične zgradbe, a ga je zmotila prevelika ljubezen do drobrega detajla, primerne in slikovite metafore, lepe primeere — in tako mu je nastal mozaik brez trdnega osišča in trdne osrednje misli. Iz vrste drobnih dogodkov sicer izstopajo Mlinarjevi, dogodki okrog ledene z nakazno socialno strukturo podeželja in končno cesta, ki teče skozi Brkine in ki daje delu naslov — vendar to troje ne more obvladati preštevilnih drobnih miselnih utrinkov, stranpoti, stranskih oseb in slučajnih sprehodov slikovite domišljije.

Najboljši izraz, ki bi zajel največ naštetnih značilnosti, je kolektiven roman ali mozaični kolektivni roman, čeprav ni povsem na mestu. Kolikor se torej celotno delo odlikuje v najmanjših in manjših kotičkih, pri jeziku in karakterizaciji in kolikor privira o zavidljivem daru za opazovanje drobnih nians — toliko mu še manjka pri zgradbi in osnovni ideji. Na nekaj mestih se sicer svetlika tračigina misel — zoh časa razjeda ljudi ob cesti, cesta ostane — ki je zelo blizu misli iz Mostu na Drini, a to svetlikanje je preslabotno in morda celo slučajno.

Klub tem recimo »šolskim« posmanjkljivostim pa je delo M. Lipoveca preprljiva stvaritev, pisana z bogatim umetniškim postuhom. Pisatelj

Upravnica Delavske univerze v Ilirski Bistrici ANICA LAPAJNE pri svoji delovni mizi

Ker se je na zadnjem posvetovanju delavskih in ljudskih univerz našega okraja izkazalo, da ima DU v Ilirski Bistrici sestavljen svoj program dela in izobraževanja pretehtano v skladu z razvojem svoje komune, smo se oglašili pri upravnici Anici Lapajne, da bi se podrobnejše seznanili s tem programom.

Na prvo mesto so postavili v Ilirski Bistrici družbeno izobraževanje s politično šolo. Ta šola ima dva oddelka: nižjo politično šolo in politično šolo za mladino. Upravniki šole je tovarisi Lado Skrlj. Nižja politična šola je namenjena vsem članom ZK, predvsem pa onim, ki opravljajo razne dolžnosti v organih družbenega in delavskega samoupravljanja ter v družbeno-političnih organizacijah. Pri tej nižji politični šoli je tudi oddelek z intenzivnim sistemom dela. Studij je v grupah, ki imajo svojega predavatelja, njegovega pomočnika in instruktorja, priprava pa je individuala na osnovi teh in nakazane literature. V intenzivno grupo je vpisanih 10 študentov, v nižji politično šolo pa 45. Poseben oddelok je mladinska politična šola, ki bo s svojim programom usposabljal mladino za aktivno politično in družbeno delo.

Seminari in predavanja so razdeljeni načinoma: za politične delavce v komuni, za delovne kolektive, za strokovni kader v gospodarskih organizacijah, za organe upravljanja in družbenih službah, za člane krajev-

starosti in poklicev, je rekla predsednica sveta Mira Isaković.

— Med nove in zanimive oblike kulturno-prosvetnega življenja štejemo prav gotovo klube,

— smo rekli v razgovoru. — Ne-kot je bila Postojna zgleden primer dobro urejenega kluba, potem pa je bilo slišati, da je klub zamrl.

— Klub spet živi. Zavedamo se sicer, da to se ni tako urejen prostor, da bi se lahko idealno razmahnil, vendar pa nam je uspelo utrditi po dnevih določen program, ki bo zadovoljil najrazličnejši interesete in nudil takoj delavcu kot intelektualcu primereno razvedrilo in vsestransko vzgojo. Program smo sestavili s sodelovanjem Ljudske univerze. Nekatere točke programa so po-

sebno privlačne za mladino in za najmlajše, ki se bodo lahko v prijetnem vzdušju marsičesa naučili, pa tudi sami pokazali svoje sposobnosti in znanje pri oddaji »Bistra glavica, pokaži, kaj znaš«.

Se in še bi lahko naštevali oblike dela v klubu, saj le-ti zaviso v glavnem od iznajdljivosti in prizadetnosti vodstva kluba in ne toliko od finančnih činiteljev. Lahko bi trdili,

BOGAT PROGRAM DELA DELAVSKIE UNIVERZE V ILIRSKI BISTRICI

Poudarek na izobraževanju in upravljanju

nih organizacij in odbora ter sekcij SZDL in končno za vse državljan. To je široko zasnovan program, ki obsega od politično-ekonomske vzgoje in vlogi človeka v socialistični družbi do osnovnih principov gospodarjenja, proizvodnje in poslovanja podjetja in vlogi samoupravljanja. Poseben poudarek je pri teh predavanjih na človeku, ki je nosilec dela in najvažnejši proizvodni faktor. V tem okviru pripravljajo tudi tečaj za pridobivanje kvalifikacije, za kar se prijavilo 120 višjih borcev. V bodočem delu taki tečaj po podjetju, ali še bolje rečeno po ekonomskih enotah podjetja.

Delavska univerza v Ilirski Bistrici je v začetku šolskega leta uspešno izvedela seminarje za člane šolskih odborov, zdaj pa pripravljajo seminar za učiteljske zbrane, ki niso vedno seznanjeni z novim načinom finansiranja šolstva, z delitvijo dohodka ter z

tetno in dobro pripravljeno predavanje. Posebno skrb zato se nameravajo posvetiti vzgoji predavateljev, ki so vključeni v predavateljski aktiv DU.

Med ostalimi oblikami dela DU najdemo še splošno in strokovno izobraževanje. Letos imajo tečaje tujih jezikov (nemškega in angleškega) in pripravljajoči tečaje za kandidate, ki želijo nadaljevati študij na posameznih oddelkih dopisne šole v Ljubljani. Strokovno izobraževanje usmerjava in razvija na osnovi proučevanja in analiz po raznih gospodarskih organizacijah. Ugotovili so, da ta oblika še nima trdnejši temeljev, čeprav se potrebuje velike in tudi možnosti niso najslabše. To delo bodo v bodočem delu izobraževalni centri po podjetjih, vendar je treba ugotoviti, da je le v podjetju Lesonit uspelo na podlagi izdelanih analiz praviti izvesti prve priprave za ustavovitega tečaja.

V letosnjem sezonu namerava DU skrbeti tudi za izobraževanje na delovnem mestu v vseh delovnih kategorijah.

Iz načrtovanega ciklusa predavanj za starše se zdi, da bo začela z januarjem z delom šola za starše, ker so pokazali državljanji za njih velik interes.

V pretekli sezoni se Delavska univerza v Ilirski Bistrici pa ni mogla uveljaviti, ker je razpolagala z zelo počitimi finančnimi sredstvi in je imela le enega honorarnega uslužbenca. Vsa zadeva se je premaknila z mrtve tečake že s tem, ko je dobila DU stalno nastavljeno upravno, tovarisko Anico Lapajne, in upati je, da bo komuna ob tako smotrenem programu dela našla tudi sredstva za nadaljnji razvoj in kadrovsko okrepitev te prepotrebne izobraževalne ustanove. In ker je pretežni del programa DU usmerjen prav v izobraževanje izvajavcev in upravljalcev, bo pri iskanju finančnih virov gotovo zanimiv podatek, da so skladi za kadre v podjetjih minimalno izkorisceni.

In to je podatek, ki ne velja samo za ilirskobistriško komuno.

da je klub ena izmed najpestrejših in najučinkovitejših oblik kulturno-prosvetnega dela, kljub temu pa ena najcenejših oblik, seveda potem ko je opremljen z vsem potrebnim.

V pogovoru smo še zvedeli, da imajo v komuni razen v Postojni, kjer je najmočnejši in bo nudil pomoč mlajšim in šibkejšim bratom, še klube v Zagorju, Slavini, Pivki, Razdrtem, Velikem Ubeljskem, Studenem, Planini, Smilhelu in nekaterih drugih. Ponokod uporabljajo občasno v te namene večje dvorane, kot n.pr. v Prestranku in v Dolanah, drugje pa spet klubske prostore pripravljajo, n.pr. Bukovje. Tako je bilo do zdaj ustanovljeno v postojnski občini že 13 klubov in lahko rečemo, da nekatere že pridno delajo in žanje kar lepe uspehe. Stevilni so primeri, da urejajo klubske prostore s pomočjo družbenih organizacij in pravstoljnimi prispevki in udarnim delom. Praksa je pokazala, da sta glavna centra Postojna in Pivka in da njihova naloga pomagati krajevnim odborom pri ustanavljanju klubov in pri organizaciji dela v njih. Uspehl klubov torej zavisi v glavnem od moči in sposobnosti klubov v obeh večjih srediseh.

Ker je tovarisko Isakovićeva tudi upravnica Ljudske knjižnice v Postojni, smo se nujno dotaknili v razgovoru vprašanja knjig in knjižnic, ker je to eden najvažnejših elementov in najučinkovitejših faktorjev pri kulturnem in družbeno-političnem izobraževanju. Trenutno imajo v postojnski občini 12 več ali manj dobro urejenih knjižnic s skupno preko 9 tisoč knjigami. Razen tega je pri postojnski knjižnici 5 potujčnih kovčkov, ki so trenutno v Studenem, v Velikem Ubeljskem, v Pivki in v Hraščah. Najbolj urejena in najmočnejša je seveda postojnska knjižnica, ki razpolaga s 6 tisoč knjigami (in še v Studenih knjižnicih s 16 tisoči), kot močno knjižničarsko središče pa gre omeniti še Ljudska knjižnica v Pivki.

Pohvalno je, da so predstavniki občinskega sveta Svobod in PD obiskali vse krajevne odbore v postojnski občini, spoznali njihove težave pri uvajanju klubskega življenja in vse kulturne dejavnosti. Iz tega bogatega materiala, kjer se križa prizadetnost z apatičnostjo, uspehi z neaktivnostjo pa še najrazličnejše želje in mnenja, bo lahko svet načrtoval svoj program dela in pomoč društvom na terenu. Vsekakor je to pogoj za uspeh in prvi korak na široko začrtani poti kulturno-prosvetne dejavnosti.

Z. L.

LOVENSKE LJUDSKE PESMI. Tega je izšla pri Mladinski knjigi, in sicer v zbirki Kondor, zbirka slovenskih narodnih pesmi, ki jih je izbral in urebil Boris Merhar. Slovenska narodna pesem je bila na našem Parncatu prva, ki je začela drobiti mrtvi kamen v plodno prst in tako pomagala pripravljati tla za poznejsa izbranje semena. Dobršen del pesmi je iz Strelejeve izdaje slovenskih narodnih pesmi, nekaj ljudskih pesmi pa je tudi takšnih, ki so nastale v času NOB.

metodami dela pri izobraževanju odraslih. Določenje je že izdelan program predavanj za člane krajevnih organizacij ter odbora in sekcij SZDL, ki naj podrobno spoznajo naloge državljan, kot je izvajalca v potrošnika, osnove delitve narodnega dohodka in vlogo stanovanjskih skupnosti in hišnih svetov pri utrijevanju komunalnega sistema. Stevilna predavanja, ki so namenjena vsem državljanom, pa bodo zasnovana sproti na osnovi potreb in aktualnih problemov doma in po svetu.

Včetino predavateljev najde DU med domačim kadrom, stevilne pa povabi tudi od drugod — zlasti iz Ljubljane, ker se zaveda, da je načinjeni delovni človek že na takih stopnji razvoja, ko ga pritegne le kvali-

OSEMLETKA V PRESTRANKU — EDINSTVEN PRIMER USTVARJALNEGA SNOVANJA

Takšne naj bodo šole prihodnosti

Menimo, da je lahko naš zapis, ki naj vsaj v glavnih obrisih prikaže delo osemletke v Prestranku ter življenje 357 otrok, katerih vodenje v življenju po bližnjici je zaupano zares pozrtovovalnemu učiteljskemu kolektivu, vsestransko koristen, kajti triletno obdobje, v katerem sedi se je ta šolski zavod ustvaril delo, posego pouka mladine, velja truda, da se ob njem zamislimo.

KAMEN DO KAMNA...

V starem občinskem poslopu, kjer je sedaj šola, so se v razdobju od leta 1958 sem dogajale čudne reči. Nekoč komajda znana šola v Prestranku je povečala krog svojih obiskovalcev vsaj za petkrat. Letos so prvič odprli vrata tudi osmemu razredu. To je popolna osemletka, v kateri so zrastli tudi prvi mladinci. Pred nedavnim se jih je kar 28 poslovilo od svojega pionirskega odreda »25. maj«.

Sicer pa so začeli v Prestranku pred tremi leti s pionirsko zadrugom. Upravitelj šole Miran Istenič je takrat s še maloštevilnimi kolegi s čvrsto roko kazal kratkohlačnikom pravo pot.

Za začetek so mladi zadružniki razpolagali z vsega 13 ari obdelovalne zemlje. Kmalu zatem pa so prevzeli novo zemljišče, na katerem se danes bohoti ob 38 starih drevesih kar 195 novih stavnikov sadnega drevja. Toda to še ni vse. Ves čas uspešno eksperimentirajo z nekaterimi novimi kulturami in posebno r'be, doslej za te kraje neznana rastlina postaja za domače kmetovalce mikavna vaba.

Obseg dela, kvantiteta in kvaliteta pridelkov ter sistem organizacije so bili osnovna skrb mladih zadrugarjev, ve povedati tovariš Istenič.

Vendar smo z drugo pionirjev omenili le temeljni kamen, ob

katerem so utrjevali v osemletki v Prestranku povsem nove postavke učnega programa, oziroma bolje — dopolnila za učni program. Uspehi tehničnega, šahovskega, dramatskega, pevskega, geografskega, prirodoslovnega in lutkarskega krožka so jih utrli pot nad nami, se radi sklicujejo na svoj novi podvig učitelji in pioniri.

Prav smo zapisali: v osemletki v Prestranku so usmerili svojo razvedovanost tudi v neskončne dejavnosti: Vesolja. Kdo bi lahko ostal ravnodušen ob vseh teh dogodkih nad nami, se radi sklicujejo na svoj novi podvig učitelji in pioniri.

Ali sedaj verjamete bogastvu vtipov, ki si jih človek mimogrede nabere v Prestranku? Da — osemletka v Prestranku je edinstven primer ustvarjalnega snovanja — prava šola prihodnosti.

bb

NA STEŽAJ SO ODPRLI VRATA TEHNIKI

Radijski sprejemnik si je najprej utrl pot v šolo. Sledil mu je ojačevalce, s pomočjo katerega so ozvočili vse razrede. Radij se je kmalu pridružil televizor, nato magnetofon, episkop, smerokaz in vetromer. Tako je zbornica osemletke v Prestranku postala pravcati laboratorij, radijski studio in kdo bi vedel, čemu služijo te sodobne tehnične naprave.

Omenili smo studio. Da, zares, otroci v Prestranku imajo svoje redne radijske oddaje. Zvočniki prenašajo magnetofonske posnetke domačih literatov, razgovore s predstavniki javnega in gospodarskega življenja v domačem »studiu«, na obiskih in podobno.

— Tukaj pionirski radio »25. maj« Prestranke odmeva dan za dan po učnicah in učencih poslušajo, ocenjujejo, predlagajo, sodelujejo...

Kdo jim ne bi verjel. Samo en dokaz medsebojne navezanosti: vsakemu slavljencu posvetijo za rojstni dan radijsko oddajo s čestitkami, ob teh pionirska pošta, glasbeni vložki. Tako je pionirski radio postal tudi važno vzgojno sredstvo z vsemi prednostmi posredovanja moralnih vrednot.

— Kaj delate sedaj v zadrugi? smo pobarali pionirko pred šolo.

— Lotili smo se izdelave gajbic za sadje. Kooperanti smo, je odgovorila.

— In kaj pripravlja vaš radio za prihodnji teden?

— Obiskali bomo zadružno mlekarino — z magnetofonom seveda, da bomo lahko naše izsledke posredovali ostalim učencem v naslednji radijski oddaji.

»SKOK« MED ZVEZDE

Miran Istenič, upravitelj osemletke v Prestranku (na sliki), je neumoren tvorcu novih, predvsem naprednejših oblik šolanja mladine. V ozadju vidite na sliki šolski poslopje s plosčadjo na desni strani zgoraj

V SLAVINI NA POSTOJNSKEM NADALJUJEJO

po poti revolucije

Ce bi povprečnega prebivalca koprskega okraja pred časom vprašal, kje je Slavina, bi za to vasico vedeli povedati verjetno le okoličani na Postojnskem, sedaj pa zanje ve že tudi marsikdo drug. V radiu in časopisih je bilo že večkrat slišati za Slavino kot krajevno skupnost ljudi, ki ne čakajo pomoči od drugod, marve so svojo usodo vzel sami v svoje roke in so si ukrojili družabno življenje v vasi.

Vse se med seboj prepleta. Ce bi vprašali, kdo, katera organizacija

Anton Fičur je kot predsednik krajevnega odbora in poveljnik gasilcev v Slavini poleg predsednika krajevne organizacije SZDL Franca Krnela gonišča sila v vseh akcijah vaščanov za napredek družabnega življenja in zivljenskih pogojev prebivalstva

zacija pravzaprav nosi zastavo, bi to le s težavo določili. Najstarejša vaška organizacija so prav gotovo gasilci. Skozi najhujše čase akupatorskega nasilja so visoko nosili narodno zavest in vso sodelovali v osvobodilnem boju. Svoje tradicionalno delo pa nadaljujejo še danes tudi na prostorskem področju. V njihovi stavbi je zibelka vsega družbenega življenja v vasi.

Njihovo delo pa so povzeli še drugi in danes vsi vaščani sodelujejo tako ali drugače pri urejanju življenjskih vprašanj v vasi. Predvsem mladinska organizacija in Socialistična zveza, čeprav — kot pravim — se vse tako prepleta, da je dejansko lahko govorila le o enih in istih članih vaške ali krajevne skupnosti. Uredili so si prostore za razvedrilo, za uk in moževanje o vaških zadevah, o širših pogledih na domače in tuje dogodke. Vse jih zanima in televizijski sprejemnik jim posreduje lahko le del vsega, kar bi radi vedeli. Zoper seveda prednjači mladina, čeprav starejšim ne bi mogli očitati, da veliko zaostajajo. Tudi magnetofon imajo in še kaj, čeprav pravijo, da jim še veliko manjka.

Z lastno iznajdljivostjo in delom svojih rok so si sezidali dvorano za prireditve z odrškom. Dali so les in drugo gradivo, nekaj so pritrgovali, za delo so pa zgrabili vse — in šlo je. Tudi za naprej se preveč ne bojijo: bo že kako. Saj so pridni in podjetni — in kar je glavno: na vso moč si želijo, da bi bilo življenje v vasi lepše in boljše za vse vaščane. Zato ne vidijo zaprek, kjer jih ni. Znali so si urediti trgovino v vasi, čeprav so bile okrog tega težave. Vedo, da je treba vedno le pritisniti na pravi gumb. Predvsem pa vedo za pravi recept: nikomur ne more biti nič podarjenega. In ker se zato zanašajo le na svoje moči, dosegajo takšne uspehe. Slavina je že in bo vsak dan bolj prikupna vasica veselih in zadovoljnih ljudi.

rb

CESTA VRABČE—ŠTJAK BO VSAK ČAS GOTOV

To je delo naših rok!

Vrabč. Pogovorili so se na Socialistični zvezi v Sežani, prišle so na pomoč mladinske delovne brigade, pa Uprava za ceste v Kopru. No ja, vse morda vedno tudi ni bilo v redu s temi mladimi pomočniki od drugod, so pa drugi zato odtehtali vse nevšečnosti.

Posebno domačini sami. Pa kaj ne bi, saj gre predvsem zanje, za svoje lastno dobro so pljunili v dlani. Kar poglejmo: okrog 180 gospodarstev na območju ceste Vrabče—Štjak je dalo nad 20.000 ur prostovoljnega dela za izgradnjo tega zanje tako pomembnega objekta. Ker je bilo premalo, so se za zaključna dela obvezali še. Zdaj hitijo, da bi z deli končali in tako izpolnili svoje dolgoletne sanje. Pomagala so tudi podjetja. Vrednost vloženih sredstev so podesetorili. Še več: če računamo, da je vrednost enega kilometra takšne ceste okrog 30 milijonov dinarjev, da je torej cesta Vrabče—Štjak vredna ob dograditvi 150 milijonov dinarjev, potem so vsa vložena sredstva v rokah pridnih Kraševcev kar petnajstkrat povečala svojo vrednost.

Bila je njihov sen še iz davnine — posebno ljudi v Štjaku, saj je bil pravi čudež, če je v drugi polovici dvajsetega stoletja prihropel v vas kakšen avto ali pa sploh motorno vozilo. Na pomoč so priskočili tudi drugi, posebno prebivalci sosednih vasi, zlasti

Tako imenovani »gasilski« dom v Slavini pri Prestranku je razen tega prav drugi dom vaščanov in posebno mladine. Vse družbene organizacije, kot so mladinska, SZDL, gasilska in še krajevni odbor, v katerih sodelujejo vsi vaščani, so s skupnimi močmi uredili svoj vaški klub in prostore za družbeno življenje. Pod streho je že tudi velika dvorana, le da bo treba še počakati in jo urediti, kakor bodo pač mogli s skromnimi sredstvi, ki jih imajo na voljo

JAŠA ŽVAN:

Televizor

Beseda je sestavljena iz starogrškega prisojava »telos«, ki pomeni daleč, in latinskega glagola »videre«, po naše videti. Torej je televizor naprava, ki nam omogoča, da gledamo nekaj na daljavo, ali v daljavi. To omenjam zato, da bi si kdaj ne razlagal besede po telefoni. Tukaj s končno na »ore« vzbujajo spoštovanje. Televizor, adjutor, doktor, kontrolor. In kdor ima televizor, naj ga gre še spoštovanje. Zaradi televizorja, ki ga danes še ne premore vsakdo ne pride na drugod.

Sicer pa čemu mi bo televizor? Saj ga ima sosed. Dobrična si me je takole privočil: — Posrečen si, stric! Seveda, najbolj »komot« je reči, čemu mi bo televizor, saj ga ima sosed! Čemu bi mi avto, saj ga ima sosed! Se tega bi manjkal, da bi sladkosnedno pofilosofiral: čemu mi bo žena, saj jo ima sosed! — Skromen sem državljelan in se za zdaj omemujem samo na prijateljev televizor.

»Imam ga! Drevi ga bomo »napregli«. Vabim te na premiero! Kar poskoval je od veselja, burno objema ženo (kar počenja javno le ob njenem rojstnem dnevu), zraven pa brundat: tele-tele-tele-vizor po načetu Juli-Juli-Juliana.

Cez dan je prišel iz Kopra najet strokovnjak, akrobatsko splezal na streho, zdrobil nekaj opek in postavil anteno. Asistiral mu je drugi sosed, ki se na vse razume in si s tem zaslužil brezplačno vstopnico pri premieri. Zvečer, ko se pričelo televizijske oddaje, smo po prstih vstopali, poselili in z zadreževanim dihanjem strelm v čudež sodobne tehnike. Srečni lastnik televizorja je obrnil bel gumbo na aparatu in pomenljivo, rekel bi svečano prelepet s pogledom »občinstvo«. Na zaslonu se je pojavila drobna, svetla pika, se razleza v belo črto in obmirovala. Cez zaslon so zaplavuhale sence in se ob lomečem »hrsk-hrsk-hrsk« pričele oblikovati v groteskne figure. Ni se dalo razločiti, ali so ljudje ali pošasti. Otrok v sosedinem naroču je zajokal in se plaho stisnil k materi. Končno so se televizijske pričazni umirile, se pričele blizati našim očem in se zvijale ter spakovale, da nikoli tega. Pol gola plesalka je imela noge kakor brojavna drogova, roke kakor ogromne tipalke morskega skata, na mestu glave pa okrogel okrasek z nočnebeljko. Udje so opteljali sami okrog sebe kakor da so iz testa. »Marsoveci« so odpriali usta, kakor bi hoteli nekaj povedati, a glasu ni bilo slišati. Spomnil sem se Dantejevega Pečla. Cudovito!

»Nekaj ni v redu!, je zaskrbljeno ugotovil monter iz Kopra.

»Kaj naj ukrenemo?«, je zavzdihnil sosed.

»Izklučite aparat! Položili ga bomo na tla in pogledali!«, je odločil monter.

»Tale žarnica se preveč segreva. Ali pa so kontakti zrahljeni. To se dogaja pri transportu!«, je strokovnjak domnevai monter in pričel bezati z izvijačem med žice in žarnice.

»Kaj pa če antena ni prav obrnjena?«, je opomnil nekdo izmed gledečev. Monter se je pomilovalno nasmehnil:

»Ni prva, ki sem jo montiral! Potem je odvil sumljivo žarnico, jo ogledoval proti luči, jo malo popihal in jo zopet varno pritrdiril na njeno mesto. Otpal je tudi neke žice, preizkusil majavost, nato pa aparat zoper vključil. V naslednjem času so se razlegle iz zaborja prelepove popevke in čisti zvoki orkestra, le videti ni bilo nič. Sosed je s tresočimi prsti obračal vse gume spredaj in ob strani, da bi pričaral kako podobno na zaslon. Nič ni zaledlo.

»Razbil bom hudiča!, je zagrozil sosed.

»Potrpite, morda se bo le privadol. Je nemškega porekla. Svabi pa imajo svoje muhe!, sem skušal miriti.

»Pri Trdinovih je tudi takole nagašalo. Ni in ni hotel delati. Ondan pa je Trdinka brisala prah in se je zgodilo, da je televizor treščil na tla. »Kar trda sem postala, tako sem se ustrnila,« je rekla Trdinka. Okrušen se je okvir okoli zaslona. Prevlečen sem postavila aparat na podnožek in ga vključila. In delal je, kakor da se mu ni nč zgodilo. Se danes dela brezhibno!, je povedala druga sosedka.

»Oštja, če je tako, potem...!«

Komaj smo prepričili, da sosed ni brez televizorja z okovanimi čevljili. Njegova žena pa je žalostno dejala: »Dolge mesece sva varčevala, ker si je on vstopel v glavo, da hoče imeti televizor.«

»Ves dan presedim v pisarni, gulim nadture, ne kadim, ne pijem! Nekaj kulturnega razvedrila bi mi pa že lahko privočila, se je nekam prošreče branil sosed. Vsi smo sočustovali z njim in s seboj tudi, ker smo bili ob premoru in morda tudi ob bodočem zabavne večere ob sosedovem televizorju. Poslovili smo se in odšli, kakor odhaja človek od težkega bolnika.

Potrtni v nataknjen ter malobesen den je bil naslednje dni razočaran sosed. Nekaj je tuhlat. Poznam ga in sem vedel, da ne bo popustil gledati televizorja. In glejte! Priprjal je drugega strokovnjaka. Da je potreben aparat antena z osmimi elementi, je učeno povedal. Sedanja ustreza za sprejem z Nanoso in Krvavco. Ona večja pa da bo lovila italijanske oddaje.

»Kaj pa z mehanizmom?«, je skrbel sosed.

»Peljite aparat v Ljubljano, na kliniku tako rekoč! Tam imajo priprave in material, pa tudi strokovnjake, specjaliste!, je svetoval mož, kakor podneželski ambulantni zdravnik.

Dvakrat je bil sosed potem z aparatom v Ljubljani, kjer so mu rekli, kakor tisti, ki je strojil svinjo: če se bo se pojala, jo bomo pa se. In res so mu pri tretjem pregledu televizor tako temeljito ustrojili, da ima sedaj vsi veselje nad njim.

Zgodovinski dogodki, ki se jih spominjamo na Dan republike

26. november 1942 — V Bihaču, majhnem mestu ob reki Uni, ki so ga partizani po kravji bitki iztrgali iz ustaških rok, je bil ustavljena Antifašistični svet narodne osvobodite Jugoslavije — AVNOJ — kot centralno politično predstavništvo vseh narodov Jugoslavije, trdno odločenih, da si s skupnim bojem proti okupatorju in domaćim izdajalcem pribore svobodo in ustvarijo pogoje za lepo bodočnost, slonečno na enakopravnosti, bratstvu in enotnosti. V AVNOJ je bilo izvoljenih 70 članov. Iste dne je AVNOJ izvolil tudi svoj izvršni odbor s predsednikom dr. Ivanom Ribičem.

29. november 1943 — V Jajcu, slikovitem bosenskem mestecu ob reki Plivi, se je sestal AVNOJ na svoje drugo zasedanje. Od 208 izvoljenih delegatov jih je prišlo na zasedanje 142, med njimi tudi delegati iz Slovenije, ki se prvega zasedanja zaradi sovražnih ofenziv niso mogli udeležiti. Na drugem zasedanju se je AVNOJ konstituiral v vrhovno zakonodajno in izvršno predstavništvo nove Jugoslavije in sprejel načelo njene demokratsko-federativne ureditve; odvzel je vladu v emigraciji pravico zastopati naše narode ter prepovedal kralju Petru vrnitev v Jugoslavijo; na predlog slovenske delegacije je podelil tovarišu Titu naslov maršala Jugoslavije; izvolil si je predsedstvo, ki je imenovalo Nacionalni komite osvobodite Jugoslavije — NKOJ — kot začasno narodno vladu s predsednikom Josipom Brozom-Titom na čelu; potrdil je odlok NOO Slovenije o priključitvi Slovenskega Primorja svobodni Sloveniji v okviru federativne Jugoslavije, kakor tudi odlok ZAVNO Hrvatske o priključitvi Istre, Reke, Zadra in anektiranih jadranskih otokov svobodni Hrvatski v okviru federativne Jugoslavije. — Na II. zasedanju AVNOJ so bili postavljeni temelji nove Jugoslavije, ki je zrasla iz skupnega oboroženega boja vseh jugoslovenskih narodov. — Ob koncu zasedanja je tovariš Tito dejal delegatom: »Na svidenje v Beograd!« Ta želja se je uresničila dne

10. julija 1945 — Na ta dan se je AVNOJ tretjič sestal, in sicer v svobodnem Beogradu. To je bilo njegovo zadnje zasedanje, ker se je na njem spremenil v Začasno ljudsko skupščino Demokratske federalne Jugoslavije. Skupščina je štela 483 članov. Med drugim je sprejela zakon o izvolitvi Ustavodajne skupščine ter zakon o agrarni reformi in kolonizaciji.

11. november 1945 — Ta dan so jugoslovanski narodi v svobodni domovini prvič volili ljudske poslanke za svoje najvišje predstavniško telo — Ustavodajno skupščino. Volitev se je udeležilo 88 odstotkov vpišanih volivcev; od teh je okrog 90 odstotkov glasovalo za kandidate Ljudske fronte.

29. november 1945 — Svobodno izvoljena Ustavodajna skupščina je sprejela deklaracijo, s katero je bila v imenu vseh narodov Jugoslavije ukinjena monarhija in proglašena Federativna ljudska republika Jugoslavija, zvezna ljudska država republikanske oblike, skupnost enakopravnih narodov, ki so na osnovi pravice do samoodločbe izrazili svojo voljo, živeti skupno v federativni državi. Tako je bila dokončno pred vsem svetom potrjena državno-pravna osnova nove Jugoslavije, ki ji je postavilo pred dvema letoma temelje II. zasedanje AVNOJ v Jajcu. Zato je bil 29. november proglašen za državni praznik — Dan republike.

21. januar 1946 — Ustavodajna skupščina je potrdila ustavo FLRJ in se spremenila v Ljudsko skupščino FLRJ prvega sklica, ki sta jo sestavljala dva doma: Zvezni svet in Svet narodov, s skupno 620 članimi. Ta skupščina je sprejela vrsto važnih zakonov, med njimi tudi zakon o petletnem planu in zakon o nacionalizaciji zasebnih gospodarskih podjetij, ki sta na široko odprla vrata socialistični izgradnji domovine.

Teror se je nadaljeval tudi v drugih taboriščih.

Po begu »generalu« Novaka Todorovića se je stanje interniranov na Kravji poti še poslabšalo. V Korgenu in v Osenu so ljudi močno uničevali, tako da se je število internirancev spet močno zmanjšalo. V teh pogojih je bila glavna naloga ilegalnih taboriščnih vodstev obdržati med interniranci moralo in odpornost, kajti zaradi porazov fašističnih armad na frontah je bilo pričakovati skorajnjega zboljšanja. Interniranci so strnili svoje vrste in storili vse, da ne bi popustili in da bi njihova vera v končno zmago idej, zaradi katerih so bili tu, ostala neomajna.

Izhajal je taboriščni list »Svobodna zarja«, pisan z roko na zmečkane kose papirja, iztrgane s cementnih vreč. Krožil je po taborišču tako spretno, da nobena številka ni zašla sovražniku v roke. Interniranci, izgubljeni v snežni puščavi daljnega Severa, so list z nestrnostjo pričakovali in strastno prebirali spomine ter opise nekdanjih partizanskih bojev, opisujocih sovražnikove potrave na njihovih domačih tleh. Organizirani so bili aktivni, ki jih je sestavljalo po nekaj tovarišev in ki so imeli redne sestanke. Okrepila se je tudi zveza z norveškimi delavci na gradbiščih.

Tako je bilo v Korgenu, približno tako pa tudi v Osenu.

Nekega tematičnega dne konč oktobra 1942 je pred osenskimi taboriščnimi vrati obstala močno

- Odlomek iz II. dela DNEVNIK PARTIZANA. V počastitev 20. obletnice začetka vstaje narodov Jugoslavije
- izdal Zavod »Borec« v Ljubljani

Se vedno sem vodil kolono. Na počodu sem se dobro oznojil. Toda morali smo naprej naprej! S pogledom sem objel znane vrhove. Na lev strani je moral biti naše staro krimsko taborišče. Tam je bila voda v tam bom počivali. Pri drevju na koncu livade sem počakal. Jako in tovariša Zidarja. Povedal sem jima, kje smo in kje so krimsko cesta, Rakitna in Ig. Se sem jima hotel pričovedovati, ko je zagrmelo. Sovražnik nas je opazil in zasul s svincem. Planili smo v zaklonišča. Imeli smo srečo, kajti če bi nas sovražnik napadel na cistini, se ne bi mogel nihče rešiti. Nič drugega nam ni kazalo kot sprejeti borbo, čeprav smo bili izčrpani in mnogo šibkejši od sovražnika. Takrat so se prav posebno izkazali levstikoveci. Udarili so na Nem-

Sovražniku ni uspelo

cesti pod koto 820. Ker sem bil na čelu kolone, naš bataljon pa v zaščitniči, sem v splošni zmedri pohitil nazaj med svoje borce. Po zraku so frčale kroglice, kajti sovražnik je ponovno sklepal prebiti obroč. Našemu bataljonu je grozila nevarnost, da bo postal na oni strani cesta. To pa se ni smelo zglediti, kajti tovariši bi se lahko umaknili le v Sovoden, to pa je pomemnilo v prepad in v smrt. Pritekel sem do tretje cete. Politkomunisti Nežki Mulc in njenemu namestniku Marku Zevniku sem v eni sapi povedal, kaj morajo storiti. Naročil sem še, naj obvese tudi druge tovariše, ki so bili na njimi. Borec, ki so me slišali, so brez povetja planili naprej. Tudi jaz sem se vrnil. Nežka in Marko sta že pritekla na cesto, z njima pa še več drugih tovarišev.

Kodeljic in jaz, druge enote bataljona s komandantom bataljona Jožetom Ožboltom in njegovim namestnikom Leonom-Jožetom Vidmarjem pa se niso mogle prebiti. Pri proboru obroča na cesti je oblezalo več naših borcev, padlo pa je tudi več domobranov in Nemcev.

Pognali smo se v breg proti koti 1046 in kmalu dohiteli Levstikovo brigado. Tovariš Zidar je že pripravljal obrambo in razmeščal tovariše po položaju. Priklučili smo se jim ali bolje rečeno: pomešali smo se z njimi, kajti pravil enot ni bilo nikjer več. Mnogo je bilo čtenih funkcionarjev, ki so bili brez borcev, in borcev, ki niso imeli poveljnikov. Zato sta prevzela poveljstvo komandanata Zidar in Jaka.

Nismo bili še vsi razvrščeni, ko so nas Nemci in domobranci prvič napadli. Napad smo odbili in sovražnika zasuli s svincem. Sovražnikov račnjenci, med katerimi so bili tudi domobranci, so tulili in kličeli. Ko smo se pripravljali na drugi napad, smo v gozd pod seboj zaslišali posamezne strele. Namenjeni so bili tistim borcem, ki so se po preboru obroča na cesti izgubili ali pa so zaostali zaradi onemoglosti.

»Prasici komunistična! Bandit, jaz ti pokazeš, kaj smo!« S takimi in podobnimi psovki smo domobranci obkladali naše tovariše in jih morili. Sreca so se nam krčila, a jim nismo mogli pomagati.

Ceprav so bile naše vrste zdesetkanne in nam je primanjkovalo streliva, so bili tudi tisti dan komunisti naj-

BRATOŽ HINKO-OKI

pogumnejši. Bili so med prvimi, ki so pomagali ranjencem. Teh je bilo precejšnje število. Umaknili smo jih v globel za položaj in jim odstopali obleko, da jim vsaj zmrzovati ni bilo treba.

Toda napor zadnjih dni so bili le prehudni, tudi za zdrave tovariše. Tovarišica Nasta Sever, doma iz Ljubljane, ki je bila prve dni po prihodu v partizane v moji četi, je pritekla do mene in jekala spregovorila:

»Tovariš, Božo je mrtev. Le kaj bo rekel moja mama?«

Zrušila se je v sneg in zaihtela. Njen brat Božo je bil namestnik brigadnega politkomisarja v Levstikovi brigadi. Ko je Nasta po kapitulaciji Italije zvedela za brata, je odsila k njemu. Ko smo jo preprčevali, da je njen brat živ, nam ni verjela in je še kar naprej ihtela. Doživel je živčni zlom. Eden od tovarišev pa je zblaznil. Nenadoma se je dvignil izza drevesa, se divje zasmehjal in kot pijan odšel proti Nemcem. Nismo ga mogli zadržati. Začel je prepevati, toda njegova pesem je kmalu utihnila. Nemci so ga ustrelili.

Kmalu nato so Nemci ponovili napad, toda tokrat so bili previdnejši. Bili so približno štirideset korakov daleč, ko smo jih obsuli s svincem in jih prisili, da so se umaknili. Po kraju zatisnu se je sovražnik vnovič pognal proti našim položajem. Nemec je bilo vedno več in se so prihajali novi. Napadli pa so le nas, ki smo se prebili čez cesto, medtem ko dve čet našega bataljona, ki se nista uspeli prebiti, niso napadli. Ker so frontalni napadom sovražnik ni uspel, nas je začel po štirinatem boju obkoljevati. Ker nam je grozila nevarnost, smo se začeli umikati iz Kamencice proti Srednjem hribu. Na položaju smo pustili le nekaj tovarišev, da bi sovražnika prelisičili. Nemci so se ujeli na liniance. Se preden no naše položaje popolnoma obkobilii in napadli, so se skozi obroč umaknili še zadnji naši borce.

LITERARNI VEČER V POSTOJNI

V počastitev Dneva republike je organiziral Dom JLA v Postojni dne 23. novembra v Domu kulture literarni večer. Razen številnih pripadnikov JLA se je večera udeležilo tudi lepo število Postojčanov, saj je bila dvorana skoraj nabito polna. Svoja dela, posvečena tematiki narodnoosvobodilne borbe, sta brala književnika Tone Seliškar in Matevž Hace. Da je bil večer še bolj pester, je nastopil tudi operni pevec Lado Korosec iz Ljubljane ob klavirski spremljavi. G. B.

PRISPEVEK GG ZA NOVOLETNE PRIREDITVE V POSTOJNI

Pozivu inicijativnega odbora pri občinskem odboru SZDL v Postojni se je za kolektivom »Oskrbe« pred dnevi odzval tudi centralni delavski svet Gozdnega gospodarstva, ki je odločil, da bo podjetje prispevalo za novoletne prireditve otrok v postojanski občini 600.000 dinarjev. S prispevkom naj bi dedek Mraz kolektivno obdaril predvsem šole v naseljih, kjer živi največ delavcev, zapošlenih v Gozdnem gospodarstvu Postojna. (ma)

Taboriščni vampirji

(Odlomek iz knjige BELA GROBNICA. Izšlo v knjižni zbirki »Dokazi« pri Zavodu »Borec« v Ljubljani)

zastražena skupina izčrpanih ter onemoglih ljudi. Bilo jih je kažih osemdeset. Z obraza se jim je bralo, da so mnogo pretrpeli in da prihajajo od daleč. Pragnali so jih noter, brž ko so jih prešteli. Njihov prihod je končno razkril skrivnost taborišča, katerega ime so interniranci le šepeta in z grozo izgovarjali. Prišleci so bili iz taborišča Bejsfjord, nedaleč od Narvika. Včasih je štelo 900 ljudi, toda v treh mesecih so jih pobili 750, od tega 280 v enem samem dnevu. Bilo je 17. julija, ko so tudi v Korgenu in Osenu prvič množično streljali. Postrelili so jih s pretvezo, da gre za likvidacijo tifusnih bolniškov. v resnic pa na ukaz da je treba pokončati tamkajšnjo skupino Jugoslovanov. Nekaj dni pred streljanjem v Korgenu in Osenu so si morali bejsfjordski interniranci izkopati ogromen skuoni grob. Ko je kmalu zatem moralna morišča skoraj za bataljon internirancev, se je morija spremeniла v veličastno manifestacijo moči in morale vseh teh, ki so zvestno odhajali v smrt. Strnjeni v goste vrste so v kolonah odločno korakali proti jami in padali va-

njo drug preko drugega, zadeti pod navzkrižnega ognja mitraljezov, ki so brez prestanka drdržav.

Priživele so naslednji dan odgnali v novo taborišče Jervat. Essovec Kača, njegovo pravo ime je bilo Matheuss Karl, je ukazal, naj izstopijo iz vrste vse, ki se ne čutijo dovolj močne za pohod, češ da jih bodo prepeljali s kamioni. Javilo se jih je precej. Pri priči so jih pobili. Ko pa so se iz Jervata vračali nazaj v Bejsfjord, se je ponovilo isto. Oslabeli so se spet prijavili. Esesovci so se skrotitali, zgrabili za orožje in jih potolki, ostale pa so odgnali v staro taborišče, ki je tako v pravkratčem času postalo eno izmed največjih grobišč na obali Oceanskega.

Toda vse to ni tako prizadelo skupine iz Bejsforda. Zdela se je, da jih muči nekaj čisto drugega, da pa o tem ne marajo goriti. Osenki interniranci so med njimi srečali svoje stare znance bodisi iz svojih rodnih mest ali vasi, bodisi iz enot, v katerih so se nekdaj borili z ramo ob ramu, ali pa iz zaporov, iz katerih so odšli na pot pre-

gnanstva in internacij. Iskreno so se jih razvesili, prepričani, da se bodo terorju skupaj laže upirali. Njihovo zaupanje pa ni dolgo trajalo. Že pri prvih srečanjih in razgovorih so opazili na obrazih nekaterih svojih nekdanjih znancev nekaj zverinskega. Njihov vodja je bil Alija Lelič, glavni tolmač v Bejsfjordu, drugi pa so bili Šefkija Sirčo, Pašaga Kurjakovič, Franjo Fuks, Marko Šobot, Ibro Halilovič, Ivica Alar, Mirko Jandrič, Danilo Tomić, Rifat Cigan, Mujica Čomora in še nekateri, katerih imena so si preživeli bejsfjordski interniranci globoko vtisnili v spomin.

Osen je do prihoda te skupine štel kmaj sto ljudi, zdaj pa jih je imel okrog sto osemdeset.

Ko je major Dolf zvedel za »kvalifikacijo« bejsfjordske zločinske skupinice, je sklenil, da se v vsem opre nanjo. Tako je Alija Lelič tudi v Osenu dobil vso oblast v roke in je poleg Ludvika Karasa postal tolmač in taboriščni starešina, ostale taboriščne funkcije pa je razdelil svojim ljudem.

Minilo je nekaj dni, ne da bi se pripetilo kaj posebnega, a kmalu se je tudi tu začelo tisto, kar je taborišče Bejsfjord spremeno v prizorišče najgorljivejših dogodkov. Tako imenovana Osenška ambulanta je bila že poprej mrtvašnica, zdaj pa je postala pravata krvava arena, vzbujajoča grozo, najhujšo, ki si jo je sploh mogoče misliti.

IZDALA ZALOŽBA LIPA V KOPRU ★ IZIDE PRI ZALOŽBI LIPI V KOPRU ★ IZDALA ZALOŽBA LIPA V KOPRU ★ IZIDE PRI ZALOŽBI LIPI V

Tak tako, pravijo

Odlomek iz knjige LJUDJE OB CESTI. Opremil Z. Apollonio

Stari Bubnič se je iskreno začudil. »Poglejte ga, Dejak,« je rekel.

Prav nič se ga ni razveseli, tega svojega nestripcnega družabnika. Njegovi domisliki so vedno nekaj obetali; njegova večja roka je pod vsakim kamnom iztaknila raka, v vsakem poslu pešico zlata. In to naglo, ker ni ljubil ugovorov ali razvlečenih pojšnjevanj. Ako se je kdaj nameraval zateči k temu, je zapisil z mesnatno roko, ko da odganga muho. Nič posebenega, tako je imel navado reči, nič novega. In končno: Prav, prav! Kajpada, on se je bil o vsem tem že pomenil sam s seboj.

Tako je stregel svojim našilnim nabitom, kdo naj bi se torej meril z njim! Ali Ločanci? Ho-ho, prav ti so znali Dejaka najbolj raznetiti.

Se dobro, da je bil tu Bubnič, bog mu daj zdravje, s svojo oglato brado in dobrodusnimi očmi! Brz ko se je pojavil Dejak, se je moral pripraviti na posreduško deло; temu je bilo treba prilagoditi držo, ublažiti kretanje in prizvok besede. S sikanjem in plhanjem vnetljivosti ni mogel ga sesti, torej se je bilo treba poskromiti. No, stari Bubnič je bil dovolj modor in dovolj izkušen, to se je lahko reklo. In živel je v lepih blaginji.

Tak tako, prav, tak...

Pravzaprav Dejak še ni odprl ključa, tlačil se je še za kamnitno mizo. Toda Bubnič mu je šel naproti z voljno besedo. Končno se je Dejak le namestil in se pritrl oddihovati. Z robom dlani je potegnil po mizi in vprašal kakor mimogrede, ali Bubnič ve, kaj počnejo tamle, v dolini. Peklaz je z glavo in očmi: kaj počno ti ločanski vozniki?

Kaj ne! Bubnič se je ustavil na pragu. »Prav davi je bil Štakar tu,« je rekel.

»Da je bil?«

Dejak je zapisil in počakal, da si opomore v hladu.

Družina se ni prav nič menila za gosta, akoravno je prišel iz Trsta. Ali je kaj prinesel? Nič! Ali je mlad. Ne, tisti obilni Dejak. Vražja kri to-rej?

Tako sta moža lahko nemoteno sedeli pod latnikom, pila in govorila, govorila in pila. Vsako toliko je kdo prišel mimo njiju in tedaj je Bubnič obrnil glavo proti veži, dokler se ni v hiši splašil zvonček nad vrati v prodajalno. Vaška staruha je bržas prišla po sol ali sukanec. Ko je zopet oddrsala čez dvorišče, je Dejak razgred nadaljeval z očitki.

»Tri dni torej ni bilo nobenega voza iz ločanskih ledenej.«

To je Dejak ugotovil z glasom, ki je še mnogo obetal. Potem se je brez naglice usenklil v veliko modro ruto

— odločeno in hrupno. Ogleduoč sad tollikšnega truda, je rekel: »Ali je to kačna resnost?«

Bubnič je bil mnenja, da ne.

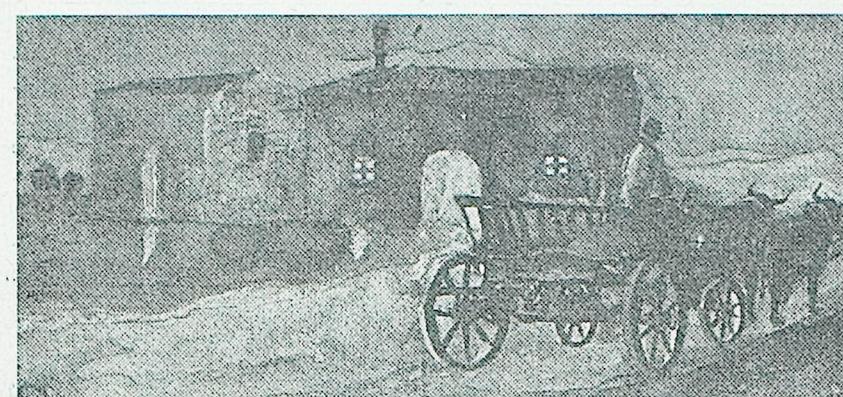
Dejak je potem takem nemoteno nadaljeval s svojimi dokazovanji. »Po en tovor na dva dni, tako je bilo pogojeno z ribarnico, pivovarnico, pa, tej smo objljubili po pet voz na teden. Osem do devet voženj, torej, od nedelje do nedelje. Navsezadnje pri dogovoru nismo bili malenkostni, to se lahko reče. Delo lahko zastane za dan ali dva, zaradi vremena, postavimo, ali drugačne nezgode, in so te reje upoštovale tudi take težave.«

Dejak je dvignil kazalec in glavo. Toda... Vzel je žepa pogodbo ter si odmalknil malone za pol sežnja od obraza.

... se spodaj podpisani zavezuje... pri tem si je izpod čela ogledal Bubniča, ... za daljše zakasnitive vso odgovornost nase prevzeti in morabiti povzročeno škodo naspol povrnilti.«

Bubnič se je zganil in vzduhnil. Ah, ja, je rekel. Za hip je pomislil, da bo Dejak potjubil list, kakor pridigar nedeljsko berilo, zakaj vse skupaj je res izveneno v grozčo prerokbo. Toda to so bile poslovne stvari...

Pomolčala sta, dokler ni bila pogodba stlačena tja nekam pod pazdu-

ho. Nato je Dejak zopet spregovoril, važno in prav nič norčavo.

Ali meni Bubnič, da je to samo vprašanje denarja? »Prizadet je tudi moj ugled, da tako rečem. Jaz prav dobro vem, da Ive Dejak ni kdo ve kakovo priljubljen. Tako je pač, toda na njegovo moško besedo se je doslej vsakdo zanesel.«

Imel je prav, v marsičem je imel prav, tega Bubnič ni mogel tajiti.

Dejak je bil prisel k njemu pred leti z vrazje poskočno zamisljijo: da bi zgradili v Ločah ledene. Ali je že kdaj slišal kaj takega? V teh krajih, pet ur hoda iz Trsta, kdo pri streli, bi se ne obotavljal! Jane bi se že nekako izkopale, Jane; potem bi jih bilo treba obzidati. To navsezadnjem tudi ni bilo nič takega, toda se prepečljavam...

Naj se no Dejak nekoliko spomni na to!

»Da, da, ti si se takrat zaradi tega nekam obotavljal.«

Kdo, pri streli, bi se ne obotavljal. Vse more iti lepo svojo pot, toda ne sreča, kaj pravi Dejak, te nikakor ni mogoče privezati k Jaslim.

Ali se je nemara kaj pripetilo?

Bubnič si je s pritajenim lagodjem molzel brado. V zoženih naborkih okrog oči se je tudi nekaj skrivalo — troha rahle privočljivosti ali kaj?

Bubnič ne more vedeti, če ima Dejak to pred očmi. »Tisti nadzidek, menim, pri gornji ledenicici?«

Kaj ne! Dejak je bil ukazal pozimi dvigniti jamsko obzidje za nekaj seznejn nad zemljo. In to v največji naglici, da bi se povečal skladnični prostor.

»Seveda, tako in tako bomo moralis kopati,« je rekel, »se kakšno jame, menim.« To se mu je zarekle, vražja kri. Ali besed ni bilo moč prediktati, skušal jih je torej preglastiti, jih nekoliko omalopomeniti. In je vprašal hrupno:

»Tisti nadzidek, pravis?« Kaj naj bi bilo z njim, s tistimi nadzidki?

»Zrušil se je. Navznoter, kajpada, brž ko so odmalknili nekaj skladov ledu, se je zrušil.« Toda to ni nič! Ali Dejak pozna Kalčevega fanto? Bržčas ne... no, tega je podsulo. Nič se ne ve, ali bo se kaj z njim...

Na tak način tudi Dejaka ni bilo težko ukrotiti. Neprivedna novica ga je iznenadila, zmedla mu je načrt, vražja kri, kdo bi si mogel tu umisli nekaj pametnega. Povprašal je še to in ono, končno je rekel:

»Kaj takega da se je morallo zgrediti.«

Bubnič pa, tega ni prav nič pričadele nesreča. Pripravedoval je po drobnosti s čisto vsakdanjim obrazom in nemara z drobcem zlobe v naglasu, ko je vprašal Dejaka, ali sedaj sploh ne kani skočiti v Loče.

Tja, da bi hodil? Ne, Dejak se je pričel odpravljati.

»Se nocoj moram biti v Trstu,« je rekel. Pustil je na mizi štrideset kron in namignil Bubniču, naj on nekako uredi to reč. Nato se je poslovil.

Da, Bubnič je imel izkušnje. Bil je nekakšen valjar, ki je ravnal in glasil neprijetnosti.

MILAN LIPOVEC

Ko je Hanza odpeketala z dvorišča, je prišla Marta.

»Kako to,« je rekel, »ali ne bo prenočil v Slivju?«

Bubnič se je hahljal. Vlekel se je za brado in si ogledoval ženo z obitnim dopadenjem. He, he, nič se ji ne pozna, leta, tej moji Marti, nikake betečnosti ni videti na njej. Tako si je mislil, na glas pa je rekel veselo:

»Dejak! Ho-ho, ta danes res ni utegnil ostati pri nas.«

Mozartova pisma

- Odlomek iz romana ZLATO
- PERO. Izide v prevodu Pa-
- vle Hočevan in v opremi Mi-
- lana Arneža

St. Gilgen,
v začetku februarja 1787

V dveh mesecih sem prejela od Wolfganga troje dolgih pisem, v vseh treh me roti, naj jih uničim takoj, ko jih preberem: bila so prav samo zame.

Prvo je pisal precej po smrti tretjega sina, Johana Leopolda, ki je bil rojen prezgodaj kot drobno bolehno dete in je živel samo mesec dni. Že od prve ure ga je imela Konštanca strastno in obupno rada, kakor bi bila ve-

dela, da je preslaboten in ne boživel. Tri tedne je nepretrgoma bedela pri njem in nihče razen zdravnika ni smel priti k nji. Če je gospa Weber hotela videti otroka, je Konštanca kakor blažna vplila in civilila, tolkla mater s pestjo in jo podila iz hiše. Ko je otrok izdihnil, ga je več ur tiščala k sebi, in šele ko je bila takoj izmučena, da jo je premagal spanec, so ji lahko vzeli ubogača črvčka in ga pokopal.

»Razumem njen veliko žalost spričo izgube drugega otroka,« je

pisal Wolfgang, »ali njen prenapet v neuravnoveseno vedenje od takrat me je že začelo resno skrbeti; bojim se, da bi ne bilo to znak brezupne slene ulice, kamor je zašel najm zakon. Prepričana je, da so jo tako žalostni udarci usojeni, zato se cuti osamljen in zapuščeno. V zagrenjenosti in ogorčenju nad usodo in svetom si daje duška samo nad dvema osebama, ki ju ne prestano vidi: nad Karlino in nad meno.«

Karel bo kmalu star tri leta, je zdrav, rdečeličen otrok in je mirne, veselle narave, če je vse v redu. Te čase se pa večkrat joka, ker se mama jezi, česar pa on seveda ne razume in ne more, da bi ne jokal; to jo potem še bolj draži. Mislim, da ga nikoli ni imela rada, vendar sem sam pri sebi upal, da ga bo vzljubila, ker je edini izmed treh otrok, ki je še pri življenju: to bi bilo malo blagoslova, ki bi ga občutil kot zadosevanje za izgubo ubogega Jožančka. Zgodilo pa se je prav nasprotno: prevzelo jo je nerazumljivo, nenaravnino sovraštvo do Karlij. Če se hočem potegniti zanj, se začne še bolj znašati nad obema. Pogosto se prepirava;

BERNARD GRUN

včasih skoraj po več dni ne spregevoriva beseda. Večkrat ima tak napad, da brez vzroka joka in joka. Potem misli, da je bolna, in noče vstati iz postelje. Ko pa zasliši, da sem povabljen h knezu Galizinu, h grofici Thun ali k baronici Waldstätten, takrat pa čudežno ozdravi, skoči iz postelje, poklicke lasuljarja in si začne oblačiti najlegantnejšo večerno obleko. A je zopet takoj druge volje. Nanagloma ima vse mogoče izgovore, da ne more iti, pa ji moram zopet dopovedovati, kako utegne biti tisti večer važen zame, dokler je ne pripravim do tega, da gre z menoj.

V družbi je nerodna in se ne zaveda, kaj govori, ter zapušča skrajno neprijeten vtis. Jaz moram opravičevati njen obnašanje in kolikor mogoče gledam, da je ne predstavljam tujcem, ker bi lahko imeli njen netaktnost za namerno predzrnost. Seveda tudi tega ne more razumeti, pa si zacheva zopet ocitati, zvracati krivdo drug na drugega, zopet so prizori, jeza, hysteričen jok. Oddahnem se šele takrat, ko grem lahko iz hiše in k Nancy Storace, ki me sprejme z mirmi razumevanjem in veselo ljubeznostjo, kar mi je tako silno potrebljeno.

Kakor vsakodnevno na Dunaju, je tudi Konštanca vedela za to razmerje, a ni videla v njem nič resnega. Trdila je, da ni to nič druga kot navadno Wolfgangovo »sobaričenje«; morda si je hotela z izumom te besede prikriti resnične občutke: ljubosumje, bojanje, sramoto, maščevalnost. Včasih ga je obmetala z žaljivkami ali se mu zaničljivo rogala, če da je tako »pocenil«; kar se nje tiče, pa lahko gre s svojo »sobarico«, kamor hoče — toda sama toliko časa, dokler bo sama lahko delala, kar bo sama hotela.

Prejšnji mesec je šel v Prago in Konštanca je hotela seveda na vsak način iti z njim. Sama se

dobro zaveda, da je Wolfgang za

če ne nesrečen, ali kadar se je

treba pokazati, da je ona gospa

Mozart, (in bi pri tem morda še

kaj dosegla) takrat dobro ve, kakor je treba mojemu bratu vsliti voljo.

LEPOTICE IN ZVERI

Tako pod površino pa dobi lepotu morja drugačne oblike. Se posebej tam, kjer korale zidajo svoje očarljive, fantastične gradove, je pogled na podmorske vrotnice prečudno lep. Voda, ki spušča skozi nekaj sončnih žarkov, druge pa spreminja, daje drugačne barve lesketavim ribam in migotavemu rastlinju, in sicer v odtenkih, kakršnih nikoli ni mogče videti v čistem zraku. Sorazmerno nova zabava podvodnega lava daje človeku možnost, da si ogleda čuda, kakršna so pred nekaj leti mogla priti pred oči samo poklicnim potapljačem.

Eina izmed srčankih cvetov, ki jih lahko vidimo v številnih barvah in mnogih različkih, je morska vetrnica, ki se pripenja na skale in kamne v pasu med plimo in osekovo. Čeprav pa je videti kot roža in ima tudi isto ime, je vendar žival in jo utrga samo kdo v razmisljenosti ali z nevednosti. Morska vetrnica ima namreč trne, ki jih lahko zboleže, vendar pa vse življenje.

Veliko strašnih zgodb vedo povedati o morskih volkovih. To so vam grde ribe, kar zapovrstijo vseh dve sto vrst, in krvoljivo, da je zrasel okrog njih že cel mit groze. Pa je tudi v resnicu nekaj nevarnih vrst, še posebej v Avstraliji, kjer sorazmerno majhen siv ali avstralski morski volk dobesedno pobira desetino od kopavcev in mu še mar ne mrež. Veliko zelo razširjenih misli o morskih volkovih pa sloni na zgodbah, ki so jih napisali miroljubni amaterji tako daleč kje na suhem, da se jim je stozilo po pustolovčnah na morju. Večini takih groznih povesti in čudesnih rešitev, »se črna hrbitna plavut kaže iz vode«, da posvari junaka ali opozori na veliko nevarnost ali pa samo zaradi lepšega, kakršno čustvo bi že pisec radi dosegel. V resnicu pa morski volk skoraj nikoli ne pokaže plavuti iz vode.

Druga splošna sodba je, da se morski volk vrže na hrbet, kakor hitro se odloči, da bo popadel svojo žrtvijo. Pa tudi to ne drži. Je že res, da ima čeljusti na spodnji strani glave, vendar jih zna uporabljati tudi v normalni legi, da tako recem, in njegov zobje so v resnicu grozni. Vendar pa morski volvki prej pometali morja kot pa njegov strah.

Slohi jih ni mogče jemati kot resno grožnjo za človeštvo, če pomislimo, kako malokrat morski volv po-

pade človeka in koliko jih je vendar

KOPER IMA VELIKO BODOČNOST KOT POMORSKO MESTO

Koper v jugoslovanskem pomorstvu

Ko so se pojavile pred leti prve pobude za graditev tovornega pristanišča v Kopru, ni bilo malo skeptikov, ki so menili, da je zadava problematična in navajali v podkrepitve vrsto mnenj, katera je razvoj kaj kmalu ovrgel. Dokazal je, da graditev koprskega tovornega pristanišča nikakor ne pomeni konkurenco reškemu —, marveč le nujno dopolnitve, kakor tudi to, da se ni batil pomanjkanja tovora; naj omenimo dvoje skeptičnih mnenj. Medtem se je vidi izkazalo, da narašča v naši živi tovorni pomorski promet hitreje kakor kapacite pristanišča in da bo to nesorazmerje v bodočih letih še večje. Tako ni danes pri nas nikogar več, ki bi gledal s skepso na pristanišče.

Močno dokazno gradivo za nujno potrebo nadaljnega izgrajevanja našega pristanišča so dali še referenti na zadnjem plenumu prometnih inženirjev in tehnikov. Slišali smo številke o porastu proizvodnje rekonstruirane slovenske industrije in v zvezi z njo uvoza ter izvoza blaga. Prav tako smo slišali, da bi bila železniška povezava Kopra rentabilna že pri 700.000 tonah na leto. Ker bomo že z dograditvijo prve etape obale mogli dosegiti samo pristaniščega tovora blizu 400.000 ton na leto, a v poštvet pride tudi nepristaniški tovor, bo ta številka lahko že kmalu dosežena.

Pred Dnevom JLA: naši mornarji budno na straži v obrambi domovine pred napadi iz zraka in z morja

CESTA, BONIFIKA IN POTNIŠKO PRISTANIŠČE

Nekaj o jutrišnjem Kopru

Urbanistični načrt našega velikega Kopra ureja med drugim tudi bodočnost obalne ceste med hotelom »Triglav« in »Slavniki« ter tako imenovano Bonifiko za njo in pristanišče pred njo. Tisto cesto, ki nam grozi z vgrezanjem in razpadanjem ter je že takoj zelo odpovedala svojo služnost, da so morali prepovedati po njej ves avtobusni tovorni promet, posebni avtomobili in motorji pa tudi lahko drve po njej samo — kadar ni od morja poplavljena.

Po omenjenem urbanističnem načrtu bomo uredili jugozahodno od parka pred hotelom »Triglav« novo veliko in moderno avtobusno postajo, v kotu med cestama »Slavnik«—»Triglav« in Semedela—Škocjan pa nov, tretji koprski hotel z restavracijo in restauracijskim vrtom. Oboje naj bi po pričakovanju optimistov dobili še do leta 1965. Najbrž bo v zvezi z obema gradnjama treba speljati tudi Badaševico in Semedelski kanal v sedanji osuševalni kanali, ki bo razširjen v neposredni zvezzi z morjem. Ker pa prvi kamen bregu sproži drugega in trega ter nazadnje plaz, vseh teh nalog ne bomo mogli rešiti, ne da bi prvič poglobili moreje vred cesto, zasuli depresijo za cesto in dokončno uredili samo cesto. Kakor jo riše po njeni funkcionalni analogi urbanistični načrt.

Pri vsem tem plazu nalog se moramo res vprašati, česa naj bi se najprej lotili? Odgovor ni tako težaven, kakor se na prvi pogled zdi. Če želimo zgraditi avtobusno postajo, hotel in urediti kanal, moramo pač najprej dvigniti depresivni svet za cesto na višino bodoče tudi dvignjene in preurejene ceste. Če bi tja privažali zemljo, pesek ali kamenje, bi to opravilo stalo mnogo, pa bi rešili s tem tudi samo eno nalog. Zaradi tega bo pač mnogo razumeje dvigniti depresijo skupaj s poglabljanjem potniškega pristanišča, sedanjega in bodočega. Strokovnjaki že tako zatrjujo, da je skrajni čas, da to pristanišče izčistimo, saj že vsa dolga pretekla leta tega nismo storili in morje je tudi vsaklo leto plitvejše in komaj še dovolj globoko za večje potniške ladje.

V novem tovornem pristanišču imamo bager »Peter Klepec«, ki izčrpava blato z morskega dna in zasipa Škocjanski zaliv. Po vsej

verjetnosti bo ta bager po dograditvi prvega odsekha operativne obale nekaj časa (dokler se izgrajevanje ne bo nadaljevalo) postal prost. Tako bi ga mogli poslati poglabljati moreje v potniškem pristanišču in zasipavat obenem depresijo za cesto. To delo bi opravil v sorazmerno kratkem času in tudi mnogo ceneje, kakor bi stalo drugačno zasipavanje.

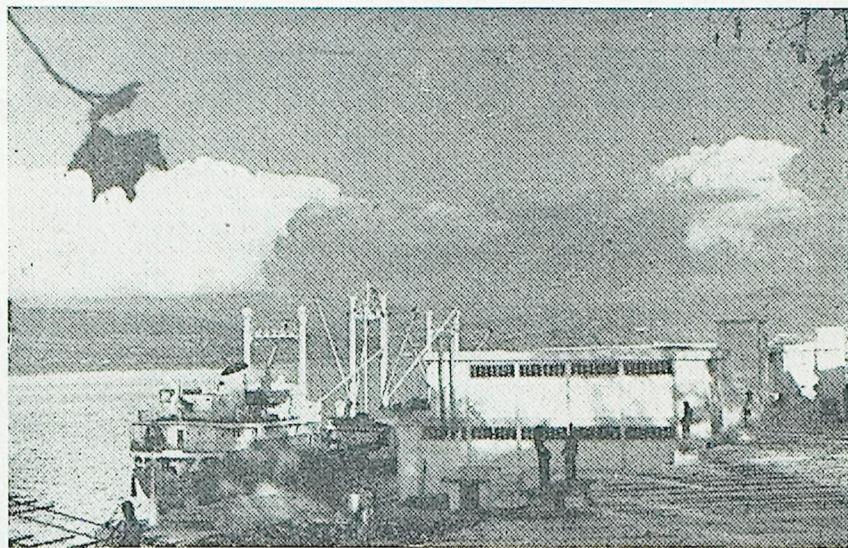
In še nekaj! Tačka, kakršna je zdaj cesta mesto—Semedela, ne bo mogla ostati dolgo. Moreje jo vsak dan bolj razjedla in uničuje. Ali naj jo samo zasilno začrpa-

Zaradi tega je zmagalo splošno prepričanje, da je treba na vsak način najti možnosti za nadaljevanje izgradnje pristanišča in čim skorajšnjo graditev železničce. Decentralizacija pomorstva pa daje zdaj tudi ugodnejše možnosti za investicijske kredite. Mimo tega je nadaljnja gradnja stvar vse Slovenije in do neke mere

Jugoslavije. Pričakovati moremo zato, da bo slovensko gospodarstvo v tem Koper odločno podprtlo.

Zemljepisni in prometni položaj Kopra, na katerega gravitira ne samo vsa Slovenija, marveč tudi del srednjeevropskega zaledja prav tako kakor na zdaj že preobremenjeno Reko, daje koprskemu pristanišču izrazito prednost in zagotovilo potrebnosti in rentabilnosti. Mimo tega je graditev našega pristanišča zaradi geološkega značaja tal mnogo cenejša, kot bi bila v večini raznih drugih obmorskih krajev, kjer je podlaga apnenec ali pa morje prehitro nado v globino. Prav tako je tudi graditev železničke zveze ugodna, ker ne terja dragih predorov, viaduktov, mostov in tako dalje.

R. Goljak

Le redko se pripeti, da bi bilo novo koprsko pristanišče prazno, da se ne bi v njem mudila ta ali ona domača ali tuja ladja in nakladala ali razkladala tovor. Po vseh morjih sveta, po vseh pristaniščih in ladijskih družbah zdaj že poznavajo koprsko pristanišče, ki zato nenehno dobiva na ugledu, pridobiava na prometu, se nenehno veča in izgrajuje naprej, da bi lahko ustrezovali tudi v času, ki prihaja. Zato je treba pristanišču zagotoviti vse pogoje, da bo ta izgradnja pravočasna in vsestranska, povezana tudi z zgraditvijo prometnih zvez (železnic) in drugih objektov, saj se bodo vložena sredstva bogato obrestovala, Koper pa dvignila iz nekdanjega okolja na raven bogatega pomorskega mesta

KOPRSKI OKRAJ V LUČI VLOŽENIH SREDSTEV

Prejšnje in bodoče investicije

V obdobju zadnjih štirih let smo uporabili za investicije skupno 33 milijard 530 milijonov dinarjev. Zvezna sredstva so jih dala 12 milijard 453 milijonov ali 37,2 %, republiška 2 milijardi 394 milijonov (7,1 %), okrajna 2 milijardi

597 milijonov (7,7 %), občinska 3 milijarde 908 milijonov (11,7 %), bančna 414 milijonov (1,4 %), gospodarski organizacij 10 milijard 390 milijonov (31,0 %) in razna ostala 1 milijardo 317 milijonov (3,9 %) dinarjev.

Od tega je šlo za investicije v industriji 6 milijard 899 milijonov (20,6 %), kmetijstvu 3 milijarde 55 milijonov (9,1 %), gozdarstvu 983 milijonov (2,9 %), gradbenim podjetjem 116 milijonov (0,3 %), prometu 11 milijard 913 milijonov (35,6 %), trgovini 884 milijonov (2,6 %), gostinstvu 1 milijarda 47 milijonov (3,1 %), obrti 581 milijonov (1,7 %), gospodarskim panogam skupaj 25 milijard 478 milijonov ali 75,9 %. V druge panoge pa: v kulturno in socialno dejavnost 1 milijardo 95 milijonov (3,3 %), stanovanjsko-komunalno dejavnost 6 milijard 660 milijonov (19,9 %), družbeni standard 7 milijard 755 milijonov (23,2 %), državno upravo in drugo 297 milijonov (0,9 %), v negospodarske panoge 8 milijard 52 milijonov (6,8 %) družbeni standard 21 milijard 484 milijonov (27,4 %), državno upravo in ostalo 820 milijonov (1,0 %); negospodarske panoge 22 milijard 304 milijone (28,4 %) dinarjev. V postavki promet je vsebovanih tudi 4 milijarde 163 milijonov za investicije v železniškem prometu, ki je bil — kakor znano — decentraliziran.

vesticije v železniški promet, ker je bil v tem času centraliziran in ni spadel v investicije panog, vodenih v okrajnem merilu.

In kaj nam obeta plan 1961—1965? Skupne investicije naj bi znašale 78 milijard 315 milijonov dinarjev ali 44 milijard 785 milijon dinarjev več kot v času preteklega plana. Od tega naj bi šlo za industrijo 13 milijard 823 milijonov (17,6 %), kmetijstvo 6 milijard 27 milijonov (7,7 %), gozdarstvo 983 milijonov (0,9 %), gradbeništvo 450 milijonov (0,6 odstotka), promet 29 milijard 683 milijonov (27,2 %), trgovino dve milijardi 100 milijonov (2,7 %), gostinstvo 1 milijarda 788 milijonov (2,3 %), obrt 1 milijarda 459 milijonov (1,9 %); skupaj v gospodarske panoge torej 56 milijard 11 milijonov dinarjev ali 71,1 %. V ostale panoge naj bi vložili: v stanovanjsko komunalno dejavnost 16 milijard 156 milijonov (19,9 %), kulturno in socialno dejavnost 5 milijard 328 milijonov (6,8 %) družbeni standard 21 milijard 484 milijonov (27,4 %), državno upravo in ostalo 820 milijonov (1,0 %); negospodarske panoge 22 milijard 304 milijone (28,4 %) dinarjev. V postavki promet je vsebovanih tudi 4 milijarde 163 milijonov za investicije v železniškem prometu, ki je bil — kakor znano — decentraliziran.

Ta sredstva naj bi vritekala takole: iz zveznih 27 milijard 433 milijonov (35,0 %), republiških 6 milijard 710 milijonov (8,6 %), okrajnih 2 milijardi 917 milijonov (3,7 %), občinskih sredstev 12 milijard 156 milijonov (15,5 %), gospodarskih organizacij in ustanov 27 milijard 885 milijonov (35,6 %) in bančnih sredstev 1 milijarda 214 milijonov (1,6 %) dinarjev. Iz tega razvidimo, da je procentualni delež izvenokrajin sredstev (zveznih in republiških) ostal skoraj enak: prej 44,3 %, zdaj 43,6 odstotka, stvari pa naj bi se zvišali od prejšnjih 14 milijard 847 milijonov na sedanji 34 milijard 143 milijonov za celih 19 milijard 396 milijonov dinarjev. R

VRSTA ZANIMIVOSTI OKROG POSTOJNSKE JAME

Pet milijonov obiskovalcev

Kadarkoli je pogovor nanesel na turizem, sem se nočes popraskan po glavi. Stvar mi je bila vedno neprerijska. Neki turist iz Brazilije mi je dejal: »Imate na moč vestne carinike in sila malomarne natakarje. Kaj ko bi zamjenili službe? Natakarje bi postavili na mejo, carinike pa v hoteli. Bodite prepričani, bili bi konkurenčni.«

Američan iz Združenih držav: »Vsa dežela je tako lepa, da si lepe ne moreš misliti. In vendar je turistično nelzravljen. Nikar ne ugovarja... Ne spominjam se, da bi videl kakšega in bolj idiličnega, kakor je recimo Rakova dolina pri Postojni. Nekdo mi je svetoval, naj se zapejem tja. Mislim sem, da ne morem prilakovati dole v kaj posebnega — nikjer ni bilo videti kakšnega opozorila. Nazaj, grede sem ga z očmi celo iskal. Našel sem tablo, ki ni bila daljša kot tri pedi in ped široka. Se vam zdli, da je to reklama? Pogovor, da se dobro blago samo hvali, je staremoden ali vsaj prekratek. Opozoriti je treba predvsem na to, kdo ima takšno blago in kje ga je moč dobiti. Reklame nimate, prave reklame vam manjka.«

Takšni razgovori so me vedno spravljali v slabo vojo, zato sem se nemaločrat zamislil nad našo turistično-propagandno službo. Zakaj je vse skupaj prepuščeno naključju? Kdor gre na dopust, si vendar na prav načrt, se celo tisti, ki sicer živi brez načrta. Letos poleti sem se petljal po avtocesti iz Zagreba proti Ljubljani, in pomislite, včeraj sem — bilo vran! Tukl pred Ljubljano sem opazil (nisem je mogel spregledati) veliko in okusno reklamno tablo: »Postojnska jama 54 km. Besedilo je bilo napisano v 4 jezikih. Manjših reklamnih tabel sem opazil pred Postojno še pet.

Seveda je precej tveganovo govoriti o tem, koliko je reklama takšne vrste učinkovita. Pregled nad tem je skoraj nemogoče, vendar pa je mogoče na osnovi statističnih primerjav ugotoviti, ali so bili stroški upravljeni ali ne. Kar zadeva Postojnsko jamo, so se vsekakor izplačali. Težko bi našli turistično postojanko,

ki bi imela tako ugodno, ali kakor skupi po glavi. Stvar mi je bila vedno neprerijska. Neki turist iz Brazilije mi je dejal: »Imate na moč vestne carinike in sila malomarne natakarje. Kaj ko bi zamjenili službe? Natakarje bi postavili na mejo, carinike pa v hoteli. Bodite prepričani, bili bi konkurenčni.«

Svojevrstna redkost, ki jo hrani Uprava Jame, je spominska knjiga. V njej so zbrani vtisi in podpisi skoraj vseh pomembnejših svetovnih državnikov, politikov, gospodarstvenikov, pa tudi javnih delavcev in predstavnikov turističnih agencij.

Predstavnika turistične agencije iz Velike Britanije sta napisala:

»We are delighted to have been given opportunity of taking back to England these delightful memories. Many will follow us, on our recommendation, but no one will enjoy more wonderful sights we have seen today. George and Janet Bouroughs, 19. IV. 1961. (V Anglijo se vračamo z najbolj čudovitimi vtisi. Našemu svetu bodo sledili mnogi, toda nihče ne bo užival nad tako čudovitimi prikazi, kot smo jih danes videli mi.)

8. IX. 1961 »I enjoy the visit to the cave. It was most interesting and educational...« Cirilava Bandaraike. (Obisk Jame mi je bil v užitek. Bilo je na moč zanimivo in poučno.)

Naše ladjedelnice gradijo številne nove ladje. Tudi manjše, kakor piranska, korčulanska, trogirska in kraljeviška imajo naročila iz tujine. Navedene ladjedelnice gradijo ladje za veliko obalno plovbo Indoneziji in za dansko firmo Clausen. Za slednjo gradijo posebne ladje za prevažanje živine od 1500—2300 ton nosilnosti. Te ladje bodo imele posebno močne motorje.

Za Indonezijo gradi 2 potniško-tovorni ladji tudi beograjska ladjedelnica »Tito«. V ladjedelnici »Ulijanik« v Puli

Naše ladjedelnice gradijo

dovršujejo nadaljnji dve velikanki tipa »Bela krajina« za podjetje »Jugotanker« iz Zadra, v ladjedelnici »3. maj« v Reki pa dovršujejo med drugimi še tri ladje tipa »Jesenice« za reško »Jugolinijo«.

Naša trgovska mornarica se nelehno izgrajuje in pomlajuje. Stare ladje se umikajo novim, sodobnejšim opremljenim, hitrejšim in večjim. Sedaj dobivamo ladje, ki so specializirane za posamezne tovore in proge. Vedno več je rednih linijskih prog iz naših luk v svet z lastnimi ladjami!

Dobro srečo, gospodarji!

»Naš sistem, sistem samoupravljanja, si je pridobil v svetu že doslej takšen ugled, da bi bila velikanska škoda, če bi njegov ugled, ugled naših sredobnejsega sistema proizvodnje, okrnili zaradi določenih na videz drobnih stvari v negativnih pojavov. Prepričan sem, da bodo naši delovni ljudje znali odstranjevati takšne negativne pojave in uveljaviti pravico do samoupravljanja, mi pa smo tu, da jim pri tem pomagamo...« (Iz govora predsednika Tita na nedavnem zborovanju v Skopju).

DVA MEJNIKA NAŠE REVOLUCIJE

Po uspešno zaključenem zadnjem petletnem planu, ki smo ga izpolnili v štirih letih, so množice delovnih ljudi naše socialistične skupnosti še bolj tenkočutno usmerile svoj pogled v prihodnje obdobje našega družbeno-političnega in gospodarskega razvoja. Kot v revolucioni in v petnajstih letih povoje gradivte so delovni ljudje širom po domovini zopet sprejeli borbeni poziv najnaprednejših sil za dokončno uveljavitev novih družbenih odnosov na vseh področjih našega življenja.

Naša prizadevanja pa so si utrla mogočen odmev tudi prek meja v dežele prebujajočih se kontinentov, ki doživljajo svoj zgodovinski preporod. Zato s toliko večjim ponosom postavljamo nove mejnike naši revolucioni, ki jo lahko strnemo v dve veliki obdobji: v boj za svobodo in v boj za dostojanstvo človeka.

Utrip našega časa je dokončno postavil tudi delovne ljudi našega okraja v zgodovinsko okolje, ki združuje vsa stremiljenja in hotenja človeka-gospodarja. V tem obeležju vstaja pred nami še večji jutrišnji dan.

LJUDJE V DELOVNIH KOLEKTIVIH

— Naše delo, naše življenje podrejamo skupnim interesom! Tako je dojel naš razvoj preprosti delavec-livar Danilo Mahnič, član kolektiva sežanskega podjetja Avtoremont. Ta obrat koprsko InterEurope s 76 člani v petih ekonomskih enotah sodi med gospodarske organizacije, kjer brezkompromisno utirajo pot novim notranjim odnosom.

In srečanje z ljudmi takšnega kova pomeni edinstveno doživetje. Povpraševanje pri vodilnih ljudeh v podjetjih, kot je Avtoremont, ni več potrebno, kajti po zaslugu doslednega utiranja poti samoupravljanju je že slednji delavec seznanjen vsaj z osnovnimi zakoni ekonomike.

Tudi tovariš Mahnič je iz takšnega »testa«. Še pred leti nepomemben

Danilo Mahnič, Avtoremont v Sežani: — V naši ekonomski enoti smo naši vrsto boljših rešitev od dosedanja prakse v proizvodnji...

ekonomsko utrjevanje naših ekonomskih enot, je vedela povedati med drugim tovarišica Ivanka v bogato založeni galanterijski trgovini.

Ej, brez prigovorov pa le niso tudi člani kolektiva »Oskrba«. Ženski svet

za ekonomsko enoto v temeljiti razpravi.

Naj omenimo za zaključek, da gre celotnemu kolektivu priznanje za uspešne priprave za osvojitev dveh novih, v naši državi nadvse istkanih proizvodov — mrviljicne in oksalne kislino. Tudi velikanski bazen za melaso, ki je veljal 12 milijonov dinarjev, je rezultat skrbnega gospodarjenja in ne nazadnje samodpovedovanja kolektiva TOK v Ilirske Bistrici.

ZADRUŽNIKI V IZOLI NE POZNAJO OVR

Zaradi nekaterih specifičnih okolnosti, ki so v minulem razdobju precej zavrele uspešnejši razvoj kmetijstva, bi človek upravičeno pričakoval, da so naša kmetijska gospodarstva z uvajanjem novih notranjih odnosov še zelo skregana. Kdor misli tako, je v hudi smoti. Vsaj za večino gospodarskih organizacij te panoge v našem okraju velja, da bore malo ali pa celo nič ne zaostajajo za drugimi gospodarskimi področji.

Vzemimo za primer samo postojansko Kmetijsko zadrugu, ki slovi daleč naokrog po vzorno zasnovanem

Karmel Kleva, KZ Izola: — Skrb za dobro gospodarjenje, štednjo in ekonomičnost proizvodnje smo sprejeli skupno kot kolektiv in vsak posameznik za glavno nalogu naših ekonomskih enot...

hodnjega leta: dokončno bodo obnovili 30 ha vrtnarije in 17 ha vinogradov v Kortah, medtem ko so se lotili nadaljnjih 25 ha zemljišč, kjer se bo že prihodnje leto bohotil sodobno urejen nasad trte; v letu 1962 pa sodi v program obnove novih 15 ha vinogradov in 15 ha vrtnarije.

Da, izolski zadružniki se zavedajo svojega poslanstva, ki jim ga nalaga naša skupnost. Kolektivna odgovornost pa poraja povsod nov odnos do postavljenih gospodarskih nalog, katerih izpolnitev obeta vsemu prebivalstvu koprskega okraja in slednji komunalni skupnosti tega področja lep in zares naš jutrišnji dan.

(bb)

NA ŠIROKI CESTI UPRAVLJANJA

OBISK PRI UPRAVLJAVCIH PO KOPRSKEM OKRAJU

sti zasluga celotnega kolektiva. V uspehi podjetja pa je vgrajeno in se v njem prepleta delo posameznikov, ki so ob nedavnem sprejetju pravilnikov za delitev čistega in osebnih dohodkov vsi brez izjemne sprejeli sklep o vzajemni pomoči in o maksimalnem izkorisčanju kapacitet podjetja.

In mladina? Tovariš Mahnič je dokazal z vrsto podatkov, da ima tudi mladi rod svoje pravo mesto v tem podjetju. Ž ramo ob rami s starejšimi delavci ustvarja in skrbi mladina tudi za svoje strokovno izobraževanje. Uspehi so tudi na tem področju očitni: v zadnjem razdobju je opravila 15 oseb izpite za visoko kvalifikacijo, sedem pa se jih je vpisalo v dopisno šolo raznih strok.

— Ne čudite se torej, da imajo naši zbori proizvajalcem popolno zaviranje v mlade. Očitno pa so mladim najbolj naklonjeni v 3. ekonomski enoti, kjer so mladinca izvolili celo za predsednika zборa proizvajalcev, je med drugim vedel povedati Mahnič.

BOJ STARI TRGOVSKI MORALI

Ce je v kakšnem trgovskem podjetju uspelo izkoreniniti tradicijo stare trgovske morale in jo nadomestiti s socialističnimi moralnimi in etičnimi normami, je to prav gotovo uspelo postojanskemu trgovskemu podjetju »Oskrba«, ali bolje — njenim enajstim ekonomskim enotam.

Da to ni bila lahka naloga, je vedela povedati ena izmed petdesetih zastopnic tega kolektiva, Ivanka Todorović. — Veste, decentralizacija je v našem podjetju pomenila pravcati ognjeni krst za slednjega izmed nas. Kako so se samo kresala mnenja pri sprejemjanju pravilnikov! Ne rečem, da se ne bodo pokazale prej ali slej kakšne pomanjkljivosti, vendar nam je naša režijska služba vedno pravljivana pomagati iz zagate, je dejala tovarišica Ivanka in v vidnim zadovoljstvom pristavila: — Vse do nedavnina nismo pomisljali na težaven položaj nekaterih naših poslovralnic na podeželu, kjer je kupna moč prebivalstva slabša. Novi odnosi v našem podjetju pa so bili dovolj tehenski razlog, da smo sklenili pazljivo spremilati delo teh ekonomskih enot, analizirati njih poslovanje, da bi jim lahko nudili pomoč.

Zares zanimiv primer vzajemne pomoči med ekonomskimi enotami!

Velja tudi povedati, da je trgovsko podjetje »Oskrba« posvečalo že doslej vso pozornost obnovi in modernizaciji svoje trgovske mreže. To očitno dokazuje šest obnovljenih poslovnih. — Vendar se upravljeno nadejam, da se nam bo v bodoče v novih pogojih gospodarjenja in upravljanja nudila še lepša priložnost za

se namreč pritožuje zaradi težav, ki jih imajo zaradi deljenega delovnega časa. Skrb za dom in družino ter končno javno udejstvovanje žena v tej stroki sedanji pogoj dela zelo otežkočajo. Toda kdaj ve, če ta ali ona ekonomika enota ne bo načela tudi tega problema in ga tudi zadovoljivo rešila!

ZA SPREMEMBO: GLAS IZ PISARNE

V ilirskobistriški Tovarni organskih kislino, edini te vrste v državi, se kljub temu posebnemu položaju že od ustanovitve sem otepajo s hudimi težavami materialnega porekla. Domača vse, kar so doslej ustvarili — v tej tovarni se zares lahko postavijo s pionirskim delom — je pomnilo trdo pot samodpovedovanja.

Verjetno je to edini razlog, da si decentralizacija kljub skupnim prizadevanjem ni utri poti v takšnem obsegu, kot bi to bilo izvedljivo v boljših ekonomskih pogojih.

Sicer pa je zanimivo zvesteti, da so v TOK imeli normirana dela in urejen sistem dohodkov po enoti proizvoda že pred dvema letoma. In vendar ekonomike še sedaj niso prevzele vseh kompetenc, ki jim gredo.

Strokovnjak odgovarja na to vprašanje takole: — Resda smo ob domačem enakem številu zaposlenih povečali realizacijo v zadnjih treh letih za več kot 200 odstotkov (od 148 milijonov v letu 1958 na 650 milijonov v tem letu), vendar smo sprito večjih dajatev in kar nas najbolj daje — zaradi padca cen naših proizvodov — v neprimereno slabšem položaju kot večina ostalih gospodarskih organizacij. Težimo namreč za tem, da bi vskladili cene naših izdelkov — mlečne in vinske kislino, kazeinskega lepila in citronske kislino — s cenami na zunanjem tržišču. Slednje odstopanje od tega načela bi nam namreč že v bližnji prihodnosti nakopal hude težave. Da bomo konkurenčni, se raje sedaj prebijamo čez te prav nič konjunkturne pregrade in upamo, da bomo kljub temu uspešno zaključili rekonstrukcijo, kajti kemična industrija z majhno proizvodnjo nima perspektive.

Tako je po »zaslugi« teh okoliščin kolektiv za sedaj malce prikrajšan za nekatere samoupravne postavke in proizvajalcem zaradi tega ne negotujejo. Podrobne analize, ki jih pravljiva režijska služba, pa so postale učbenik vseh proizvajalcev, kajti za prevzem nekaterih ekonomsko tako zahtevnih nalog se želijo prej temeljito podkrovati. Vse ostalo, z vrsto kompetenc, ki jih ekonomike enote zmorejo, pa so že uzakonili s pravilnikom o delitvi čistega in osebnih dohodkov, medtem ko je poslovnik

kolektivnem delu proizvajalcov, katerih pravice in dolžnosti so že dobile svoje mesto v uzakonjenih pravilnikih. Nič ne zaostajajo tudi zadružniki izolske KZ, kjer je skrb za dobro gospodarjenje postala domena najširšega kroga proizvajalcev.

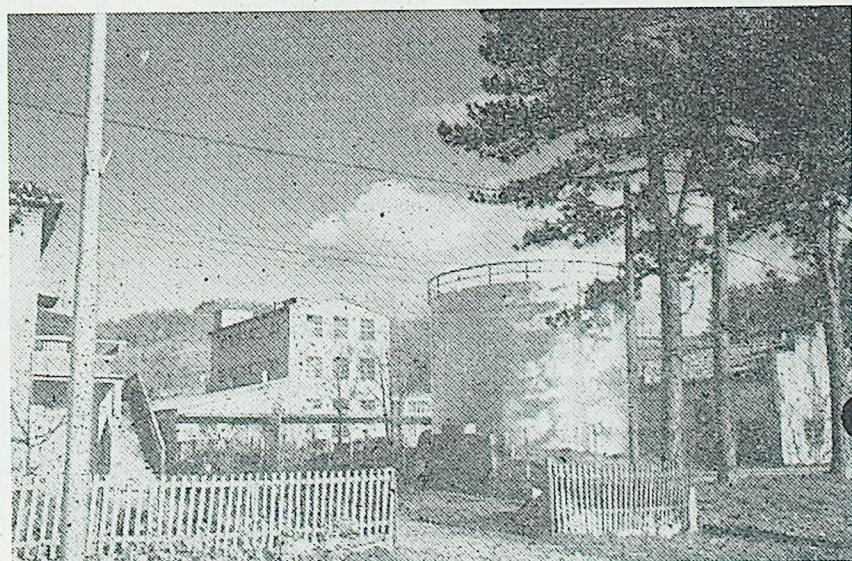
— S tem, da smo v ekonomskih enotah dobili materialno osnovo, nihče več ne dvomi v upravičenost obstoja teh celic, je dejal Karmel Kleva iz EE trgovska dejavnost. Ker je tovariš Kleva že 13 let član tega kolektiva, torej od ustanovitve KZ sem, lahko najbolj očitljivo opis gospodarske rezultatev in predvsem pomembno pridobitev, ki jo je pridobil kolektiv s poglobljenim upravljanjem.

Da, 40 odstotkov skupnega dohodka, s katerim razpolagajo ekonomike enote, predstavlja težke milijone in hudo bi bilo, če proizvajalci ne bi razporejali sredstev tako, kot to nakazuje gospodarska rast posameznih obratov: vrtnarije, vinogradniškega poselstva, mlina in odkupno-prodajnega obrata — skupno 70 hektarov zemljišč, ki dajejo kruh 78 proizvajalcem.

— S sprejetjem poslovnika za ekonomike enote je dobil v enotah pravno veljavo tudi finančno proizvodni plan, kajti poslovnik med drugim tudi predvideva samostojno delitev ustvarjalnih viškov in zanesljivo lahko trdim, da si boljša stimulacija za proizvajalce ni moč zamisliti, je hitel pripovedovati o vzorni notranji ureditvi KZ Izola njeni zvesti član Kleva.

Se nekaj besed o perspektivnem programu obnove zemljišč, pretežno neobdelanih oziroma zanemarjenih površin, ki jih bodo izolski zadružniki obnovili v razdobju tega in pri-

metu primanjkuje prostora, da so v letošnjem letu moralji uvesti pouk v več izmenah. Šola v Prestranku ima 300 učencev in ji že tako primanjkuje prostora, da so v letošnjem letu moralji uvesti pouk v več izmenah. Šola nima prostorov za delavnico in kuhinjo, zaradi tega je onemogočen tehnički pouk in gospodinjstvo, s tem v zvezi pa je obviselo v zraku tudi vprašanje, kako izpolnit učni načrt glede na ta dva predmeta. Šola ima v letošnjem letu možnost, da iz sredstev UNICEF prejme opremo za delavnico in kuhinjo, vendar je prvi pogoj primerna zgradba. Te pa ni in tudi sredstev, s katerimi bi jo bilo mogoče dograditi, ni. Upravitelj šole tovariš Istenič je izrazil prepričanje, da bi bilo mogoče manjšimi sredstvi postaviti stavbo, ko bi privaten kmetijski proizvajalc daroval po svojih močeh les in bi orni gradnji pomagali tudi s prostovoljnimi delom. Sprejeli so sklep, naj bi novoizvoljeni šolski odbor srejet to nalogu v svoj program dela. (ž)

Jože Maljevac, TOK Ilirska Bistrica: — Očitajo nam, da smo razvili našo mlado kemično industrijo hitrejši, kot je bilo ekonomsko pogojeno, nihče pa misli na to, da kemična industrija z majhno proizvodnjo ni rentabilna. To ve vsak član našega kolektiva, zato gremo smeli naprej v rekonstrukcijo.

Na slike: novi hranilnik za melaso — surovino za proizvodnjo kislín

ANDREJ PAGON

POZDRAVLJENA, REPUBLIKA!

(Spominski utrinki)

Bilo je leta 1918. Od Kobarida do Piave je bežal sovražnik z Jugom. Stiri leta smo otroci in odrasli opazovali raztreskanje granat in šrapnelov na Soški fronti. Stiri leta so trepetale žene za svoje može in matere za svoje sinove na Krnu, Mrzlem vrhu, Sabotinu, Doberdobu in Fajtjem hribu. Doberdob je postal... »slovenskih fantov grob...« Soča je uresničevala preroške besede pesnika izpod Krna: »Tod skela bodo bridka jekla — in ti mi boš avata tekla...«

Zakaj??!

Vsa štiri leta smo verjeli, da bodo naši očetje in bratje ob koncu vojne prinesli domov veselo vest, ki nam bo izpolnila hrepeče pričakovanje:

»Vojna je končana. Imamo svojo državo.«

Niso je prinesli. Veliki so odločili drugače. Kos domovine — našo sončno Primorsko — so odtrgali in jo dali premaganemu sovražniku.

Grenčko smo bili razočarani. Naše veliko upanje je splahnelo.

Pred začetkom prve svetovne vojne smo gledali kopanje strelkih jarkov in kavern sedem kilometrov zračne črte za prvo utrijetno črto ob Soči. To naj bi bila druga obrambna črta pred morebitnim vdorom sovražnika.

Več let pred drugo svetovno vojno smo znova gledali gradnjo trdnjav, bunkerjev in strojničnih gnezd tik za mejo med Jugoslavijo in Italijo. Prisluškovali smo glasovom, ki so vrihajali čez mejo na Poreznu, Blešču, Jelenku, Javoriku in Snežniku. Ti glasovi so nam bili kot luč, ki pregača temo črne sužnosti. Slutili smo, da se pripravlja nekaj velikega, odločilnega. Pripravljeni smo se na velike dogodke, pripravljeni smo se na tisti dan:

»Da ne bo med nami nepoznan, ko pride čas, ko sine dan...«

V nas smo obutili oblikovanje tiste, toliko stoletij pričakovane in napovedovane domovine, ki jo je v »Zdravljici« prikazal Prešeren:

»Brate vsé,
kar nas je,
sinov sloveče matere.«

—*

Pozdravljeni, Republika!

Ti si nam znova dala svobodo govorice, slovenske knjige in časopise. To je bil takoj za priborjeno svobodo največji dar!

Nismo in ne bomo pozabili, česa vsega nas je bil oropal fašizem. Pred uničenjem slovenskih prosvetnih društev leta 1927 je bilo Primorskem 450 slovenskih življenic. Vse to ogromno kulturno bogastvo nam je bil oropal in uničil okupator. V šoli so nas pri pouku zgodovine učili, da slovi Italija po vsem svetu zaradi umetnosti, zaradi imen znanstvenikov in literatov. Nikoli ne bom pozabil bolečine, ki sem jo občutil, ko so kraljevi karabinjerji v sosednji vasi zaplenili knjižnico prosvetnega društva, predsednika pa aretilari in odpeljali v zapor. Ob tem sem se spomnil na tiste ure zgodovine o kulturni veličini Italije. Zapleme knjig in aretacije predsednika prosvetnega društva nisem mogel vskladiti z naučeno zgodovino.

Da ne bi zaplenili še knjig domačega bralnega društva, smo jih skrili najprej v listnjak, nato pa v klet, kjer smo hraniли poljsko orodje. Tako so knjige dalj časa delale družbo plugu, brani, krampon, lopatam in kosam.

Simbolična povezava: orodju, je poznalo žulje in znoj, so delale družbo nepogrešljive prijateljice in spremjevalke v hudičine fašističnega zatiranja in raznarodovanja. Knjige so se morale umakniti v tem kleti, da jih niso fašistični inkvizitorji sežgali na grmadi tako, kot so v srednjem veku sežigali čaravnice.

—*

Februar 1943. Jazbečev vrlog v Jerebovem Špiku. Trije terenci smo že več večerov prespali v tem vrlogu, da smo tako ušli nepričakovanim napadom sovražnika, ki je takrat pogostoma organiziral znane »rastrelamente«, čistke na tistem terenu. Partizani so že dalj časa imeli svoj logor nedaleč od tistega kraja. V vrlogu je bilo ponovno zelo mrzlo. Voda, ki je kapala iz razpok skalovja, je sproti zmrzvala. Ponoči je pihal močan severnik. Korenine mogočnih debel so skozi razpoke rasle v globino, se nategovale in škrpile. Buden sem prisluškoval temu škrpanju z občutkom, da poslušam — porodne krče novega časa.

—*

Pozdravljeni, Republika!

Stiri dni so se enote IX. korpusa NOV IN POJ borile v Baški grapi v sončnem poletju 1944. Stiri dni je v trikotu: Porezen — Črna prst — Krn odmevalo reglirjanje strojnic in brzostrelnih topov. Stiri dni smo napadali železniško progo, rušili bunkerje in mostove. Po štirih dneh in nočeh brez spanja sem s skupino tovarišev stal na vrhu Kojce in doživljal vso lepoto sončnega vzhoda. Rosne kapljice na planinskem cvetju in travah so blestale v razkošnih mavričnih barvah. Globoko pod nami v Baški grapi je bila še megla. En in tej megli sem v duhu videl skromno bajtico — rojstni dom pisatelja Bevka.

Majhna, neznotna bajtico... In vendar je prav iz te majhnosti izšel mož — pisatelj, ki je slovensko literaturo obogatil za sto knjig!

Ta, po zunanjosti skromni domem sem primerjal z našo partizansko vojsko. Tudi ta je bila sezavljena iz skromnih ljudi vseh slojev in poklicev. Ta je narasta v stotisočne borce...

Naša Republika bo iz ruševin vstala po junaškem prizadevanju takih borcev prav taka, kakor je

to sončno julijsko jutro na vrhu Kojce...

—*

Pozdravljeni, Republika!

Res! Pozdravljeni v rasti in razvoju, ki v pretekli razburkani zgodovini nima primere. In nima primere z rastjo in razvojem kulture v preteklih stoletjih. Cankar je kot v potrdilo tej rasti zapisal: »Prijetelj, globlje poglej! Ali ne vidiš, od kod te nove sile? Življenje se dramati v nižavah, ki so spale. Oči se odpirajo, iščejo luči, roke se iztegujejo, iščejo ciljev. Kaj zato, če prihaja pomlad v viharju in povodnji! Iz te črne naplavine bo vzklila bujna rast!«

In še je zapisal:

»Kadar napoči tisti dan, bo prejeli narod pobral iz blata pojavljeno ubogo krizantemo, očistil jo bo ter jo shranil s hvaležnim spoštovanjem za spomin na grenkolepo preteklost.

Na enem tistih tenkih, belih listov bo zapisano moje ime.«

Res je bilo zapisano. Ena izmed številnih slovenskih partizanskih enot je nosila ime — Cankarjeva brigada. Borci te brigade so skupno z borti ostalih enot uresničevali njegovo napoved:

»Če kdaj, v teh časih je potreba, da si zvesto pogledamo iz obrava v obraz, da si sežemo v roke, da se strnemo v eno vrsto. — Strahopete je, kdor da jaz trepeče...«

In ker nismo trepetali, ker nismo bili strahopeti — praznjujemo Dan Republike in Cankarjev občutimo:

»Nikoli še, o zarja, mi nisi tako svetila, nikoli, pomlad, te ni tako polno zajelo moje srce!«

Razveselite svoje naročite jim

»SLOVENSKI JADRAN«

PODGETJE »JELKA« V KOZINI USPEŠNO POSLUJE V OKVIRU EKONOMSKIH ENOT

Za praznik republike prva izplačila

Tiho, brez vsakršne hrupne reklame živi, dela in se razvija podjetje za rezanje in predelavo lesa JELKA v območju Kozini. Že večkrat smo na našem listu poročali o vzorni ureditvi te gospodarske organizacije, ki nosi izrazit pečat sodobno oblikovane lesno-predelovalne obrti, katere prispevki h gospodarski izgradnji hrpeljske občine in koprskega okraja sploh predstavljajo pomemben delež v kritiji gradbeniških in opremnih potreb. Po katastrofalnem požaru, ki je pred dvema letoma do tal uničil žagarski obrat JELKE, je v rekorinem času vzniklo iz ruševin novo poslopje, znatno povečano in tehnično novo opremljeno. Na pogorišču prejšnje starinske žage pa je danes tako imenovana »špularna«, kjer noč v dan brinjo stroji in naprave, izpod katerih se kopljajo precizno oblikovane »špule« in »špulice« za navijanje tekstilnih višken. Ti izdelki gredo večinoma v Združeno arabsko republiko. Preomejen je časopisni prostor, da bi se pomudil pri opisuju proizvodnega procesa v tem in drugih delovnih enotah podjetja. Najnamesto tega spregovorita predstavnika JELKINEGA delovnega kolektiva o organizaciji ekonomskih enot ter o novem načinu delitve dohodka

po načelih samoupravljanja. Kozinska JELKA je nedvomno med prvimi, che ne prva med gospodarskimi organizacijami v našem okraju, ki že od 1. januarja 1961 postuje po novem gospodarskem sistemu. Doletačni direktor in zasluzni organizator podjetja tovarš Ciril Rapotec mi je rad posredoval sestanek s predsednikom delavskega sveta tov. Jožetom Resnovičem, ki sta z gotovostjo in zanesljivo poučenostjo odgovarjala na postavljena vprašanja.

Tovarš Resinovič, koliko brutno dohodku je planirala JELKA za leto?

96 milijonov dinarjev. Od tega smo v devetih mesecih realizirala 80 milijonov. Čisti dohodek za to razdobje znaša 3 in pol milijona dinarjev. Od tega odpade za razdelitev v ekonomskih enotah 1 milijon osem sto tisoč dinarjev.

Koliko ekonomskih enot imate v podjetju?

Imenujemo jih proizvajalne enote. Vseh imamo pet: žaga Brezovica, žaga Kozina, špularna-galanterija, mizarna-zabojarna in uprava podjetja,

ki vključuje tudi skladilšče in režiske delavce.

Koliko od omenjenega dela čistega dohodka boste razdelili na posamezne proizvajalne enote?

Delavci na žagi v Kozini bodo prejeli 304.000 dinarjev, mizari 250.000, špularna 102.000, žaga Brezovica 21.000 in uprava 207.000, skupaj 884.000; ostalo pa so dajatve.

Po kakšnih kriterijih ste določili to razdelitev?

Po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov in pravilniku o delitvi čistega dohodka. Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov določa osnovne plače za posamezne delovne mesta. Te plače se gibljejo med 12.000 in 49.000 dinarjev. 80 % plač predstavlja tako imenovani zajamčeni osebni dohodek. V primeru primanjkljajev se razlikuje krije iz rezerve osebnega dohodka. Vendar mora proizvajalna enota, v kateri bi nastajal primanjkljaj, to razliko vrnilti ob naslednjem ali prihodnjem trimesečnem obračunu. Vse dobleje pa prejemajo delavci prizadete enote le zajamčeni osebni dohodek. Polni osebni dohodek predstavlja dejansko akontacijo na osebni dohodek, ki se obračunsko določi ob trimesečnem obračunu. Dokončni obračun osebnega dohodka za posamezne enote pa napravimo konec koledarskega leta.

Kdaj sta bila sprejeta pravilnika o delitvi osebnega in čistega dohodka v vašem podjetju?

Oba pravilnika sta bila sprejeta na seji delavskega sveta 30. 9. 1961, uporabljata pa se od 1. januarja 1961. Z organizacijo proizvajalnih enot je bilo precej težav, zlasti zato, ker v začetku posamezne enote niso dosegale zadostnih dohodkov za kritje na nje odpadajočih stroškov. Vzrok je bil v pomaranjanju strokovne delovne sile in v pričevanju delavcev v proizvodnem procesu. Zaposlujemo izključno domačo delovno silo, ki ni imela ustrezne kvalifikacije. Prav tako je bilo potrebno v zvežljivosti izdelati rentabilne izračune za posamezne enote. Največ preglavice nam je v tem oziru povzročala špularna, v kateri so moralni delavci po kratki strokovni instrukciji osvojiti tehnično proceduro proizvodnje. Trenutno je v JELKI zaposlenih 65 ljudi. Vsi se zadovoljujejo uveljavljajo na svojih delovnih mestih. V upravi podjetja imamo z direktorjem vred le 4 nameštence. Knjigovodstvo je

na tekočem. Dokaz: devetmesečni obračun osebnega in čistega dohodka. Pravilnik o delitvi osebnega dohodka v posameznih proizvajalnih enotah.

Ali je osebni dohodek v skladu s povečanjem proizvodnje?

Po planu bi morali realizirati v devetih mesecih 72 milijonov brutno dohodka. Presegli smo ga torej za 8 milijon dinarjev. Kljub omenjenim težavam, ki smo jih imeli pri organizaciji proizvajalnih enot, se je proizvodnja za nekoliko odstotkov dvignila in se bo — upamo — v novih pogojih gospodarjenja dvigala še nadalje. Proizvajalne enote gospodarijo po decentralizaciji upravljanja samostojno, stremijo za zniževanje proizvodnih stroškov, za boljšim izkorisnjanjem kapacitet in materiala, same organizacije proces proizvodnje, odločajo o zaposlovanju in odpuščanju delovne sile in tako dalje. Delavski svet podjetja je imenoval posebno komisijo za nadzorovanje in vsklajevanje celotnega poslovanja podjetja. Po odpravi tarifnih pravilnikov in urenih mezd ima kolektiv polne osebne odgovornosti in zainteresiranosti za napredek podjetja.

Tovarš Benčič, kakšno vlogo ima sindikalna organizacija v organizaciji in izvajaju novega gospodarskega sistema?

Sindikat skrb predvsem za strokovno izpolnjevanje svojih članov. V namen prijemanja pogosta strokovna predavanja. Poleti smo organizirali poučno ekskurzijo v tovarno počitovanja v Novi Gorici, kjer smo se seznanili s procesom proizvodnje. Ekskurzije se je udeležilo nad 80 % članov sindikata. Sindikat najtesneje sodeluje z delavskim svetom in posreduje za reševanje standardnih vprašanj kolektiva. Podjetje je pridelo graditi v Kozini 4-stanovanjski blok s tremi garsonjerami za svoje delavce in nameštence. Na sindikalnih sestankih razpravljamo o delovni disciplini in o izvajjanju načel samoupravljanja.

Nerazporejena sredstva JELKE znašajo ob devetmesečnem obračunu 1.700.000 dinarjev, ki bodo ustrezeno povečana ob koncu leta določena v razne sklede podjetja.

Ne bo odveč, ako ugotovimo, da pronica skozi ta bežni prikaz urejenosti in poslovanja podjetja JELKA nevidna sila, ki odločilno vpliva na napredek te gospodarske organizacije. Visoko razvito politična zavest kolektiva, pravilno razumevanje demokratičnih načel samoupravljanja, disciplinirano delovno tovarstvo ter čut odgovornosti do gospodarske skupnosti, to so moralna gibalja, ki usmerjajo sodelovanje tega podjetja v razvojnem progressu občine in okraja.

Jaša Zvan

Pri žagi v »Jelki« je vedno dovolj dela

Potuoča razstava o delu in življenu v JLA je svojo pot po koprskem okraju začela najprej minuli teden v Sežani, nadaljevala pa jo je v Koper, Piran, Ilirska Bistrica, Postojno in Izoli. Na slike: v Sežani je bila lepo in okusno urejena razstava v lepi telovadnici TVD Partizana

Proslave ob Dnevju republike

V koprski občini, kjer bodo skrbno pripravljene proslave v vseh večjih podeželskih središčih in v večini podjetij, bo osrednja proslava 27. novembra ob

Z upravičenim ponosom lahko praznujemo

Dne 25. novembra slavi kolektiv trgovskega podjetja na veliko »Nanos« v Postojni dvojno delovno zmago: otvoritev novozgrajenega skladišča in upravnega poslopa ob Tržaški cesti ter preseg letosnjega plana realizacije nič manj kot tri mesece pred koncem leta. Ta dogodka zaslužita vsekakor poudarek in pravje, da ju kolektiv proslavlja tik pred dnevom obletnice rojstva nove Jugoslavije, saj se takih in podobnih delovnih zmag vesele hrati tudi vsi naši delorni ljudje. Ob tej priložnosti smo obiskali podjetje v novih prostorih ter se seznanili z njegovim razvojem.

ZAČETEK V HLEVIH IN S KRAVJO VPREGO

Trgovsko podjetje na veliko »Nanos« v Postojni, ki je danes največje tovrstno podjetje v obeh primorskih okrajih in ima razpredene svoje poslovne niti skoraj po vsej državi — od Skopja

potrošnikom, na območju teda njega — prvotnega okraja Postojna, ki je obsegal približno današnje območje postojanske občine. Zaradi pomanjkanja poslovnih prostorov in skladišč so se moralni večkrat seliti. Nazadnje je podjetje gostovalo v bivših konjskih hlevih v Prestranku na še 2000 m² površine. Sicer so si z iznajdljivostjo znali vedno pomagati. Kjer so le steknili kak prostor, so se ga poslužili, čeprav so morali plačevati najemnino. Vse to in začetno pomanjkanje prevoznih sredstev je povzročalo podjetju velike poslovne težave.

Skladiščnik Janko Marinčič, po domače »Briefträgerjev«, zna lepo povedati, kako je s krovjo vprego prevažal blago iz hlevskih skladišč do trgovin. Nepopisni so bili vsi ti pripeljali okrog začetnih težav. Česte urgence in najrazličnejše zgodbe, kot bi se reklo v trgovskem jeziku, so zavzemale lep del dnevnega reda. Skladiščnikom, prevoznikom in komercalistom bo bržkone ostalo v trajnem spominu, kako so se jim več-

gradbene materiale itd. Z nad 6 tisoč izdelki, kolikor so jih razvrstili po postavkah v blagovnem knjigovodstvu, bo tu vsekakor laže poslovali.

PO LETU PRELOMNICHE — NAGLA RAST

Leto 1952 je bilo za kolektiv »Nanosa« — leto velike prelomnice. Tedaj je prišel v podjetje današnji direktor Slavko Humar-Hrast. Zaradi svoje skromnosti in naravne nadarjenosti pa tudi kot človeka — tovariša ga je kolektiv vzljubil. Niti najmanj zato, da bi mu delal slavospeve, kajti on je bil ob našem obisku na terenu po poslih, toda sami smo ugotavljali in spoznali, da je bil njegov prihod v podjetje zares odločilen, tako kot so odločilna poznanstva in dobre zvezne v trgovskih poslih. Toda ob njegovi strani je bil tudi delavski svet podjetja. Z njim so bili organi upravljanja, v katerih se je v enajstih letih zvrstil sleherni član kolektiva, če izvzamemo mlajše — novejše člane. Ob rami mu je bil pri vseh poslih ves kolektiv in ničesar niso naredili, ne da bi se skupno pomenili, vsaj načelno, če ne podrobno. Tako mnenje je o tem izrazil tudi predsednik delavskoga sveta Miro Klemenc, ki smog komaj obdržal, da nam je nekaj povedal, preden je odšel na pot, kajti on je trgovski potnik in od njegovega dela in dela drugih njegovih kolegov — komercalistov zavisi mnogo.

Postojnsko področje je s takim načinom dela postal kmalu premajhno za »Nanos«. Po decentralizaciji upravljanja v trgovini so prevzeli v »Nanosa« funkcijo veletrgovine. Prav sposobnosti kadrata in ljudi, ki so ga vodili, je pripisati, da se je kot tako začelo podjetje naglo širiti. Lahko bi se na tem področju, kjer se še danes srečujejo z najmanj desetimi konkurenti, uveljavilo katerokoli drugo podjetje. Toda »Nanos« je znal držati vajeti. Njegove poslovne niti so se bile razpredle po vsej Primorski, na Notranjsko in tja preko Prezida ter Čabra na Hrvaško, v Bosno, Srbijo in Makedonijo. Rastel je njegov renome kot grosista, rastel je promet. Od prvotnih 120 milijonov dinarjev realizacije, kolikor so je zabeležili v letu prelomnice, poslujejo danes z milijardami. Za primerjavo vzemimo indeks 100 v letu 1960. Letos so do konca tretega tromesečja realizirali 130.3 odstotka bruto prometa, s 105 % številom zaposlenih in ob izplačilih 110.8 % osebnih dohodkov v primerjavi s preteklim letom. Letošnji plan, ki so ga sestavili na osnovi realnih možnosti, v skladu s predpisi in razvojem domače proizvodnje, so izpolnili točno dne 24. septembra in bodo do konca leta po vsej verjetnosti dosegli promet z nad štirimi milijardami dinarjev.

Pogled na novo skladišče z upravno zgradbo na levi. V ozadju zakrivajo oblaki vrh Nanosa

do Jesenic — je bilo pravzaprav ustanovljeno leta 1947 kot Okrajni magazin Postojna, pozneje s sedežem v Prestranku. Njegova takratna naloga je bila: distribucija prehrambenih artiklov preko svojih poslovalnic — neposredno

krat ježili lasje, ker ni bilo vedno mogoče ustreći vsem strankam. Toda to so že stare zgodbe, ki pa po svoje le pestrijo zgodovino tega podjetja, če že niso doprinsale k njegovemu naglejšemu razvoju.

»OD RAMEN KOLEKTIVA JE BILO ODDIVNO...«

Približno tako je povedal najstarejši skladiščnik Karel Tavčar, medtem ko nam je tajnik podjetja Marjan Likar razkazoval moderno halo novega skadišča. Zdaj je tukaj delo skoraj povsem mehanizirano. Tukaj ob nakladalno rampon je ritensko privozil tovorni avto. Spustili so njegovo zadnjo stranico. V trenutku je en sam delavec pripeljal zvrhano naložen voziček najrazličnejšega blaga. Še nekaj takih in tovor za pot bo na mah pripravljen.

»Vse to je, veste, šlo prej preko naših ramen. Sto vagonov blaga na mesec! Petdeset notri, prav toliko pa tudi ven,« je dejal Karel in nam z izkušeno krenjno pokazal delo.

Da, od ramen kolektiva je bilo vse to odvisno... Nič kolikor pribojkov bi si bili lahko privoščili zadnja leta s tistimi 150 milijoni, ki so jih večji del sami prihranili za to investicijo. Namesto 15.219 dinarjev povprečnih osebnih dohodkov na posameznika, kolikor so prejemali zadnja leta, ali 16.500, kolikor so prejemali kasneje do novega načina delitve dohodka po ekonomskih enotah, bi si bili lahko delili: ne po eno ali največ dve plači letno, pač pa pet ali šest, kolikor so si delili marsikje drugje. Tudi vodilnim uslužbencem bi lahko spričo uspehov dajali večje prejemke, ne pa največ 39.000 dinarjev na mesec, kolikor jih je prejemal njihov direktor. Ali pa šofer Ivan Hajna bi se bil sramoval voziti svojo tovorno tritonско »Opelco« še iz druge svetovne vojne in si ne bi tako prizadeval, da bi bil z njo stalno vpre-

žen ter je rajši pristal, da mu niso izplačali neizkorisnega dousta, kakor da bi vozilo prepustil za ta čas svojemu kolegu. Saj so končno sami gospodarili! Toda korakati je treba s časom. Prav je imel skladiščnik Karel: Od ramen kolektiva je bilo odvisno!

Delo v novem skladišču z nad 5400 m² površine teče kakor po tekčem traku. Spodaj imajo klet s hladilnimi napravami za delikatnejše blago; v njej bo dovolj prostora tudi za ekonomsko enoto »vina« in za sodavičarstvo. V dveh zgornjih nadstropjih, ki sta opremljeni z dvema dvigalom, pa so razmestili oddelke za prehrano, industrijsko-kemične izdelke, tekstil, železnino, »orcelan,

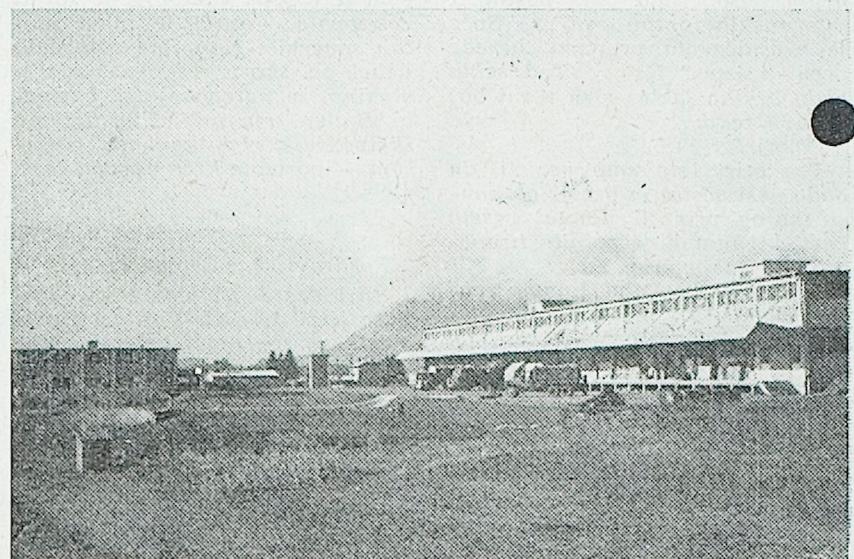

Delo v novem skladišču je skoraj povsem mehanizirano. Tovornjakom pri nakladalni ramponi ni treba dolgo čakati na nakladanje ali razkladanje

artiklov. Precej teh je tudi iz uvoza, in sicer: iz Italije, Češke, Zahodne Nemčije, Sovjetske zvezde, Švice, Poljske itd. Zanimalo nas je, kako to dobavlja.

Sef komerciale tov. Albin Čotar je dejal, da so postali 1. 1957 po Tržaškem in Goriškem spoznemu tudi koristniki določenih

svoje odjemalce. Dobra tretjina njihovega prometa odpade na blago iz uvoza. To razmerje v njegovo korist pa še nenehno raste. Zato so poslali Komiteju za zunanj trgovino vlogo, s katero si prizadevajo dobiti registracijo za neposreden uvoz. Glede na široko področje poslovanja po vsej

Na prostranem dvorišču je pred novim skladiščem med delovnim dnevom zmeraj prometni vrvež

kontingentov deviznih sredstev, zlasti pri uvozu artiklov za široko potrošnjo. Vendar so ti kontingenti spričo vse večjih potreb kupcev premajhni. Zato so že večkrat z lastno dinarsko kompenzacijo nabavili preko svojih uvoznikov razno blago, najčešče z minimalnim ali celo brez zasluga samo zato, da bi obogatili izbiro in kar se da zadovoljili

REDEK PRIMER ZA NAŠE POJME

Ne samo zaradi značaja dela, ampak mnogo, mnogo je to odvisno tudi od ljudi, njihovega prizadevanja in vneme, s katero

Direktor Slavko Humar-Hrast ima prejšnje zasluge, da se je »Nanos« razvijil v najmočnejše veletrgovsko podjetje na Primorskem

so se lotili določenega dela. Kratko in jedrnato: v postojnskem »Nanisu« nimajo za zdaj na spisku nekvalificiranega človeka. Od 120 zaposlenih jih je osem z višjo in visoko izobrazbo, večina s srednjim, drugi pa so s pomočjo raznih tečajev, seminarjev, večernih šol itd. opravili vsi kvalifikacijske izpite. Za naše pojme vsekakor redek primer v gospodarskih podjetjih. Toda preden so to dosegli, je marsikater član kolektiva presezel ob knjigah v večernih urah, namesto da bi se odpolil po napornem delu. Vsako leto vsaj štiri ali pet ljudi pride v podjetje iz raznih šol. Tudi zdaj jih štipendirajo. Ljudje se učijo, in to zgolj iz zavesti, ker vedo, da je za njihovo delo vsak trenek intenzivnega študija dragocen in čedalje bolj potreben.

Z EKONOMSKIMI ENOTAMI V ŠE VEČJE USPEHE

Potem ko so skrbno proučili vse pogoje in možnosti za poslovanje po novem sistemu delitve

dohodka, so letosnjega junija osnovali v podjetju ekonomske enote. Odločili so se za dvojne: glavne in podnjene, oziroma servise. Glavne imajo tri: komercialno upravni sektor podjetja, obrat »Vino« s sodavičarstvom in skladišče na Rakeku. Servisi pa so: računovodski, skladišče vseh oddelkov, transportni delavci in servis šoferjev in mehanikov z vozili. V pravilnikih, ki jih pravkar končujejo, so predvideli štiri do pet tarif. Razporedili so delovna mesta po skupinah tako, kakršni so pogoji, teren in možnosti za delo. Dohodek bodo delili na osnovi uspeha dela, vendar z razumevanjem za starejše člane kolektiva, ki so prizadevni in ki s svojimi nasveti spričo večletne prakse in izkušenj prispevajo včasih morda še več kakor mlajši in fizično močnejši. Delitev dohodka celotnega podjetja so predvideli s 70 % za osebne dohodke, 30 % pa za sklade. Posamezne enote pa je različno in pogojeno dejavnosti. Uspehi dela po novem načinu se zlasti odražajo v ažurnosti poslovanja, hitrejši odpremi tovorov, večji izbiro blaga, manjšem številu reklamacij in zmanjšanju poslovnih stroškov. Kdor bo pri svojem delu upošteval vse to, se mu ne bo treba batiti za zasluzek. Tako bo zagotovljena tudi nadaljnja rast podjetja, ki je nastalo tako rekoč iz nič in je lahko danes v ponos ne samo kolektivu, pač pa tudi širši družbeni skupnosti. Zato kolektiv lahko upravičeno slavi in praznuje letosnj Dan republike z naivedrejšim razpoloženjem. K temu mu tudi mi čestitamo!

G. Baruca

TO STRAN SMO ODSTOPILI GROSISTIČNEMU TRGOVSKEMU PODJETJU
»N A N O S«
V POSTOJNI

Tentava - veliki kraški jamar

Za mrtvašico v Divači stoji skromen kamnit nagrobnik, na katerem so videljane te besede:

Gregor Ziberna
9. III. 1855
17. II. 1929
Slaven spomin
možu, ki je prvi
odkril tajnosti
čarobne divaške
jame

To je vse. Le domačin, ki ga pot zanese mimo tega nagrobnika, se ne nara spomni: »Glej, glej, tu je pokopan Tentava! Stareši domačini vedo, kdo je bil Tentava, mlajši pa je treba to še podrobno razložiti.

Morda ne bi bilo odveč, ko bi kaj več povedali o tem možu, ki se je že v prejšnjem stoletju proslavil kot eden prvih jamarjev in raziskovalcev podzemeljskega sveta.

Ime Gregor Ziberna, po domačem so mu rekli Tentava, in s tem primkom je bil znan daleč po Krasu; je tesno povezano z odkritjem ene izmed znatenih kraških jam. Danes pravijo teji jami Divaška jama. Po vojni je bilo o tej jami le malo slisati, čeravno leži le kakih dvajset minut vstran od železniške postaje v Divači. Nemci so namreč leta 1943 razstrelili vhod v jamo, ker so menili, da imajo v njej svoja skrivalšča partizani. Tega vhoda ni do danes se nihče popravil, ker ni denarja. Vhod je bil zgrajen kakih trideset metrov globoko in je bil podoben vodnjaku, ki je imel ob straneh serpentinsto speljano pot. Divaška jama leži v neposredni sosedstvi Škocjanskih jam, na območju, kjer je vse polno brezen.

Divaško jamo je prvi odkril in jo do podrobnosti raziskal Gregor Ziberna in je bil še dolga leta po prvi svetovni vojni tudi njen čuvaj in vodič. Njegovo ime je tako prišlo v zgodbino, o njem govoriti domača, še več pa tuja jammerska literatura.

Tentava se v tistih časih ni ustrasi nobenega brezna, pa najsi je bilo globoko tudi več kot sto metrov. Spustil se je v Kačno jamo, Koševu jamo in druge. Takrat ni bilo priprav, kakršne imajo jamarji danes, pa tudi ljudje so gledali na takšne reči družice. Za večino so bile takšne jame, iz katerih se vedno dviga megla, domovanje peklenščkom in copnje... Z enim takšnim peklenščkom se je nekoga dne spopadel tudi Tentava. No, o tem pa pozneje. Naj povemo prej nekaj besed o Divaški jami.

Divaško jamo je Tentava odkril, ko je bil še bosonog fant. Pričovedoval je, da ga je nekoga dne, ko je tam okoli pasel krave, zgrabila radovednost. Zlezel je v odpitno pod zemljo. Zanimalo ga je, kaj neki je tam, in tako je lažil dan za dnevom v jamo in jo korak za korakom razkrival.

Tentavi tega nisem nikdar mogel povsem verjeti, toda najsi je bilo to res ali ne, dejstvo je, da je bila leta 1885 jama odprtta. Vanjo so se jeli spuščati prvi jamarji, zlasti profesorji in speleologi z Dunaja in Münchenoma in tudi od drugod. Kot prva ženska se je po vriji spustila v jamo domačinka Frančiška Rebec, roj. Volčič. Ko so jama svečano odprili, so ji dali ime Rudolfova jama, pa avstrijskem prestolonasledniku, ki je s svojo ženo obiskal jamo in se prvi podpisal v spominsko knjigo. Spominsko knjigo, v katero so se podpisovali samo znateni gostje, je hrani Tentava sam, vendar je tek pred njevo smrtno zgorela.

Ze v času Avstrije je prihajalo v jamo mnogo obiskovalcev in je bila tedaj vsaj tako znana, kakor njena sosedka, Škocjanska jama. Pod Italijo so jami spremenili njeno ime, novo imenje dobila po neki princeski Mafaldi, ki je bržkone že stara teta, če že živi. V tem času pa je jama doživela svoje največje razdejanje. Najniži namerijo, toda laški turisti večinoma ne znajo ceniti narave in njenih lepot. Lomili so lepe kapnike in uničevali njenoto notranjost. Tentava jih je večkrat klel, toda podoba je bila, da kletev ni mogla potolačiti njegove bolezine. Jamo je imel za svojo in je z njim studi živel. Nič čudnega, da je hramil Tentava skrinvost o odkritju še lepše jame, ki je bila povezana z Divaško, le zase. Povedal je le to, da je odkril jamo, v kateri je skrito jezero. Ni hotel povedati, kje naj bi ta jama bila, ni hotel, da bi mu Lahni uničili še to. Dejal je, da bo svojo skrinvost odkril tedaj, ko bo za to čas. V tej zvezni naj dodam, da so nova raziskovanja tuk pred vojno potrdila tisto, o čemer je govoril Tentava že več kot deset let prej.

Kdorkoli je obiskal Divaško jamo, si ni mogel kač, da ne bi strmel nad njeno lepoto. Težko jo je primerjati s to, ali ono že znano jamo, kot na primer s Postojnsko ali Škocjanskim, ker ima vsa jama svoje posebnosti. Morda je njena značilnost in čar v različnih barvnih odtenkih kapnikov in sige, ki je zdaj vele, zdaj bolj zamolkle in temne barve, v njej so veliki stalaktiti in stalagmiti in udarec obnje zadoni, kot bi bili ultili iz najčistejšega bronca. Polje s tisoč majhnimi kapniki so turisti večinoma poskusili. Se to: Tentava je že takrat polmenoval posamezne kapnike in prostore, in to so bila lepa in klena slovenska imena. Tako je dal na primer viktem kapniku imen po kraju Samu, drugemu večjemu pa po kralju Matjažu. Domačini vedo povedati, da je dal Tentava več kot tri sto imen v jami in z njimi označil posamezne predmete. Danes tega ni več. Ne bi bilo napak, če bi tisti, ki se jih še spominjajo, poskušali imena otići pred popolnim poslabljenjem. Ni dvoma, da bodo Divačani jamo prej ali slej spet odprli. Glede tega si jih je krepke privočil France Magajna v svojih »Zalostnih zgodbah o

veselih Kraševih. O Divaški jami piše tole:

»Divačani imajo tudi svojo jamo s kapniki in drugačnimi obeski, ki pa je nič ne znajo spraviti v promet. Pravijo, da se je pred leti pogajal z Divačani neki ameriški milijonar, ki je hotel jamo kupiti in bi bil pripravljen dati zanjo toliko dolarjev kot sam vaga.« S to kupčijo seveda ni bilo nič, ker so bili Divačani proti temu, toda drugega za jamo tudi niso storili in hudomušni Magajna pravi, da Divačani od takrat niso jame niti enkrat več pobeli.

Ceravno je v Magajnovi hudomušnosti tudi nekaj zavisti, ker Vremčani nimajo kaj podobnega, kar je v tem tudi mnogo resnice: Jama je zaprta in treba bi jo bilo res spobeliti in ji popraviti vhod. Sicer pa pravijo, da tegata ne bi bilo, če bi še živel Tentava, ki bi se po osvoboditvi pomladil. Odkril bi vse, kar bi mogel, ker bi vedel, da bi bila odslej jama v pravih rokah. Morda pa Divačani tudi ne znajo prav ceniti svojega velikega sina, ki je imel Divača

Gregor Ziberna-Tentava

kot nihče pred njim proslavil domač in po svetu.

Nemara gledajo na Tentavo še takoj, kakor jim je v spominu iz zadnjih let njegovega življenja. Toda takšno gledanje bi bilo zgrešeno. Se mlad, kot izčutem mesar in prekajevalec, je šel Tentava v Trst, kjer sta imela z bratom na Aquedotu prvo slovensko kavarino in delikateso. Tod ni dolgo vzdržal, ker je bil nagle krv in se je pogosto zapletel v spore in pretepe s tržaškimi prenapeteži, italijanskimi i redentisti. Iz Trsta so ga izgnali v domačo vas, kjer je ostal do smrti. Ves se je posvetil jamarstvu. Tako je bil prvi na dunih Kačne jame, globokega brezna nedaleč od divaške postaje. V spomin na to je še danes v skali vklesan napis:

Kačna jama, ti si ta,
kdo je prvi videl twoja dna,
to bil je Gregor Ziberna.

Veliko več spominov pa je nenaspanih. Med drugim je bilo znamenito njegovo srečanje s peklenščkom. Bilo je v enem izmed brezen, zgodilo pa se je takole:

Pri Žirjah, vasi med Divačo in Želeno, je nek vaščan skočil v brezno. Tentava so prosili, naj bi šel ponj. Rad je pristal. Po vrvi se je spustil v jamo in si naložil truplo na rame. Zdajci pa se je nekaj zabliskalo in pred Tentavo se je pojavil pravi pravcati peklenšček. Ves je bil v rdečem. Tentava, pusti, to je mojemu je rekel in Tentava se je vrnil na svetlo praznih rok. Povedal je Žircem, kaj se je bilo zgodilo. Preplašeni Žirci so jo na vrat na nos pobrali domov. Tentava ni bil od muh, poznal je vraževernost ljudi.

Pri Žirjah, vasi med Divačo in Želeno, je nek vaščan skočil v brezno. Tentava so prosili, naj bi šel ponj. Rad je pristal. Po vrvi se je spustil v jamo in si naložil truplo na rame. Zdajci pa se je nekaj zabliskalo in pred Tentavo se je pojavil pravi pravcati peklenšček. Ves je bil v rdečem. Tentava, pusti, to je mojemu je rekel in Tentava se je vrnil na svetlo praznih rok. Povedal je Žircem, kaj se je bilo zgodilo. Preplašeni Žirci so jo na vrat na nos pobrali domov. Tentava ni bil od muh, poznal je vraževernost ljudi.

Ko so je vrnil iz Trsta domov, se je, kot mi je pripovedoval njegov nečak France, Tentava skoraj povsem oprijel jamarstva. Pretaknil je vse jame in luknje, odkril, ki je Divaško jama in postal njen »upravitelj«. Zaveden pa je postal vse do zadnjega in se ni nikogar ustrašil. Večkrat so ga fašisti vtaknili pod ključ, vendar je bil Tentava vedno toliko prisaben in navsezadnjе tudi toliko star, da se je zmerom nekako izmotil. Naj povemo le nekaj pripetljajev:

Ko so po prvi svetovni vojni Italijani okupirali naša kraje, so se hoteli izkazati kot rešitelji. Delili so svete podobice, nogavice, ki so jim jih bili dali Amerikanci in kruh. Toda kruh je bil specen iz moke, ki so jo zasegli v vaški pekarni. Ko je dobil Tentava svoj obrok kruha, se jim je v lepi italijanščini zahvalil: »Hvala, ker ste mi spredli kruh, moka je bila tako naša.«

Tako po vojni je imel Tentava lepega volčjaka, ki mu je dal ime »Makaron«. Z njim je dražil zlasti karabinerje; najrašči je poklical svojega Makarona, ko jih je srečal. Vtaknili so ga v zapor, kjer je moral pojasniti, da z »makaronom« ni hotel žaliti nikogar, ampak, da je poklical le svojega psa. Ko je bil v Rodiku na opasilju, je nek karabiner udaril njegovega »Makarona« s puškinim kopljom. Tentava je pograbljen v prismolj, ki je žandarju gorko klofuto. Rešil se je s tem, da je žandarja nahrušil po angleško in da je imel na glavi tropsko čelado. Tentava je namreč obvladal več jezikov.

O Tentavi kroži mnogo anekdot. Rad je govoril in pisal v verzih. Ob nekih državnih volitvah mu je postal kandidat Vran v sežanski zapor, kjer se Tentava hladil zaradi nekega prekrška, agitacijski poziv. Tentava mu je odpisal:

Prejubi moj Vran,
počakaj kak dan,
ker se šoja
še ne poja.

O Tentavi bi lahko še marsikaj povedali. Morda bomo napisali o njem kaj več, ko bo zbrano še drugo građivo o tem možu, ki bi pridalo o njegovih jammerskih zaslugah. Povedati moramo še, da mu je pri delu vneto pomagal sovačan Valentin Rešetar, ki so mu rekli tudi Harambaš. Že vzdevek pove, da je bil tudi on drzen mož. Tudi o njem kroži marsikaj, kar bi kazalo zapisati. Vendar ostanimo tokrat, le pri Tentavi, ki je dobil svoje ime zato, ker je večkrat koga pretental. Tentava je bil veseljak, pol humorja in volje do življenja. Njegov pomladanski pozdrav je bil »ku-ku«, njegova filozofija pa združena v pozdravu »kar pade, pade.«

Škocjanske jame pri Divači po svoji lepoti in romantičnosti prav nič ne zavaja za Postojnsko, le da je slednja lepše in bolj sodobno urejena. Podoba kaže prelestni kapnik »Kralj Matjaž« v Divaški jami

Ljubil je naravo in svet, ki je stisnjen pod Vremčico in je poln srečevrste zunanje in podzemskih lepot.

Ceravno sem kot otrok misil, da Tentava ne bo nikdar umrl, je vendarle tudi on učakal svoj konec. Ugel je smrti, ko je treščilo v drevo, bližu katerega je stal. Veselo se je zarezal proti oblaku: »Ma ostja, ma si me hotel, pa si falil!« Neke zimske

noči leta 1929 je legel v listje s cigaro v ustih. Zaspal je in pozabil ugasniti ogorek. Listje se je vnelo in hlev je zagorel z velikim plamenom. Tentava se je resa rešil, toda stakan je pljučnico in kmalu umrl. Za njim je ostal spomin, ki ga morda ne znamo ceniti in ki poziva zlasti Divačane: Divaško jamo je treba čimprej odprieti in jo pokazati svetu!

Joško Ziberna

Kaj snujejo v sežanski mlekarni

Malokakšna mlekarna ima takoj pestro zgodovino, kakor jo ima sežanska. Leta 1948 so začeli graditi velik objekt, ki se je razvil v samostojno podjetje, pozneje pa je prešlo kot samostojen obrat v sklop kmetijske zadruge »Kras« Sežana.

Sprva je prodajala mlekarna mleko v Trst, Ljubljano, Rašo, na Reko in druge kraje. Mleko so začeli predelovati šele leta 1945, tedaj so ga predelali v maslo in kazein približno 54 odstotkov. Proizvodnja kazeina so morali kmalu opustiti in začeti z izdelovanjem kazeinskega hladnega lepila. Novemu lepilu so dali ime »Ekspress«. Povpraševanje po njem je še danes veliko. Največje

objemalc je lesna industrija. Zarimivo je, da je povpraševanje po Ekspressu čedalje večje, četudi lesna industrija osvaja nove in cenejše postopke lepljenja. Proizvodnja kazeinskega lepila je marašala iz leta v leto; to je razvidno iz teleprimerjave: leta 1955 so naredili 41 ton lepila, v nadaljnjih letih pa 77, 108, 143, 225, 324 ton. Letošnji načrti predvideva proizvodnjo 360 ton, vendar kaže, da bodo realizirali vsaj 400 ton. V obratu so prišli do zaključka, da bodo lepilo izdelovali vse dotlej, dokler bo po njem povpraševanje in dokler se bo proizvodnja izplačala.

Klub stalnemu porastu proizvodnje kazeinskega lepila pa so v mlekarni začeli snovati načrte za izdelovanje novih vrst lepil, to je sečinski-formaldehidnih lepil. Za takšen korak so se odločili iz več razlogov. Večji lesni kombinaci se vse bolj orientirajo na to vrsto lepil, ki so uporabna za hitri in vroči način lepljenja. Brž kodo v sežanskem obratu uvedli proizvodnjo novega lepila, se bo dvignila produktivnost dela, hkrati s tem pa bo moč tudi sedanja osnovna sredstva gospodarjenje izrabati. V obratu bodo lahko zaposlili nadaljnjih 17 delavcev.

S proizvodnjo sintetičnih sečinski-formaldehidnih lepil se bo sežanska mlekarna pridružila zagrebškemu »Chromosu« in združeni kemični industriji v Domžalah. Kljub temu pa proizvodnja novega lepila ne bo povsem zadoščala vsem potrebam. Ta ugotovitev naravnost terja, da steče proizvodnja čimprej. Velikega pomena za mlekarno je dejstvo, da zahteva nov proizvod souporabo kazeina, ki ga sama proizvaja.

Mlekarna je nabavila že vso potreben opremo in bo montirana do 29. novembra. Skoraj vse naprave so domače izdelave. Vsi stroški bodo skupaj z nadzidavo garaže veljali 20 milijonov dinarjev. Poskusna proizvodnja bo stekla že v decembru. Brž kodo bodo na razpolago vse surovine, bodo delali v treh izmenah. V letu 1962 predvidevajo proizvodnjo 500 ton lepila, kasneje pa seveda mnogo več. Kolektiv je že poskrbel za vodilni kader.

KAKO JE MIHA MEDVEDA PODIL ZA SEBOJ

Vse zaradi spoštovanja zakonov

Pravzaprav lovci nimajo radi, če jih kdaj pita s tem, da so člani zelenih bratovščine. Po pravici, ker danes lovci opravljajo velikovo večje delo kakor nekdaj, ko so bili proti mestnemu plačilu lahko le koristniki lova in lovišč, z divjadi in lovišči pa so gospodarili drugi. Zato lovci danes pravijo, da so člani lovske družine ali organizacije, z bratovščino pa ne marajo imeti veliko opravka, ker je blizu zelenemu kadru po zvenu besede, s tem pa vsi posneti partizani ne marajo imeti nič skupnega. Zato ne bom pravil, da je na Miha član zelenih bratovščine, čeprav zelo rad hodi za divjadjo v zeleni gozdove na Pivkem.

Pri tem pa je na Miha posebne sreče. Večkrat mora imeti pri teh njegovih pohodih v zeleno naravo sam hudič svoje prste vmes, če ne prav gotovo Miha ne bi imel takšne smole. Kar po glejte! Še poleti, ko je čas za srnjaka, se mu je zgodila debela. S prijateljem sta v tisti vročini lezla v Sveti Trojico (na Postojnskem veden, da je to vrh v Javornikih proti Snežniškemu pogorju). Da ne bi bila vročina še bolj prisutna, kot je lahko, sta možaka spletela teže lovske hlače, jih skrila vsak pod svoj grm in jo

znašla sta se drug pred drugim. Zdaj bi težko ugotovil, kdo je bil bolj presenečen (ali v strahu): medved ali

ZENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUZINA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ OTROK IN DRUZINA

Z OBČINSKE KONFERENCE O DRUŽBENI AKTIVNOSTI ŽENA V POSTOJNI

Problemi zaposlenih žena v ospredju

Nedeljski konferenci o družbeni aktivnosti žena v Postojni je prisostvovalo 74 od skupno 116 izvoljenih delegatov. Med gosti so bili tudi predsednik ObLO Postojna Adolf Gerželj, sekretar OO SZDL Koper Miro Okretič in drugi. Delegati so izvolili petnajstčlansko predsedstvo in tričlanski nadzorni odbor ter soglasno sprejeli nova pravila o bodočem delu konference.

Zborovalcem je uvodoma prebral poročilo o najaktualnejših problemih zaposlenih in drugih žena v postojnski občini predsednik občinskega odbora SZDL Jože Bizjak. Med drugim je naglasil, da je v občini od skupno 4910 zaposlenih kar 1810 ali 36,6 odstotka žensk, ki bodo letos ustvarile v družbenem sektorju gospodarstva približno milijardo in 300 milijonov dinarjev ali dobro trejtino vsega družbenega proizvoda v občini. Družbeno aktivnost žena nadalje dobro ilustrira dejstvo, da je sedem proizvajalk članic ObLO Postojna in da odpade 22 odstotkov članov delavskih svetov in 24 odstotkov članov upravnih odborov v gospodarskih organizacijah na ženske.

Njihova vloga v proizvodnji in upravljanju je torej — že če jo tehtamo samo v luči teh številk — ogromna, kar hkrati dobro ponazorjuje emancipirani položaj žene v današnjem ekonomskem in

družbeno političnem življenu pri nas.

Imajo pa žene, in to predvsem zaposlene žene, v postojnski občini še vrsto nerešenih problemov. Nedeljska konferenca je živo spregovorila o njih, jih osvetila z raznih nazornih koton in delno že odgovorila na vprašanja, kako v okviru razvijajočega se komunalnega sistema hitreje pristopiti k njihovemu efektivnemu reševanju.

Iz razprav trinajstih delegatov se da zaključiti, da so to predvsem problemi dvojne zaposlitve žena, varstva otrok zaposlenih, dalje problemi prepotrebne aktivizacije društva, pritegovanje žena v prosvetno delo in — kar je najvažnejše — problemi strokov-

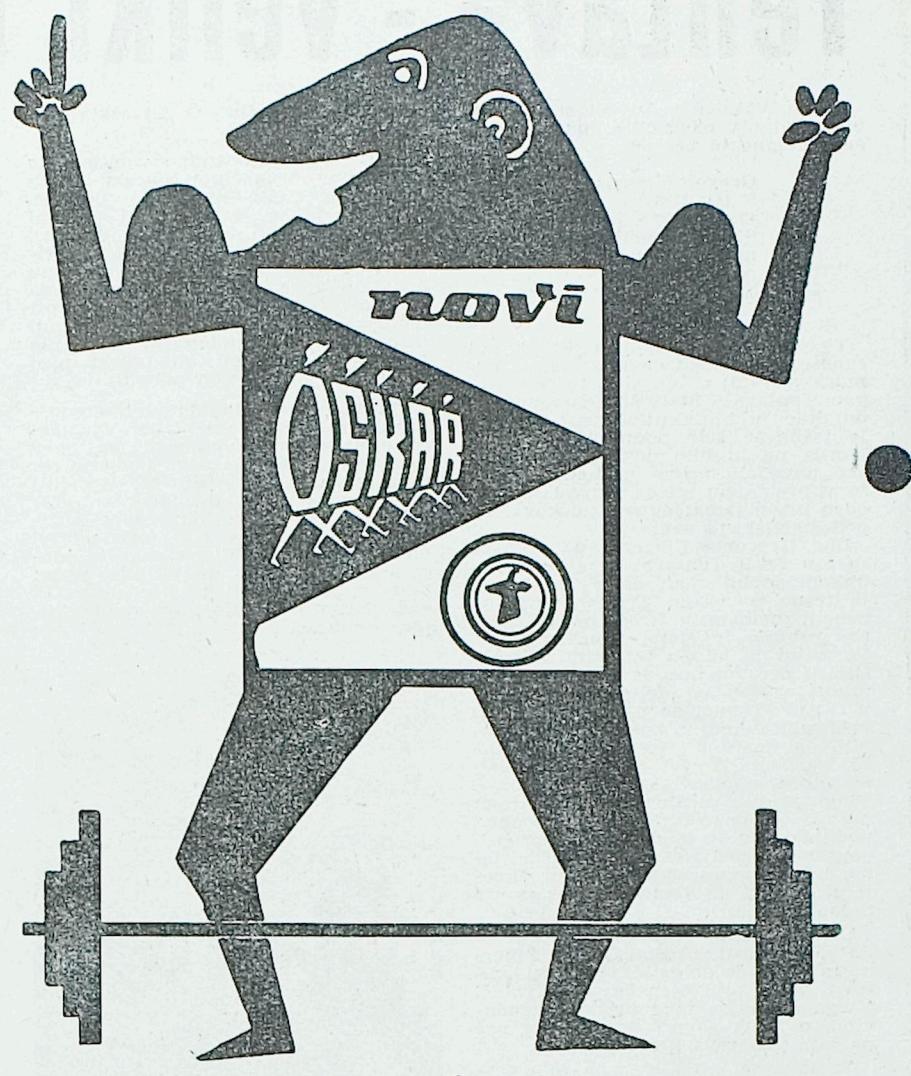
Model temne obleke za večerne pridrite in svečaneje priložnosti z majhnim koničastim izrezom na hrbtni

nega izobraževanja ženske delovne sile v proizvodnji.

V postojnski občini je namreč kar 48 odstotkov zaposlenih žensk nekvalificiranih in priučenih, kar predstavlja v pogojih izpolnjene gospodarskega sistema, ki terja brezpogojno rast produktivnosti dela, trenutno za žene v proizvodnji dejansko težko vprašanje.

Delegati so zato naložili novemu predsedstvu konference za prvo dolžnost, da izdela o stanju in možnostih strokovnega izobraževanja ženske delovne sile temeljito analizo in sklice takoj nač poseben posvet predstavnikov gospodarskih, oblastvenih in družbeno političnih organizacij postojanske občine, ki naj skušno pristopijo k omiljenju in postopnemu odpravljanju tolikih disproporcev na polju strokovnega izobraževanja.

Nedeljska konferenca v Postojni je sprožila še vrsto drugih zanimivih in važnih vprašanj, razpravo pa je s plodnim prispevkom zaključil sekretar občinskega komiteja ZKS Jože Baša, ki je naglasil, da je napravila konferenco v primeru v vsemi dosedanjimi razpravami o družbeni aktivnosti žena in njenih problemih konstruktiven korak naprej in se hkrati dokopal do spoznanja, da so obravnavani problemi obče komunalni in da jih bo treba kot takšne v bodoče reševati kompleksno ter z večjo družbeno odgovornostjo. A. Miklavčič

ZA AKTIVNEJŠE DRUŽBENO UDEJSTVOVANJE ŽENE

Tudi vaška žena naj sodeluje

V Hrpeljah je bilo preteklo so boročanje, ki ga je sklical občinski odbor SZDL, da bi se pogovorili o poslovovanju trgovin na tem področju in da bi organizirali posvetovalni center pod naslovom »Konferenca za družbeno aktivnost žena« v občini Hrpelje. Kot gosta sta se zborovanja udeležila tudi predsednik komisije za družbeno upravljanje pri okrajnem odboru SZDL Rado Čehovin in članica okrajnega odbora SZDL Fani Strausova. Re-

ferat o namenu konference je prebral tovarš Lojze Žetko.

Z vsakdanjimi potrebami prebivalstva je najtejnje povezana trgovina na drobno. In ker kupujejo večinoma žene, so najbolj upravičene, da spregovorijo o poslovovanju in pomanjkljivosti v teh trgovinah. V razpravi se je izkazalo, da so te pomanjkljivosti precej številne, tako se pritožujejo zaradi preskrbe s kruhom v Klancu, na Tatrah, v Zazidu in v Podgorju. Drugje spet, na pri-

mer v Rakitovcu, trgovine sploh nimajo. Pravijo, da si ribe lahko privoščijo le tisti, ki imajo kak opravek v Kopru, pa tudi preskrb z mesom ni povsod zadovoljiva. Pozitivna stran trgovine pa bo specializirana prodajalna s tekstilom in obutvijo v Podgradu. Prav tako trgovino pa bi potrebovali tudi v središču, to je v Hrpeljah ali Kozini.

Drugo vprašanje se je sukalo okrog avtobusnih zvez. Udeleženci konference so bili mnenja, da bi okrog 35 potnikov dvakrat na dan napolnilo avtobus, ki bi vozil skozi Klanec po stari cesti. Več prošenj so že napravili na pristojna podjetja, pa niso nič zaglele. Naj bi gorisko ali koprsko avtobusno podjetje uvedlo na tej relaciji vsaj dva avtobusa dnevno. Če ne za stalno, pa vsaj v zimskih mesecih, to je od septembra do marca.

Govora je bilo tudi o potrošniških svetih. Doslej jih ni bilo. Prav gotovo pa bi taki sveti lahko dajali koristne pobude trgovini, opazirali na pomanjkljivosti in nepravilnosti, se posvetovali glede izbire blaga in zlasti glede cen. Kozina »slovi« po najvišji cenah mesa, sadja, kruga in drugih osnovnih živiljenjskih potrebščin. S tem v zvezi je rekla delegatka iz Zazida: »Ni samo trgovina, smo tudi ljudje!« V kratkih besedah veliko vsebine.

Drugi del zborovanja je posegel na področje aktivnejšega sodelovanja žena na drugih področjih javnega življenga v občini. S pravico enakopravnosti naj bi žene sodelovale pri reševanju raznih gospodarskih, socialnih in komunalnih vprašanj, zlasti odločneje pa naj bi posegle v probleme vasi. Izkušnje učijo, da rešujejo žene nekatere vprašanja hitreje, temeljite in bolj učinkovito kot možje. Vaške organizacije naj ne čakajo na pobude in navodila občinskega odbora SZDL, ampak naj uspešno uveljavljajo načela samoupravljanja pri reševanju svojih problemov. Pri tem bo zlasti dragocena pomoc žena, ki pogosto instinkтивno najdejo pravilen prijem. Pri tem je neumestna napačna sramežljivost, prezaposlenost pa včasih le izgovor.

J.Z.

Za to zasedanje predlagam . . .

V prejšnjih časih so delavke, ki prihajajo z vseh delov Krasa, delale in molčale. Razen tistih seveda, ki so bile izvoljene v delavski svet in upravn odbor. Danes je drugačje. Danes v podjetju ni problema, ki se ne bi z njim ubadal toliko časa, dokler ga ne bi spravili z dnevnega reda. S kakšnim ponosom pripravljajo, da jim ni žal časa, le da gredo stvari v redu.

Začelo se je s tem, da so se sestale predstavnice, med njimi redki predstavniki vseh organizacij v podjetju. Z načeli novega gospodarskega sistema jih je najprej seznanil direktor. Razprava se je takoj razpletla okoli

bodolih ekonomskih enot. Vprašanje, koliko naj bi jih bilo, je bilo kmalu jasno. Komisija, ki jo je imenoval delavski svet, so dogodki prehiteli s tem, da je ves kolektiv kmalu sklenil: štiri ekonomsko enote in ena predračunska enota. V prvi enoti bo navajalnica, v drugi in tretji obe izmeni v pletišnicu, v četrti šivalnicu, v peti uprava in pomožne službe. V tem času so decentralizirale tudi sindikalno organizacijo.

Sledile so volitve predsednic in na mestne predsednice zborov pripravljalk. Le v predračunski enoti so za predsednika izvolili moškega. To je bilo že sredi junija. Odtlej je bila že vrsna zasedanja, zborov, na zborih pa cel splet predlogov, mnenj, priporab itd. Delavke so spregovorile in nijm težko verjeti, da se v novem položaju čutijo sodogovorne za vse, kar se dogaja v ekonomski enoti in tudi v podjetju. Zaradi tega so sprošcene in prav nič ne skoparijo z opazkami, če je kaj narobe. Brezbrinjeno niso niti do vprašanja prisotnosti na zasedanjih, če katera nepravilno izostane, jo javno kritizirajo, ker nočejo, da bi se o sklepih šušljalo izven zasedanja.

S spremembami pravil so od delavskega sveta in upravnega zabora presele na zbove enot mnoge pristojnosti, kakor sprejemanje letnih proizvodnih, finančnih in drugih načrtov enot, potrjevanje obračunov, odločanje o delitvi čistega dohodka, sprejemanje in odgovodovanje delavcev, nadziranje stroškov, ki niso normalni za proizvodnjo, predlaganje nadurjnega dela, skrb za izkoriscanje in vzdrževanje osnovnih sredstev ter nabavo novih itd. To so ključne pristojnosti, ki dajejo že od vsega začetka zborom ekonomskih enot občelje neposrednih upraviteljev.

Izvolili so tudi komisijo zborov, ki pa nima pravice odločanja, da se ne tako izmislilo neposredno upravljanje. Tudi predsednik zbara in njegov namestnik imata le formalne, organizacijske in procesualne pravice.

Na vseh razpravah okrog posamez-

Plašči in pokrivala so letos v skladu z vremenskimi napovedmi o hudi zimi. Zelo priljubljene so na plaščih šerpe iz enakega blaga, kot vidite na prvem modelu, ki se še zapenja dvovrstno v vsej svoji dolžini. Drugi plašč je prav tako zaprt in ima majhen, okrogel ovratnik.

GOSTINSKO PODJETJE
»RIBIČ«
IZOLA

SE PRIPOROČA CENJENIM GOSTOM IN OBISKOVALCEM IZOLE IN JIN ČESTITA K PRAZNIKU
— 29. NOVEMBRU!

VSEM POTROŠNIKOM, ODJEMALCEM,
DELOVNIM KOLEKTIVOM
IN VSEMU JUGOSLOVANSKEMU LJUDSTVU

iskreno čestita

★ kolektiv
MESTNE KLAVNICE IZOLA

- ★ OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
- ★ OBČINSKI KOMITE ZKS
- ★ OBČINSKI ODBOR SZDL
- ★ OBČINSKI SINDIKALNI SVET
- ★ OBČINSKI ODBOR ZB NOV
- ★ OBČINSKI ODBOR ZROJ
- ★ OBČINSKI KOMITE LMS

IZOLA

čestitajo k državnemu prazniku —
29. NOVEMBRU vsemu delovnemu ljudstvu in muželjemu novih delovnih zmag

KOLEKTIV GOSTINSKEGA PODJETJA HOTEL

»ZORA« Izola

se priporoča vsem obiskovalcem ter čestita k Dnevu republike vsemu jugoslovanskemu ljudstvu

Trgovsko podjetje

»MAVRICA«
IZOLA

opozarja vse potrošnike na veliko izbiro blaga po najnižjih dnevnih cenah.

Vsem poslovnim prijateljem, cenjenim odjemalcem ter delovnim kolektivom širom po naši socialistični domovini iskreno čestita k prazniku — 29. NOVEMBRU!

»MEHANOTEHNIKA«

ČESTITA K PRAZNIKU REPUBLIKE VSEM ODJEMALCEM, STARSEM IN NJIHOVIM MALČKOM IN VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM. HKRATI OBVEŠČA: DEDKA MRAZA, TRGOVSKA PODJETJA, SINDIKALNE ORGANIZACIJE, SOLE IN OTROŠKE VRTCE, DA IMA PRIPRAVLJENO BOGATO IZBIRO IGRAČ ZA NOVOLETNE DARILNE PAKETE. DARILNE PAKETE SESTAVLJAMO PO ŽELJI. OBIŠČITE NAS V NAŠEM PRODAJNEM ODDELKU!

TOVARNA
I G R A Č
IN KOVINSKIH
IZDELKOV
IZOLA

GOSTINSKA PODJETJA IN GOSTINCI, POZOR!

PRIJETNO PRESENEČENJE ZA VAŠEGA GOSTA OB NOVEM LETU BO DARILNI PAKET, KI VAM GA NUDI

MEHANOTEHNIKA IZOLA

ZA DARILNI PAKET SO NAJBOLJ PRIMERNI GALANTERIJSKI IN V GOSPODINJSTVU KORISTNI PREDMETI TER IGRAČE. OBIŠČITE NAŠ PRODAJNI ODDELEK, KJER SI BOSTE LAHKO IZBRALI NAJPRIMERNEJŠA DARILA ZA VAŠE GOSTE!

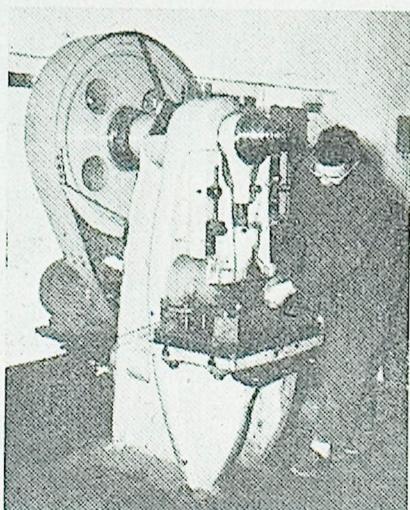
Zapisek o razvoju koprskega „ELMETA“

RAZEN USLUŽNOSTNE TUDI PROIZVODNA OBRT

V mnogih prenovljenih gostinskih obrah, zlasti v kavarnah imamo priložnost videti nove ekspresorje za pripravo kave z nasipom »La san Marco« ali »Metator«. Ne samo na Primorskem, ampak tudi drugod po naši domovini je teh ekspresorjev vedno več. Nepoučen radovednež bi lahko mislil, da so ti izdelki uvoženi. Toda motil bi se, kajti to so že popolnoma domači aparati, ki jih v medsebojnem sodelovanju izdelujejo naša priznana podjetja elektro-metale stroke. Precejšnjo količino sestavnih delov teh, ne tako enostavnih aparativ izdeluje prav naše domače koprske podjetje »Elmet«. Čeprav šteje kolektiv samo 40 zaposlenih, upravičeno trdimo, da je s svojo prizadevnostjo in z doseženimi uspehi zadnje čase zaslужil, da se po njem zgleduje tudi marsikatero večje podjetje.

Obrtno podjetje »Elmet« Koper so ustanovili v začetku leta 1960. Leta priznani obrtni mojstri za kovostrugarsko, galvansko in elektro-radio stroko, ki so prej v večini delali pri obrtnem podjetju »Antena« v Čevljarski ulici. Iz uslužnostne obrti (popravila radijskih sprejemnikov in raznih električnih aparativov) so naredili v zadnjem času nagel skok v proizvodno obrt. Zanimalo nas je, kako so to dosegli in kakšne načrte imajo za bodoči razvoj podjetja.

Predvsem je treba v tej zvezi poudariti vse večje potrebe razvijajočega gostinstva pri nas in prizadevanja za njegovo moder-

Z novimi stroji v se večje delovne uspehe proizvodne obrti v podjetju »Elmet« v Kopru

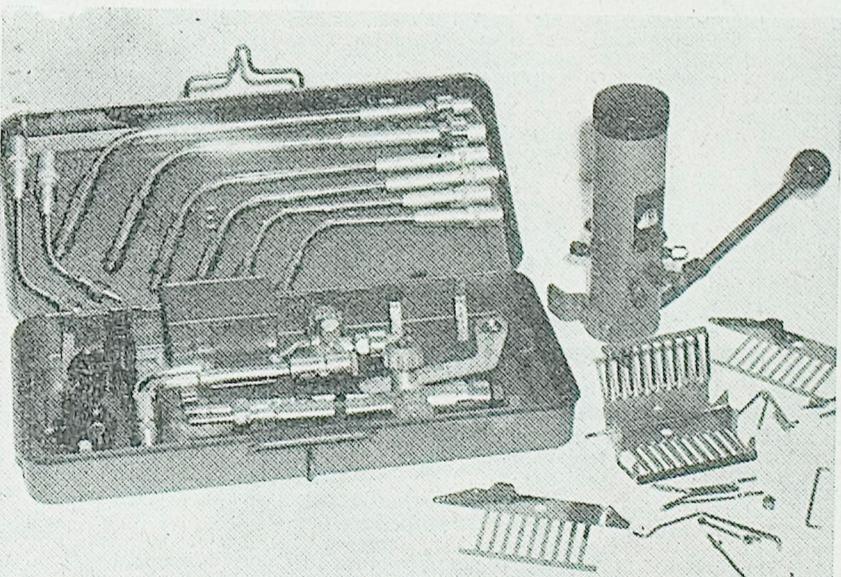
sprčo svoje praktične uporabe in učinkovitosti že daleč utri pot in dobiva podjetje zanj naročila iz

nizacijo. Popolna osvojitev večine sestavnih delov ekspresnih garnitur za pripravo kave je bila takoj rekoč startna poteka, ki je najbolj pripomogla, da se je podjetje naglo začelo uveljavljati v proizvodni obrti. Potem so začeli dobivati naročila za izdelovanje najrazličnejših livarskih utenziij. Nedavno pa so po licenci nekega tvrdkega popolnoma sami začeli izdelovati tudi centralne brizgalke za mazanje celo večjih strojnih naprav. Ta izdelek si je vedno več tovarn in podjetij iz vse države.

Razvoj podjetja je torej zagotovljen. Pred kratkim so z lastnimi sredstvi nabavili še štiri nove stroje za obdelavo kovin in več modernih naprav za oddelki galvanike. S tem so znatno povečali in izboljšali proizvodnjo, tako da se že naglo približujejo sto milijonov dinarjev vrednosti realizacije družbenega proizvoda.

Medtem ko so pred petimi leti ustvarjali letno okrog 6 milijonov, predvidevajo, da bodo dosegli letos že nad 85 milijonov dinarjev vrednosti proizvodnje. V primerjavi s preteklim letom so z istim številom zaposlenih povečali letos proizvodnjo za 42 odstotkov. Dne 4. t. m. so izpolnili letosni plan. Družbena skupnost je tako dobila za 450 odstotkov več kot druga leta; na osnovi zmanjšanja materialnih stroškov (za 7 odstotkov v primerjavi z lanskim letom) pa so le za 7 odstotkov povečali tudi osebne dohodke. 23,7 odstotka čistega dohodka so namenili skladom za nadaljnjo modernizacijo osnovnih sredstev in za izboljšanje tehnološkega procesa proizvodnje. Vsekakor so te številke dovolj prepričljive, da ni težko razviden napredok tega majhnega, toda zglednega kolektiva.

V svojih načrtih za nadaljnji razvoj ima kolektiv »Elmeta« med drugim zlasti na vidiku strokovno usposabljanje zaposlenih. Do leta 1965 bodo v sodelovanju z učnim osebjem Industrijsko-kovinarske šole v Kopru organizi-

Precizni izdelki koprskega »Elmeta« mirno lahko konkurirajo najboljšim tovornim izdelkom druge domače pa tudi tujne proizvodnje

rali več tečajev za strokovno izobraževanje delavcev, predvsem starejših borcev NOB. Za zdaj štipendirajo 2 študenta na strojni fakulteti in 2 na srednji tehnični šoli.

V zvezi z novim sistemom delitve dohodka so osnovali v podjetju 3 ekonomski enote, in sicer: kovostrugarsko, v okviru katere delujejo obrati orodjarje, remonta in galvanike, dalje ekonomsko enoto uslužnostne dejavnosti

ter uprave podjetja. Zdaj končajo pravilnike, ki so jih delavci ekonomskih enot skrbno proučili preden so jih sprejeli. Novi pravilniki predvidevajo delitev dohodka po uspehu dela, kar pa pri »Elmetu ni v bistvu nič novega, saj delajo po učinku že več kot 2 leti. Kot sami pravijo, je prav to dejstvo najbolj pomoglo, da so v tako kratkem času in s površino prizadevnostjo ter skrbnejšim gospodarjenjem dosegli tudi vse te uspehe.

Izredni knjižni popust

ZALOŽBA LIPA V KOPRU VAS OBVEŠČA, DA BO ZA PRAZNIK REPUBLIKE IN V NOVOLETNEM ČASU (OD 27. NOVEMBRA DO 5. JANUARJA 1962) PRODAJALA V VSEH SVOJIH POSLOVALNICAH

KNJIŽNE IZDAJE

(RAZEN ŠOLSKIH IN INOZEMSKIH) S POSEBNIM

10 % POPUSTOM

VSEM LJUBITELJEM DOBRE KNJIGE
PRIPOROČAMO OGLED NAŠIH KNJIŽNIH POLIC
IN CENEN NAKUP

Upravni odbor Kemunalnega servisa Koper razpisuje prosta delovna mesta za:

1. RAČUNOVODJO 2. MEZDNEGA KNJIGOVODJO

Pogoji: pod 1. dokončana srednja ekomska šola in 3 do 5 let prakse v finančni stroki ali nižja strokovna izobrazba z najmanj 15 leti prakse v knjigovodstvu, od tega najmanj 5 let kot računovodja.

pod 2. ekomska srednja šola ali nižja šolska izobrazba s tečajem za mezdno knjigovodstvo in 3 do 5 let prakse.

Nastop službe pod točko 1. s 1. januarjem 1962, pod točko 2. po dogovoru.

ODLOČAJO NEPOSREDNI PROIZVAJALCI

(Nadaljevanje s 3. strani)

je 1 : 1/2, če pa vzamemo v poštov še

vajenje je odnos 1 : 2,75.

Sofjeri: Najvišja mesečna plača je

45.000 din mesečno, a najnižja 35.000.

Odnos 1 : 1,20.

Ribiči: Vsi ribiči imajo enake pogoje za zaslugek, ker imajo vsi enaka delovna sredstva (ladje, čolni, elektrorotorji, radijske postaje, aparati za iskanje ribnih jat itd.). Vsi prejema 30 % od obračunske vrednosti uloviljene rive, s tem da kapitani prejema en del in pol, motoristi in večarji 1,25, ostali pa en del. Najboljša ladja je ujela v devetih mesecih 108.350 kg v vrednosti 11.326.902 din, najslabša pa 31.837 kg v vrednosti 3.273.536 din. To je razpon približno 1 : 3,80. Ce pogledamo v številkah, je mesečno zaslужil ribič največ 70.000 din, a najmanj 16.000 din in bi bil odnos 1 : 4,40. Ta odnos bi bil pa tudi v največjem razponu plač, česar pa ne moremo jemati kot negativno ocenjevanje, temveč povhvaliti najpridnejše, ker so ujeli toliko več kot slabši delavci.

Riba Izola

Radio KOPER

VSAK DAN, RAZEN NEDELJE: glasba za dobro jutro z objavami ob dnevnih ob 15.00.

NEDELJA, 26. XI.: 8.40 Z vedro pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša reportaža: »Izbudljene ure« — 9.15 Vesela Goriška — posnetki s prireditve v Delavskem kulturnem domu v Desklah dne 11. XI. 1961 — 13.30 Sedni krajci in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.15 Poročila — 15.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.15 Reportaža: »Trgovsko podjetje na velejihu Nanos—Postojna« — 15.30 Koncert lahkhe glasbe.

PONEDELJEK, 27. XI.: 13.40 Odlomki iz oper — 14.30 Od ansambla do orkestra — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 28. XI.: 13.40 V ritmu z manjimi ansamblji — 14.00 Paleta zabavnih popevk — 14.30 Sola in življenje: »Ob dnevu republike« — 14.50 S festivala mladinskih pevskih zborov v Celju 1961 — Mešani zbor Zavoda za glasbeno vzgojo iz Ljubljane in mešani zbor »France Pasterk-Lenart« iz Žezevne Kaple—Sentvid — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Partizanske koračnice.

SREDA, 29. XI.: 9.00 Reportaža: Od NO. do komune — 9.15 15' z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana p. v. Bojana Adamčiča — 13.40 Cestitke delovnih kolektivov — 15.10 Zabavna glasba do 15.20. ure.

CETRTEK, 30. XI.: 13.40 Cestitke delovnih kolektivov — 15.10 Zabavna glasba do 15.20. ure.

PETEK, 1. XII.: 13.40 Tri skladbe — trije zbori — 14.00 Vedro in popularno — 14.30 Iz operet »Grofica Marica«, »Gejša« in »Vesela vdova« — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Domače aktualnosti: »Perspektivni program koprskega okraja« — 15.40 Glasbena medigrada.

SOBOTA, 2. XII.: 13.40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Majhen koncert zabavne glasbe — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Zapojmo in zaigrajmo.

Kino

KOPER — 27. in 28. novembra jugoslovanski VV film NI MALIH BOGOV. 29. in 30. novembra jugoslovanski film ŠTIRINAJSTI DAN.

IZOLA — 27. in 28. novembra jugoslovanski film ŠTIRINAJSTI DAN, 29. in 30. novembra nemški barvni VV film MAZURKA LJUBEZNINI.

SMARJE — 29. novembra jugoslovanski VV film NI MALIH BOGOV.

SKOFIJE — 30. novembra jugoslovanski VV film NI MALIH BOGOV.

SEZANA — 26. in 27. novembra jugoslovanski film OSEM NAGRAJENIH FILMOV, 28. in 29. novembra ameriški film SAMOTNI MASČEVALEC.

30. novembra in 1. decembra italijanski CS film PEKEL V MESTU.

POSTOJNA — 28. in 29. novembra angleški CS film KLJUC, 30. novembra in 1. decembra nemški film LJUBEZENSKA ZMEDA, 2. in 3. decembra nemški film TI SI MOJA PESEM, 5. in 6. decembra italijanski barvni VV film EVROPA PONOČI, 7. in 8. decembra ameriški barvni film PRVI DAN MIRU.

PRESTRANEK — 3. decembra ameriški CS film OD PEKLA DO TEKSASA.

Mali oglasi

MENJAM ENOSOBNO zračno in sončno STANOVANJE (pod v kuhinji) v Izoli za enako ali večje v Kopru. — Ponudbe na upravo lista.

KUPIM PRIKOLICO za motorno kolo »Guzzi« 500 po možnosti v dobrem stanju. Rej. Župančičeva 26, Koper.

ZA JESEN IN ZIMO DOBITE NAJCENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s prošnico imajo poseben popust. V LEPO OPREMLJENO SOBO s prejemem DVA TOVARIŠA. Naslov v upravi lista. PRODAM v Piranu 3-sobno vsejivo etažno stanovanje, sončno, s kletjo. Budicinova 8, Piran.

RAZPIS

OBČINSKA GASILSKA ZVEZA razpisuje delovno mesto

GASILSKEGA TEHNIKA

Pogoji: Izpit gasilskega tehnika s šoferškim izpitom kategorije C ali šofer avtomehanik s podčastniško gasilsko šolo. — Nastop službe s 1. januarjem 1962 ali po dogovoru. Prejemki po uredbi o nazivih in plačah poklicnih gasilcev. — Ponudbe z življenjepisom in spričevalom o strokovni usposobljenosti pošljite načasneje do 15.12. 1961 na naslov: Občinska gasilska zveza Piran.

»INTEREUROPA« KOPER mednarodni transport, špedicija in pomorska agencija razpisuje prosta delovna mesta v Kopru za:

ŠEFA ORGANIZACIJSKEGA BIROJA (ekonomist strokovnjak z večletno praksou) VEČ KORESPONDENTOV za nemški, angleški in italijanski jezik

ADMINISTRATORJA z znanjem nemškega, angleškega in italijanskega jezika

DVE STROJEPISKI I. razreda VRATARJA z znanjem nemškega in italijanskega jezika. Nastop službe po dogovoru. Osebni dohodki zagotovljeni po delovnem uspehu. Pismene ponudbe ali osebne informacije na direkciji podjetja v Kopru, Pristaniški trg 3. — Razpis velja do izpopolnitve delovnih mest.

Načrti

VISJA LESNO-INDUSTRIJSKA SOLA

V prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani so odprli prvo Višjo lesno industrijsko šolo v Sloveniji. Studij bo trajal dve leti, diplomanti pa bodo dobili načrt obratnega inženirja.

200 VAGONOV SLADKORJA LETNO

V Peči je začela obravnavati tovarna sladkorja, v kateri bodo predelali leto 15.000 vagonov sladkorne pese in proizvedli 2.000 vagonov sladkorja ter 1.000 vagonov stranskih proizvodov.

je na ladije

BELA KRAJINA je na poti iz New Orleansa v Antwerpen, kamor prispe s tovorm 29. novembra

BIHAC je 23. novembra odpula iz Ploč s tovorm za Kontinent

BLED je 12. novembra odpeljala iz New Yorka za Koper

BOHINJ je 24. novembra priplula iz Pirana na Reko

BOVEC je 23. novembra priplula v Savono, kjer razklača tovor, nato pa nadaljuje vožnjo v Genovo, Neapelj, Solun, Benetke in Reko

DUBROVNIK je 21. novembra odplula iz Leningrada za Italijo

GORANKA je 21. novembra odplula iz Aleksandrije za Bejrut in Latakijo

GORENJSKA je 22. novembra odplula iz Famaguste v Trst

GUNDULIĆ je na poti iz San Diego v Sredozemlje

KOROTAN je na poti iz Jokohame na Japonskem na začetno obalo

ZDA in prispe dne 1. decembra v San Diego

LJUBLJANA je 23. novembra priplula iz Splita v Latakijo, kjer razklača

MARTIN KRPAN je 21. novembra priplula v Port Sudan, kjer razklača tovor, nato pa nadaljuje pot na Malto

PIRAN je 24. novembra odplula iz Rotterdamu v ZDA

POHORJE je na poti v Emden, kamor prispe 27. novembra

ROG je na poti iz Sueza v Split, kamor prispe 26. novembra

RUDJER BOŠKOVIĆ izvaja v pri-

staniščih na zahodni obali ZDA

SLAVONIJA je 21. novembra odplula iz Bombaye

TRBOVLJE je 22. novembra priplula v Oran, kjer manipulira s tovrom

ZELENGORA je 23. novembra odplula iz Ploč na Japonsko

Naročajte,
berite in širite
»Slovenski Jadran«

OBVESTILO

SPLOŠNO OBRTNO PODJETJE SEŽANA obvešča vse lastnike motornih koles, da bo s 1. decembrom 1961 odprlo servisno delavnico za servisne preglede vozil tovarne »TOMOS« Koper.

Vsem lastnikom ostalih motornih vozil sporočamo, da bomo opravljali poleg servisnih pregledov tudi druge avtomehanične usluge.

Za naročila se toplo priporočamo!

Obrtno podjetje

»MALA OPREMA« IZOLA

čestita k zgodovinskemu dnevnu ustanovitve nove Jugoslavije vsem poslovnim sodelavcem in delovnim kolektivom Jugoslavije.

CENJENIM GOSTOM IN VSEM POTNIKOM SE TO-
PLO PRIPOROČA TER ČESTITA
K DNEVU REPUBLIKE
KOLEKTIV GOSTIŠČA »TURIST« IZOLA

CENJENIM ODJEMALCEM IN VSEM POTROŠNI-
KOM SE PRIPOROČA IN JIM ČESTITA K PRAZNI-
KU REPUBLIKE — 29. NOVEMBRU

TRGOVSKO PODJETJE »JADRANKA« IZOLA

Delovni kolektiv Kmetijske zadruge Izola

čestita

za 29. november vsemu delovnemu ljudstvu Jugoslavije

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri industrijskem podjetju plastičnih mas in umetnih smol

»PLAS« Koper razpisuje prosta delovna mesta za

3 OBRATNE KEMIJSKE TEHNIKE

Pogoji: srednja tehnična šola kemijske smeri ali laborantska šola, 5 let prakse v kemijskem obratu oziroma laboratoriju in urejena vojaška obveznost.

Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. Nastop službe takoj. Prijave sprejema splošni sektor podjetja.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Trgovskem podjetju za izvoz in uvoz »FRUCTUS« Koper razpisuje naslednja delovna mesta:

1. direktorja finančno-računskega sektorja

NOGOMET

Jesenski prvak je NK Delamaris

Naposled se je končal jesenski del tekmovanja v okrajni nogometni ligi. Po dveh spornih tekma, ki so ju regularno odigrali, je postal prvak jesenskega dela NK Delamaris. V tekmovanju je imel tudi slabe dneve, na primer proti NK Ilirske Bistrici, vendar je bil klub v odločilnih tekma vedno samozavesten in je zmagoval. Le točko za njim je NK Tomos. Začel je odlično, vendar je zašel pozneje v krizo, a vse ostalo še vedno na častnem mestu. Na tretje mesto se je uvrstil NK Sidro. Novo moštvo NK Jadran je pripravilo največ presečenje in je v tem tekmovanju marsikom zmešalo štene. Za seboj je pustilo NK Jadran, NK Tabor in NK Postojno, ki sta si prav gotovo obetaela več, kakor pa sta dobila. Obe moštvi se v tekmovanju nista kdov ve kako izkazali, uoati pa je, da se bo stanje na pomlad korenito spremeno in da bosta moštvi odločenje posegli v boj za prvo mesto. Med moštva, ki so izgubljala tekme z najvišjim rezultatom, sodi enaistorica NK Ilirska Bistrica. Nad tem bi se izkazalo zamisliti in obrambo noiačati. Moštvo NK Pivke je prejelo manj

SLAŠČICE ZA LJUBITELJE NOGOMETA

V počastitev Dneva republike in 20. obletnice vstaje bo v načinu okraju več zanimivih tekmovanj.

V nedeljo, 26. novembra, bo predstavil NK Tabor v Sežani nogometni brzoturnir, ki se ga bodo udeležili NK Postojna, NK Tomos, NK Vipava in domača enaistorica NK Tabora. Sestav moštva, ki bodo na turnirju sodelovala, je zelo močan; težko je torej predvidevati, kdaj bo zmagovalce, vendar ima največ upanja na zmago NK Tabor, saj bo igral pred lastnim občinstvom in se bo skoraj gotovo hotel otrestiti slabega vtiša, ki ga je zapustil v tekmovanju za okrajno ligo. Žreba parov bo v nedeljo dopoldne, nakar se bosta med seboj vomejila prva dva para, popoldne pa se bosta srečala najprej premaganci, v finalu pa zmagovalca dopoldanskih tekem.

V Kopru bo pripravil NK Tomos velik dvodnevni turnir, na katerem bodo nastopili trenutno najmočnejši predstavniki okrajev: NK Delamaris, NK Sidro, NK Jadran in domači NK Tomos. Največ uvanja na uspeh ima letoski zmagovalec, vendar mu lahko tudi drugi klubi prekrižajo račune. Zmagovalcu tega turnirja je namenjen prehodni pokal.

Pričetek turnirja bo 29. novembra ob 12.30 uri z defilejem vseh nastopajočih, nato pa bodo odigrali obe tekmi prvega dne. Narednjega dne, 30. novembra, ob 13.30 uri se bosta najprej pomerili med seboj premagani moštvi, nato pa bosta igrala zmagovalca. Vse tekme bodo igrali v skrajšanem času dvakrat trideset minut, razen finalne tekme, ki jo bodo igrali normalno dvakrat po 45 minut. Že zasedba turnirja obeta ljubiteljem nogometa v Kopru obilo užitka. A.G.

SPORTNI DAN GOZDARJEV

Preteklo soboto so imeli dijaki Gozdarske srednje šole v Postojni svoj prvi športni dan in tem šolskem letu. Organizacija športnega dne, ki ga je uspešno vodil prof. Prinčič, je pritegnila v tekmovanju vrvež širok krog dijakov, prijetna novost je bil pa nedvomno zanimiv rokometni turnir. Sicer v Postojni ni posebnega objekta za ta šport, vendar so si dijaki uredili improvizirano igrišče na nogometnem prostoru. Dijaki posameznih letnikov pa so tekmivali med seboj še v metu diska, suvanju krogla in v teku čez drn in strn.

V posameznih disciplinah so posebno izstopali tekmivalci: krogla — Ostman iz III. letnika (11.20); tek 1000 m — Žunkovič iz III. letnika (3.59.0) in nekateri drugi. Tudi v rokometu so se najbolje odrezali dijaki III. letnika, z levimi paradami pa je navdušil vratar IV. letnika Jurkovič.

golov od NK Ilirske Bistrice, zato pa je doseglo vsega skupaj samo dva zadetka. Obe točki ji je prinesla zmaga nad NK Jadranom, kar je bilo tudi največje presečenje prvenstva. Š

Končna lestvica jesenskega prvenstva je tale:

1. Delamaris	7	6	1	0	21:5	13
2. Tomos	7	6	0	1	25:12	12
3. Sidro	7	3	2	2	18:9	8
4. Jadran	7	3	1	3	12:11	7
5. Postojna	7	2	2	3	19:13	6
6. Tabor	7	2	2	3	19:18	6
7. Il. Bistrica	7	1	0	6	8:32	2
8. Pivka	7	1	0	6	2:25	2

S PRIMORSKEGA PRVENSTVA V KOŠARKI

Odločila je borbenost

V nedeljo je bil v Sežani pokalni turnir za letošnje primorsko prvenstvo mladincev v košarki. Udeležila so se ga moštva partizanskih društev iz Sežane, Pirana, Ilirske Bistrike, Postojne in Dornberka.

Sempetrčani so zato vse tekme izgubili z 20:0 p.f., ostala srečanja z pokal komisije za košarko OZTV pa so dala naslednje izide: Ilirska Bistrica—Dornberk 45:23 (29:14), Postojna—Piran 40:35 (26:16), Sežana—Ilirska Bistrica 29:20 (12:16), Sežana—Dornberk 79:28 (26:17), Ilirska Bistrica—Piran 29:19 (15:2) in Sežana—Postojna 27:20 (18:8).

Ker je moštvo Sežane zmagalo v vseh srečanjih, mu je pripadel letos tudi naslov prvaka. Takšna razvrstitev pomeni presečenje in obenem znak, da bo treba prihodnje leto v ligi in na ostalih turnirjih s Sežančani resno računati.

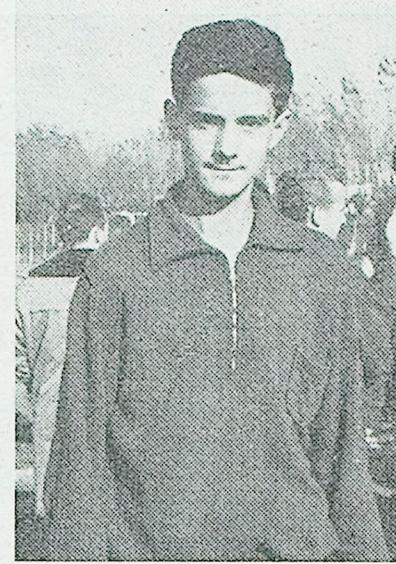
Drugo mesto je zasedel Partizan iz Postojne, sledijo Ilirska Bistrica, Piran, Dornberk in Šempeter.

Košarkarji košarskega okraja bodo imeli v nedeljo še eno ve-

Raz veselite svoje pri vojakih ali v tujini — naročite jim

»SLOVENSKI JADRAN«

liko prireditev v Piranu, kjer bo prvi pokalni članski turnir v čast Dneva republike. Ta turnir bo odslej nadomestek za vsakoletno člansko prvenstvo Slovenskega Primorja. (ma)

Na nedeljskem atletskem tekmovanju v Kopru je član AK Postojna Miha Torkar postavil nov pionirski državni rekord v skoku v višino

LAHKA ATLETIKA V KOPRU

Torkar - državni prvak

V višino z rezultatom 170 cm. Očitno gre za izredno talentirana športnika, na katerega naši športni forumi ne bodo smeli pozabiti. Vse kaže, da je mladi Torkar postavil državni rekord.

Ostali boljši rezultati:

Tek 100 m: 1. Valter Molk, Postojna (11,6); 2. Ivan Bezug, Koper (11,8); 3. 4. in 5. mesto si delijo tekmovači Stane Grmek (Koper), Danilo Rešeta (Sežana) in Silvo Piščanc (Koper) z rezultatom 12,4.

Tek 1000 m: 1. Ivan Čič, Postojna (2:55,9); 2. Ivan Smrd, Postojna (2:58,2); 3. Franjo Letner, Postojna (2:59,7).

Skok v daljino: 1. Valter Molk, Postojna (6,32 m); 2. Danilo Rešeta, Sežana (5,95 m); 3. Valdevit, Koper (5,42 m).

Skok v višino: 1. Miha Torkar, Postojna (170 cm); 2. Valter Molk, Postojna (170 cm); 3. Jerman, Koper (160 cm).

V IZOLI ODBOJKARJI NAJBOLJ AKTIVNI

Ce ocenjujemo delo izolskega TVD Partizan, lahko zanesljivo trdimo, da so domala vse sekoje doseglo lepe uspehe. Najaktivnejši pa so bili odbojkarji, katerih A ekipa je dosegla 6. mesto v II. republiški ligi, B ekipa pa prvo mesto v okrajni ligi — spodnja skupina. V okrajni ligi tekmujejo tudi rokometari, poslednji čas pa so postali aktivni tudi igralci namiznega tenisa. Vsa doseganja dejavnost pa se, žal, odvija mimo upravnega odbora, ki je kot celota popolnoma neaktivni, ker ga predsednik enostavno ni dosegel še sklical.

Da bi postal delo TVD Partizan v Izoli še bolj plodno, redno in organizirano, se je v četrtek pretekel teden sestal iniciativni odbor, ki bo pripravil in izvedel občni zbor TVD Partizan Izola. Občni zbor bo 10. decembra v malo dvorani DPD Svoboda Izola. db

Met krogla: 1. Zlatko Debeljak, Koper (11,15 m); 2. Mirkko Govedarica, Koper (11,11 m); 3. Milan Biasizzo, Postojna (10,76 m). Teža krogla 7,25 kg.

Met disk (teža 2 kg): 1. Zlatko Debeljak, Koper (37, 35 m); 2. Mirkko Govedarica, Koper (36,34 metra); 3. Milan Biasizzo, Postojna (28,43 m).

Med ženskimi tekmovačkami so se dobro odrezale še Fani Korče iz Postojne s skokom v daljino (4,31 m), Irena Prelog iz Postojne s skokom v višino (135 cm) in še nekatere druge.

Ekipni plasman moški: 1. in 2. mesto si delita Koper in Postojna z 72 točkami, sledi Sežana z 22,5 točke in Hrpelje 12,5 točke.

Ekipni plasman ženske: 1. Koper 64 točk, 2. Postojna 31 točk.

DERBI V PIRANU

V nedeljo so odigrali v Piranu začetno tekm. VII. kola okrajnega rokometnega prvenstva moštvi Partizana I iz Pirana in ESS iz Kopra. Obe moštvi sta bili ves jesenski del prvenstva na prvem oziru drugem mestu in sta imeli 'obe enake, vsaj teoretične možnosti za osvojitev prvenstva. V takem vzdružju sta se naši športniki srečali.

V zacetku je bila igra živčno napeta in nepovezana. Prvi so se znašli Kočičani in v četrti minutni presli v vodstvo. Čeprav so številni gledalci bodili domačine, so držali gostje vajeti v svojih rokah in v 13. minutni vodili s 3:0. Tedaj pa so Pirančani začeli odbiti vse napade in zaključili prvi polčas v svojo korist s 4:3 golom.

V drugem polčasu je Piran povečal razliko v svojo korist za tri gole in zasluženo zmagal z rezultatom 9:6.

To je bila tipična prvenstvena tekmovanja, v kateri je bila vsaka akcija premisljena; obe moštvi sta igrali borbeno, v trenutkih celo malce pretirano.

Konec prejšnjega tedna so bile odigrane tri tekmovanja zadnjega kola, v katerem so bili doseženi prizakovani rezultati: Partizan II Piran : Partizan Izola 15:22, Gimnazija Koper : ESS Koper 18:35, Partizan I Koper : Partizan II Koper 31:15.

LESTVICA

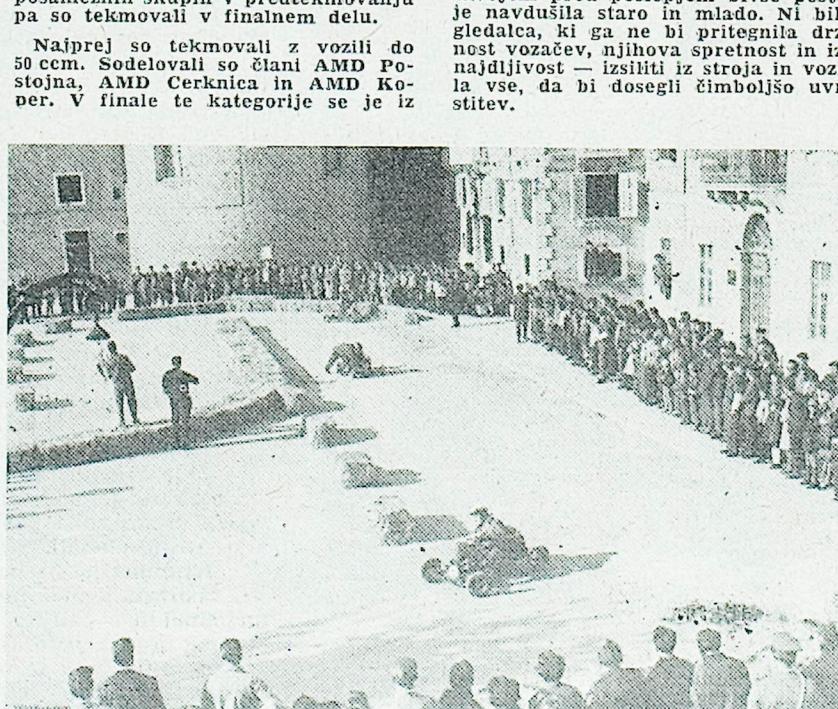
Partizan I Piran	8	8	0	(189:85)	16
ESS Koper	8	7	1	(179:113)	14
Partizan I Koper	7	5	2	(158:108)	10
Partizan Izola	8	5	3	(178:138)	10
IKS Koper	7	3	4	(150:165)	6
Učiteljišče Koper	6	2	4	(99:129)	4
Partizan II Piran	8	2	6	(114:161)	4
Partizan II Koper	8	1	7	(120:175)	2
Gimnazija Koper	8	1	7	(90:171)	2

V lestvici nista vračani tekmimi med Partizanom I iz Kopra in koprskim Učiteljiščem ter tekmom IKS Koper in Učiteljišče Koper, ki bosta odigrani te dni.

ODPRI SO KLUB IN KNJIŽNICO

Nedolgo tega je bila v prostorih telovadnega društva Partizan v Sežani slovensost, na kateri so odprli klubski prostor in prostor nove občinske knjižnice. Po slavnostni otvoritvi je sledil kulturni program.

Pretekli teden so koprski gimnaziji ustanovili svoj športni klub »Delfin«. Za poživitev športne dejavnosti na gimnaziji je bilo to nujo potrebno, kajti zadnje čase so moštva gimnazijev na raznih tekmovanjih srednjih šol občutno zaostajala. V svojem klubu bodo gimnaziji delali predvsem na tem, da poživijo nogomet, rokomet, atletiko in koš-

Prizor z nedeljske mednarodne go-kart dirke v Kopru

TEKMOVANJE Z GO-CARTI V KOPRU

Uspela mednarodna prireditev

Nad 2.000 gledalcev je v nedeljo, 19. novembra 1961, zadovoljno zapustilo Trg revolucije v Kopru. Videli so prvo mednarodno tekmovanje z vozili Go-cart z mednarodno udeležbo. Lepo sončno vreme, ki je botrovalo temu nadvse zanimivemu tekmovanju, je v mnogotem prispevalo k razpoloženju gledalcev in tekmovalcev.

Mednarodnega tekmovanja so se razen tekmovačev prireditevja AMD Koper udeležili še tekmovači AMD Postojna, AMD Cerknica, AMD Ljubljana-Moste in AMD Zagreb ter gostje iz Karting klubov iz Trsta in Tržiča. Skupno je bilo na startu 43 tekmovačev, ki so bili razvrščeni v 4 razrede: vozila do 50 cm, do 100 cm in do 200 cm brez menjalnika ter vozila do 125 cm z menjalnikom. Zaradi večjega števila tekmovačev v posameznih razredih so bila izvedena predtekmovanja, najbolje plasirani iz posameznih skupin v predtekmovanju pa so tekmovači v finalnem delu.

Najprej so tekmovali z vozili do 50 cm. Sodelovali so čl

ELEKTRONSKI
MOŽGANI POTRDILI
AVTORJA ILIADA

Že več kot dva tisoč let je sporno, kdo je pravzaprav avtor epa Iliada. Nekateri sodijo, da je to pesnitev napisalo več pesnikov, nekateri pa so se nagnili k misli, da je bil en sam. Ta gordijski vozel so presekali pred nedavnim v New Yorku. Seveda ne s sabljo, kakor Aleksander Veliki, marveč z elektronskim strojem. Na univerzi Columbia so z elektronsko pripravo pretehtali vseh 120 tisoč besed, iz katerih je Iliada sestavljena. Rezultat je bil razveseljiv: Iliado je napisal Homer sam.

MODERNIZACIJA LENINGRAJSKE LUKE

V Leningradu bodo v potniški luki zgradili sodobno pomorsko postajo iz stekla. Stavba bo imela v treh nadstropjih različne turistične in druge urade, prostrane čakanice ter veliko restavracije. Urejena bo tako, da bodo imeli potniki čim lepši razgled na loko in potniške ladje. Nova pomorska potniška postaja bo imela tudi vletišče za helikopterje. R. K.

Zelo aktivna komisija za varnost prometa v Postojni je sredi mesta opremila uspešno razstavo varnostne problematike v prometu. Ob izloženih eksponatih se mimočo radi ustavlja v posebno mladina z zanimanjem ogleduje in komentira slikovno gradivo

Volitve župana v Češči

Kraj Češča je po glavni temeljski knjigi iz leta 1607 spadal k tolminskemu gospodstvu, v sodnem pogledu pa k bovškemu glavarstvu. Zaradi tega karata sta si leta 1642 skočili v lase tolminska in bovška oblast.

Najemnino od svojih posestev in najemnino za ribarjenje in Soči so plačevali tolminskemu grofu. Po to najemnino pa je moral priti grof sam ali pa njegov namestnik prvo nedeljo po 15. avgustu v Češčo, ko je bil tam sejem. Fevdalnega gospoda je moral sprejeti in pogostiti vaški župan, sedva so mu pozneje vaščani te stroške povrnil. Naslednjega dne zjutraj je grof pobiral najemnino, popoldne pa so v vasi volili novega župana. Vsak

gospodar je stopil h grofu in mu »v uho« povедal ime tistega, ki bi ga želel videti na županskem »prestolu«. Ce sta imela dva enako število glasov, se je lahko grof odločil za tistega, ki mu je bil bolj pri srcu. Tretjega dne se je novi župan napolil v Bovec, kjer je prisegel glavarju in ta novega župana tudi uradno potrdil.

SOVJETSKIE VOJNE LADJE ZA IRAK

V Iraku gradijo sedaj posebno pomorsko bazo za nove vojne ladje, ki so jih nabavili v Sovjetski zvezni. Prva posiljka znaša 10 motornih torpedovk po 50 ton iztisnine in 40 vozlov hitrosti. Irak doslej ni imel vojne mornarice.

Veletrgovina v Dallasu v ZDA (na sliki) po svoji tehnični izpopolnitvi verjetno prav gotovo prekaša vse doslej znane izsledke te vrste. Za potrošnike, ki prihajajo v trgovino z določenim namenom, da bi kupili nek predmet za take in take potrebe, poseben elektronski stroj v dobrini minutni na podlagi izkušenj izbere ustrezno blago. Na primer: kupec pravi, da išče primerno darilo za svoje dekle. Pove samo koliko je stara, koliko visoka, njeni izobrazbi, kakšne ima lase in oči — in že stroj na podlagi teh podatkov izbere najbolj ustrezno darilo; napisano je na posebnem listku, kjer je hrkrati tudi napotnilo, kje kupec predmet lahko dobi v ogromnem poslopu te veletrgovske hiše.

NAGEL VZPON POLJSKEGA LADJEDELSTVA

Poljsko pomorstvo se je v povojnih letih izredno razvilo. Poseben vzpon je doseglo tudi poljsko ladjeDELSTVO, ki ima svoje ključne postojanke v Gdansku in Ściedlinu. Danes že delajo načrte za gradnjo ladij do 50.000 ton nosilnosti. V času od leta 1948 do danes so poljske ladjeDELNICE zgradile okrog 300 ladij s skupno 1 milijonom ton. V letih od 1961 do 1965 pa nameravajo zgraditi 160 večjih ladij s skupno 1,1 milijona ton, večji del za tujino. V gradnji imajo tudi ladje po 35.000 ton. Perspektivni načrt izgradnje poljske trgovinske mornarice za 20 let predvideva okrog 5 milijonov ton, letna kapaciteta ladjeDELNICE pa naj bi se dvignila na 1,3 milijona ton!

R. K.

NOVA KUBA IN POMORSTVO

Kubanska vlada je izdelala načrt izgradnje svoje trgovske mornarice. Večji del bo realiziran z naročili v tujini, zlasti prva leta. V bližnji prihodnosti pa nameravajo graditi ladje doma. V ta namen je bil izdelan elaborat, ki predvideva izgradnjo domačega ladjeDELSTVA. Gradnjo svojih ladjeDELNICE so Kubanci poverili nekemu poljskemu podjetju. Ena ladjeDELNICA bo gradila nove ladje do 10.000 ton in bo imela po izgradnji 35.000 ton letne zmogljivosti. Začetek poslovanja v polnem obsegu bo leta 1965.

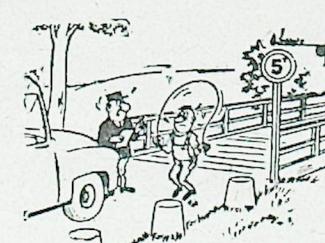

Iz papirja sta zgornja kopalna oblekla in spodnja večerna, ki ju kaže prikupni manekenki velike modne hiše v New Yorku. Seveda je papirna masa posebne vrste, odporna proti vlagi. Njena prednost: posebno varuje pred mrazom in izredno poceni je. Pravijo, da bodo oblačila iz tega blaga že prihodnje leto preplavila trg v Ameriki in drugod po svetu

ZDružene Ameriške Drzave in atomske ladje

Poveljstvo vojne mornarice ZDA je sklenilo, da ne bo več gradilo površinskih vojnih ladij na atomski pogon. Sedaj proučujejo gradnjo ladij na poseben baterijski pogon po principu angleškega kemika Davyja iz leta 1801. Trdijo, da bo to mala revolucija v pogledu pogona ladij. R. K.

— Shujšati morate še dve kili, potem lahko peljete čez most...

VASILIJ ARDAMATSKI

GOUORI 11-17

VOHUNSKI ROMAN IZ DRUGE SVETOVNE VOJNE

Zavil je v ulico, ki je bila vzporedna s pristaniščem. Šel je naravnost proti svojemu stanovanju. Nalašč je hodil počasi in pred hišo, v kateri je stanoval, je celo zadržal korak, da bi vohun videl, kam vstopa. Brz ko je za seboj zaprl večna vrata, je Dementijov na vrat na nos planil po stopnicah in se ustavil v prvem nadstropju. »Kaj če bo zavil vohun tudi v hišo?« je strahoma pomislil. Na prsih je odpel gumbe in segel z roko po revolverju. Nato se je približal oknu in stegnil vrat, da bi pogledal na ulico. Vohun je šel mimo hiše, se ustavil in se vrnil.

Dementijov je v štirih skokih planil v drugo nadstropje in odklenil vrata. Ne da bi prizgal luč, je potekal izpod postelje kovček in vključil radijski oddajnik. Moral je poslati sporočilo o odhodu ladji.

»To je najvažnejše,« je mislil. »Zasledovalec sedaj najbrž telefonira, da je njegov objekt doma. Če namenjava gestapoveci vdreti v hišo, mi gotovo preostane še deset minut časa. Več mi pravzaprav tudi ni potrebno. V tem času lahko predam radiogram. Tudi ta dva transporta bosta uničena. In potem...«

Potem... Svoje sporočilo je naglo odštipkal.

Obvestilo je srečno predal. Oddahnil se je. Dementijov je zaprl dvojno dno kovčka, ga hotel zapreti in potisniti pod posteljo. Nenadoma pa se je premislil. Pustil bo odprtega poleg postelje. Navaden kovček z navadnimi stvarmi, ki jih je zmetal vanj lastnik, preden je legel spat, najbrž ne bi v nikomer vzbujal suma.

Dementijov je odložil plasc, se urno slekel in legel v posteljo. Skoraj celo uro ni mogel zaspasti. Prisluškoval je šumom, ki so prihajali od zunaj in pričakoval obisk gestapovev. Prepričan je bil, da bodo prišli, vendar ni čutil potrebe, da bi se pred njimi umaknil.

»Jaz, ki pišem to knjigo in ki sem vedel, kaj se bo zgodilo, sem mu hotel krikniti: Beži! Toda Dementijov me ne bi slišal. V svoji odštnosti ga nisem mogel obsojati za to, ker ni mislil na svojo kožo. Za to nisem bil preklican.«

Krammerhof ni imel v načrtu, da bi vdrl v Dementijovo stanovanje. Dementijov je naposled zaspal.

XVII.

Zdelen se mu je, kot da so se mu vso noč prikazovali ene in iste sanje. Z vsemi strani so ga obkoljevali nevidni ljudje in ga klicali z njegovim nepravim primkom: »Ruckert, Ruckert!« Po glasu je hotel ugantiti, kdo neki ga kliče in razbrati njegov obraz. Vse njegovo prizadevanje in naprezovalje je bilo zaman. Klicali so ga iz nekakšne čudne, meglene teme.

Spet je zaslišal glas. Tokrat je prihajal od zadaj in kot iz podstrešja.

»Ruckert, Ruckert, Ruckert!«

»Ruckert, odprite!« je mahoma zaslišal glasen in razločen klic.

Dementijov se ni utegnil niti ovesti, ko so se vrata s treskom odprla. Polomljeni del vrat je odletel v zid. Nata je padel klič, ki je bil v kličavnicu. V sobo so plani gestapoveci. V rokah so imeli naperjene revolverje. Vodil jih je Krammerhof.

»Končajte svoj teater, Ruckert! Kje je radijski oddajnik? Pokažite ga!«

Dementijov je zlagoma in pretegovaje se spustil noge s postelje, sedel, se praskal po glavi in se tel počasi, kot da bi se ne zgodilo nič posebnega, oblačiti.

»Ne zamerite, če vas takole sprejemam. Potrpite, kmalu se bom oblek...« je rekel Dementijov in pogledal na uro. Bilo je pol petih.

Krammerhof je gestapovcem kratko pomignil z roko. Preiščite stanovanje!

Dela so se lotili hlastno in z vso natančnostjo. Ni bilo stvari, v katere ne bi vtaknili svojega nosu. Dvigali so parket, s polic so pometali knjige, z nožem so razparali naslanjače. Krammerhof je stal sredi sobe in spod čela nepremično zrl v svojega Ruckerta. Dementijov se je vedel, kot da se ga vse skupaj nič ne tiče. Na divanu sedel se je počasi oblačil in s prizanesljivim smehom gledal početje gestapovev. Prosili so ga, naj sede na stol. Lotili so se divana in ga, kakor poprej naslanjače, po dolgem in počez razrezali.

Ko so končali, so vprašajoče pogledali Krammerhofa.

»Preiščite vse stanovanje!« jim je ukazal preko rame.

Gestapoveci so odšli v tisti del stanovanja, kjer sta stanovali gospodinja in njena hči.

»Kje je radijski oddajnik?« je vprašal Krammerhof in skoraj zaupljivo.

»Oddajnik? Kakšen oddajnik pa iščete?« se je nasmehnil Dementijov z narejeno iskrenostjo. »Častna beseda, zdi se mi, kakor da sanjam, zdi se mi, kakor da vse to ni res.«

Krammerhof je nadaljeval v istem tonu, kakor mu je bil govoril poprej:

»Edino signal iz te hiše so ujeli v etru. Opazili so ga točno pet minut po tem, ko ste prišli domov. Ta signal sta ujeli tudi ladji in kmalu nato so se nad njima pojavili ruski bombniki.«

»Le kaj vam pride na um! To je največje divjaštvo, ki sem ga kdajkoli doživel!« je rekel Dementijov srdito.

Krammerhof pogled se je ustavil na odprtjem kovčku.

Dementijov je odrevnen.

»Mar mislite, da sem sporočilo oddal s tole umazan srajco?« se je nasmehnil in z nogo brenil srajco, ki je visel po pravu robu kovčka. »Le kaj vam pride na misel? Vse ste pregledali, preglejte torej še tale kovček.«

Krammerhof je potegnil kovček bliže sebi, počenil in jel iz njega jemati perilo, ki ga je s studljivim izrazom prijemal le s palecem in kazalem. Ko je zmetal vse na pod, se je prikazalo dno. Krammerhof je s členkom potkal po dnu. Zvok se mu je zdel sumljiv. Protiv vratom je glasno kriknil:

»Pridite semkaj!«

Stane Tavčar na obmejnem prehodu Skofije minuli torki zjutraj, ko se je vrnil po nekaj mesecih v domovino...

ALI SO ANGLEZI RES PREDRAGI

Za čim hitrejšo izgradnjo svoje trgovinske mornarice, dosegli hočajo 10 milijonov ton do konca sedemletke, so Rusi naročili različne nove ladje kar v 23 tujih državah. Zanimivo pa je pri tem, da niso niti ene nove ladje naročili v angleških ladjeDELNICAH. Zaka? Trdijo, da so Anglezi predragi in da ne gradijo v dogovorenem roku...

Najbolj številni med letošnimi tujimi turisti v Portorožu so bili Svedi. Zato ni nobeno čudo, če so o Portorožu in o drugih naših letoviščih zelo veliko pisali po švedskih časopisih v letošnjem letu. Pisali so o tem, kako se počutijo in kaj počnejo švedski turisti v Portorožu. Uglendili so v Stockholmu že še pred nedavnim prinesel članek, v katerem hvali Portorož in pravi, da je to letovišče postal prava Meka za Svede. Hkrati je prinesel gornjo sliko švedskih turistov Eve Christoffersson in Lene Wiklund, posneto v parku hotela Palace. Casopis se je zelo pohvalno izrazil o naši gostoljubnosti, o prirščenem odnosu naših ljudi do tujcev, o visokem nivoju družabnega življenja v Portorožu in raznih drugih prednostih bivanja švedskih turistov v Portorožu

Vsem cenjenim naročnikom iskrene čestitke
k Dnevu republike

KOLEKTIV KROJAŠKE DELAVNICE PIVKA

Trgovsko podjetje za uvoz in izvoz

FRUCTUS
K O P E R

Trgovsko podjetje ISTRA BENZ - Koper

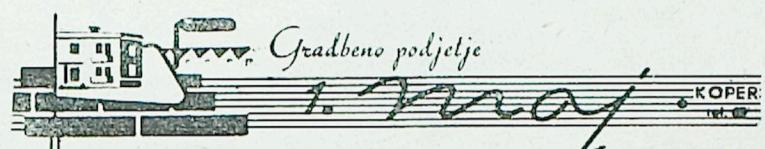
z vsemi poslovalnicami iskreno čestita vsem cenjenim odjemalcem
k zgodovinskemu dnevu 29. novembra

odkujuje

VSE VRSTE KMETIJSKIH PRIDELKOV
PO NAJVIŠJIH DNEVNIH CENAH

Vsem poslovnim prijateljem in sodelavcem ter vsemu delovnemu ljudstvu
ČESTITA K DNEVU REPUBLIKE

se priporoča

vsem investitorjem in jim čestita k prazniku — 29. novembra

Po najnižjih dnevnih cenah in vedno sveže prehrambene
potrebščine dobite pri trgovskem podjetju

JESTVINA KOPER

Vsem potrošnikom in poslovnim prijateljem čestitamo
za 29. november

**Kolektiv kavarne
LOŽA - Koper**

se priporoča vsem cenjenim gostom

K Dnevu republike

pošilja iskrene čestitke vsemu jugoslovanskemu ljudstvu

Vsem obiskovalcem kino predstav čestita k Dnevu republike
in jim želi nadaljnjih uspehov
kolektiv kinematografskega podjetja

GLOBUS • Koper

Kolodvorska restavracija - bife v Postojni

in gostinski obrat v Hruševju se priporočata cenjenim potnikom in domaćim gostom.

Ob prazniku republike iskreno čestitata
vsem gostom in vsemu delovnemu ljudstvu Jugoslavije

**Kolektiv
perutonarskega zavoda**

KRAS

NEVERKE

P I V K A

čestita vsem sodelavcem, poslovnim prijateljem k Dnevu republike
ter jim želi nadaljnjih gospodarskih uspehov

TRGOVSKO PODJETJE
TOBAK - Sežana

z vsemi svojimi poslovalnicami čestita vsem potrošnikom
ter ostalim državljanom k prazniku — 29. novembra!

KOLEKTIV GROSISTIČNO-DETAJLISTIČNEGA TRG. PODJETJA

PRESKRBA - Sežana

čestita

VSEM ODJEMALCEM, POSLOVNIM SODELAVCEM TER VSEMU
JUGOSLOVANSKEMU LJUDSTVU K DNEVU REPUBLIKE
SE PRIPOROČA ZA NADALJNJE ZAUPANJE

GRADBENO PODJETJE

I Z O L A

OBNOVA

SE ŠE NADALJE PRIPOROČA ZA ZAUPANJE
IN ČESTITA K PRAZNIKU REPUBLIKE VSEM
NAROČNIKOM, SODELAVCEM IN POSLOV-
NIM PRIJATELJEM

POTROŠNIKOM ELEKTRIČNE ENERGIJE V RAJONIH:
Sežana, Postojna, Ilirska Bistrica, Pivka, Hrpelje-Kozina, Divača, Podgrad in Kubed

čestita k prazniku republike kolektiv

ELEKTRO-SEŽANA
Sežana

V svojih elektroservisnih delavnicah v Sežani, Postojni, Ilirske
Bistrici in Kozini popravlja vse vrste gospodinjskih in drugih
električnih aparatov, previja elektromotorje,
opravlja vsa hišna elektroinstalaterska dela
z jamstvom in po najnižjih dnevnih cenah

Avtoturistično podjetje

Slavnik
K O P E R

VAM OMOGOČA HITRO, VARNO IN UDOBNO
POTOVANJE S SVOJIMI MODERNIMI AVTOPULMANI,
KI SO OPREMLJENI Z ZVOČNIMI IN KLIMATSKIMI
NAPRAVAMI
POTUJTE S SLAVNIKOVIMI AVTOBUSI!
ZADOVOLJNI BOSTE!

ISTRENE ČESTITKE K DNEVU REPUBLIKE
VSEMU DELOVNUEMU LJUDSTVU

Delovni kolektiv
OPEKARNE
MALA BUKOVICA
PRI ILIRSKI BISTRICI
čestita
k prazniku 29. novembru
vsemu
delovnemu ljudstvu
širom po naši
domovini!

GROSISTIČNO IN DETAJLISTIČNO
TRGOVSKO PODJETJE

„ILIRIJA“ ILIRSKA BISTRICA

SE PRIPOROČA VSEM ODJEMALCEM TER JIM ZAGOTAVLJA, DA SE BO ŠE NAPREJ TRUDILO, DA USTREŽE ŽELJAM POTROŠNIKOV!

K DNEVU REPUBLIKE ISKRENE ČESTITKE VSEM POSLOVNIM SODELAVCEM IN POTROŠNIKOM!

PRESKRBOVALNO
PODJETJE

Snežnik

čestita k dnevu ustanovitve nove Jugoslavije vsem svojim prijateljem, odjemalcem in delovnim kolektivom naše domovine!

ILIRSKA
BISTRICA

KMETIJSKA
ZADRUGA

»4. JUNIJ« ILIRSKA BISTRICA

čestita vsem svojim članom, kmečkim proizvajalcem k Dnevu republike in jim želi gospodarskega napredka!

OBRTNO
PODJETJE

Planika

ILIRSKA
BISTRICA

se toplo priporoča vsem svojim odjemalcem in naročnikom ter čestita k Dnevu republike!

DELOVNI KOLEKTIV PREVOZNIŠKEGA PODJETJA

TRANSPORT

ILIRSKA BISTRICA

- ☆ sprejema prevoze na lokalnih in daljših progah po konkurenčnih cenah.
- ☆ Vsem dosedanjim naročnikom in poslovnim sodelavcem iskreno čestita
- ☆ k prazniku — 29. novembru!

T O T Y
TOVARNA ORGANSKIH KISLIN

ILIRSKA BISTRICA

PROIZVAJA: VINSKO IN MLEČNO KISLINO, TEHNIČNE, PREHRAMBENE IN CITRONSKO KISLINO, KALIEV BITERTRAD, SEIGNETTOV SOL, KALIEV LAKTAT ZA FARMACEVTSKE NAMENE, KAZEIN, KAZEINSKO LEPILO ZNAMKE ZIP, MLEČNI ALBUMIN, KONJAKOVO OLJE TER VINSKI DESTILAT

★★★
DELOVNI KOLEKTIV ISKRENO ČESTITA VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU
K PRAZNIKU — 29. NOVEMBRU!

TOVARNA FURNIRJA IN LESNIH IZDELKOV

TOPOL

ILIRSKA BISTRICA

OPOZARJA NA SVOJE PRZNANE PROIZVODE
TER VABI ODJEMALCE, DA UPORABLJajo LE
NJENE IZDELKE

...

K PRAZNIKU REPUBLIKE — 29. NOVEMBRU —
ISKRENO ČESTITA VSEM DELOVNIM KOLEK-
TIVOM JUGOSLAVIJE!

Občinski sindikalni svet

- ☆ ČESTITA K ZGODOVINSKEMU DNEVU USTANOVITVE
- ☆ NOVE JUGOSLAVIJE VSEM BIVŠIM BORCEM TER
- ☆ VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU!

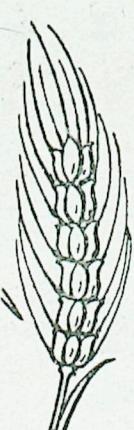
ILIRSKA BISTRICA

K DNEVU REPUBLIKE ISKRENO ČESTITA VSEM SVOJIM ČLANOM

Občinski odbor SZDL

ILIRSKA BISTRICA

KOLEKTIV KMETIJSKE ZADRUGE

Tone Tomšič Knežak

ČESTITA K OBLETNICI USTANOVITVE
NOVE JUGOSLAVIJE VSEM SVOJIM ČLANOM
TER VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU!

KOMUNALNO
PODGETJE

MLEKO Koper

DEKANI

iskreno čestita vsem potrošnikom, dobaviteljem ter vsem poslovnim prijateljem k Dnevu republike!

★ KOLEKTIV SEŽANSKE TOVARNE PLETEVIN ★

★ ČESTITA SVOJIM POSLOVNIM PRIJATELJEM, SO-★

★ DELAVCEM IN VSEM ODJEMALCEM ZA PRAZNIK ★

★ REPUBLIKE! ★

S P L O Š N O
G R A D B E N O
P O D J E T J E

»KRAŠKI ZIDAR«

S E Ž A N A

SE PRIPOROČA
VSEM
INVESTITORJEM
TER ČESTITA
K PRAZNIKU
USTANOVITVE
NOVE
JUGOSLAVIJE!

VSEM POTROŠNIKOM SE PRIPOROČA
IN ČESTITA K OBLETNICI USTANOVITVE
NOVE JUGOSLAVIJE

KOLEKTIV MESTNIH TRGOVIN

P O S T O J N A

★ V RESTAVRACIJI »MOHORČIČ« SEŽANA

boste vedno najbolje postreženi, za kar Vam jamči kolektiv.

— — —
K Dnevu republike iskreno čestitamo vsem prijateljem in cenjenim gostom!

TRGOVSKO PODGETJE

Soča Koper

K O P E R

s svojimi dobro založenimi poslovalnicami
v KOPRU, IZOLI, ILIRSKI BISTRICI in na PIVKI
čestita svojim odjemalcem k prazniku — 29. novembra — in se
toplo priporoča!

TRGOVINSKA ZBORNICA

Z A O K R A J K O P E R • K O P E R

Čestita k zgodovinskemu dnevu ustanovitve
nove Jugoslavije vsem svojim članom ter
delovnim kolektivom širom naše domovine

TRGOVSKO PODGETJE NA DEBELO IN DROBNO

AUTOCOMMERCE KOPER

K O P E R

ISKRENO ČESTITA
VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOV-
NEMU LJUDSTVU K PRAZNIKU REPUBLIKE —
29. NOVEMBRU!

TRANSPORTNO PODGETJE

T R A N S A V T O

POSTOJNA

OPRAVLJA PREVOZE HITRO IN PO ZELO UGOD-
NIH POGOJIH

★ ★ ★

VSEM N A R O Č N I K O M SE TOPLO PRIPOROČA IN JIM
ČESTITA K DNEVU REPUBLIKE!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR KOPER

OBČINSKI KOMITE ZKS KOPER

OBČINSKI ODBOR SZDL KOPER

OBČINSKI KOMITE LMS KOPER

OBČINSKI ODBOR ZB NOV KOPER

OBČINSKI SINDIKALNI SVET KOPER

čestitajo vsem družbenim, političnim in gospodarskim
organizacijam k dnevu ustanovitve socialistične Jugoslavije!

KOLEKTIV INDUSTRJSKEGA OBRATA
TOVARNE OPTIČNIH
IN STEKLOPIHAŠKIH IZDELKOV

T O S

H r p e l j e

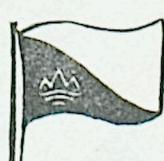
ČESTITA VSEM DELOVNIM
KOLEKTIVOM JUGOSLAVIJE
K PRAZNIKU REPUBLIKE!

K DNEVU REPUBLIKE ISKRENO ČESTITA

JADRANSKA POMORSKA AGENCIJA

FILIALA V KOPRU, Pristaniški trg 5
p. p. 60 — telefon 97 — telegr. Jadroagent

• • •
OPRAVLJA VSE AGENCIJSKE POSLE v mednarodnem pomorskom prometu, sprejema in odpravlja domače in tujne ladje, sklepa prevozne pogodbe, usmerja prevoze na vse relacije, posreduje prevoz potnikov za inozemstvo

SPLOŠNA PLOVBA

PIRAN

VZDRŽUJE Z MODERNIMI TOVORNO-POTNIŠKIMI LADJAMI Z ODHODOM
LADIJ VSAKIH 30 DNI REDNO EKSPRESNO PROGO JADRAN—ZDA
(IZ JADRANA V NEW YORK, PHILADELPHIA, BALTIMORE, SAVANNAH IN BOSTON)

KAKOR TUDI REDNO SLUŽBO OKROG SVETA (IZ JADRANA V INDIJO, INDO-
NEZIJO, JAPONSKO, ZDA — ZAHODNA OBALA, SREDOZEMSKE LUKE)
IN NUDI LADIJSKE PREVOZE PO VSEM SVETU Z MODERNIMI TOVORNIMI
LADJAMI OD 8.000 DO 18.900 TON NOSILNOSTI

ZA VSE INFORMACIJE SE OBRNITE NA UPRAVO PODGETJA »SPLOŠNA
PLOVBA« PIRAN, ŽUPANIČEVA 24, TELEGRAMI: PLOVBA PIRAN,
TELEX: 035-22, TELEFONI: 51-70, 51-71, 51-73, 51-75, IN NA NAŠE AGEN-
TE PO VSEM SVETU.

KOLEKTIV »SPLOŠNE PLOVBE« PIRAN ČESTITA K DNEVU REPUBLIKE VSEM
POSLOVNIM PRIJATELJEM TER DELOVNUEMU LJUDSTVU SOCIALI-
STIČNE JUGOSLAVIJE!

Cenjenim gostom
iskreno čestitke za Dan
republike pošilja
**kolektiv kavarne
»SPORT«
SEŽANA**

Iskreno čestita k Dnevu
republike kolektiv
**LEKARNE
SEŽANA**

**KOLEKTIV GOSTINSKEGA PODJETJA
JADRAN KOZINA**

se toplo priporoča vsem potnikom in svojim stalnim gostom
ter jim čestita k prazniku — 29. novembru!

RIZANSKI VODOVOD — KOPER

čestita vsem potrošnikom in delovnim kolektivom
k prazniku — 29. novembru!

**DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA
ZA REZANJE IN PREDELAVO LESA**

JELKA KOZINA

☆ čestita svojim sodelavcem, poslovnim prijatev
☆ ljem in vsemu delovnemu ljudstvu k Dnevu
☆ republike — Hkrati se priporoča za nadaljnje
☆ zaupanje!

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

BOR • KOPER

čestita k zgodovinskemu dnevu — prazniku republike — vsem cenjenim
odjemalcem in delovnim kolektivom širom po naši socialistični domovini!

Obenem sporočamo vsem potrošnikom, da imamo na zalogi prvo vrstna
bukova drva, premog in razni gradbeni material

KOLEKTIV TOVARNE

ILIRSKA BISTRICA

LESONIT

čestita k prazniku republike vsem delovnim kolektivom in priporoča svoje izdelke!

LESONIT PLOŠČE — trde, poltrde in ekstra trde v debelinah od 2,5 do 5 mm in
v dolžinah 5200 mm, 2600 mm in 1300 mm, v širini 1700 mm, kar je najugodnejše
za potrošnike

LESONIT PLOŠČE — gladke, rebraste in karirane v različnih barvah

LESONIT PLOŠČE — v več kot 40 barvah in imitacijah

MELANIT PLOŠČE — prav tako v več kot 40 barvah in imitacijah

KVALITETA PRIZNANA — CENE KONKURENČNE!

Kolektiv
KMETIJSKE ZADRUGE
ŽABNIK
HRPELJE-KOZINA

čestita svojim članom in
vsemu delovnemu ljudstvu Jugoslavije k prazniku republike!

MIZARSKO PODJETJE

Krasoprema

DUTOVLJE — DIVAČA

izdeluje kakovostno pohištvo in drugo opremo
po najnižjih dnevnih cenah

Kolektiv podjetja iskreno čestita ob prazniku
republike svojim odjemalcem in se priporoča!

TRGOVSKO
PODJETJE

TIMAV
HRPELJE-KOZINA

s svojimi poslovalnicami se priporoča vsem odjemalcem
in ostalim potrošnikom ter čestita k zgodovinskemu
dnevu — 29. novembru!

OKRAJNA KMETIJSKO-GOZDARSKA ZBORICA

KOPER

čestita k Dnevu republike — 29. novembru — vsem kolektivom političnih,
družbenih in gospodarskih ustanov ter vsemu našemu delovnemu ljudstvu!

VODNA SKUPNOST

Koper

**ČESTITA OB PRAZNIKU REPUBLIKE —
29. NOVEMBRU — VSEMU DELOVNEMU
LJUDSTVU IN VSEM ČLANOM VODNE
SKUPNOSTI!**

Vsem občanom in delovnemu ljudstvu
naše socialistične domovine čestitajo k prazniku
ustanovitve nove Jugoslavije

**OBČINSKI LJUDSKI ODBOR HRPELJE
OBČINSKI KOMITE ZKS HRPELJE
OBČINSKI ODBOR SZDL HRPELJE
OBČINSKI KOMITE LMS HRPELJE
OBČINSKI SINDIKALNI SVET HRPELJE
OBČINSKA ZVEZA REZERVNIH OFICIRJEV
IN PODOFICIRJEV**

PRISTANIŠČE KOPER

TELEGRAMI PRISTANIŠČE KOPER — P. P. 100
TELEFON H. C. 20

**NUDI SVOJE PRETOVORNE
IN SKLADIŠČNE USLUGE**

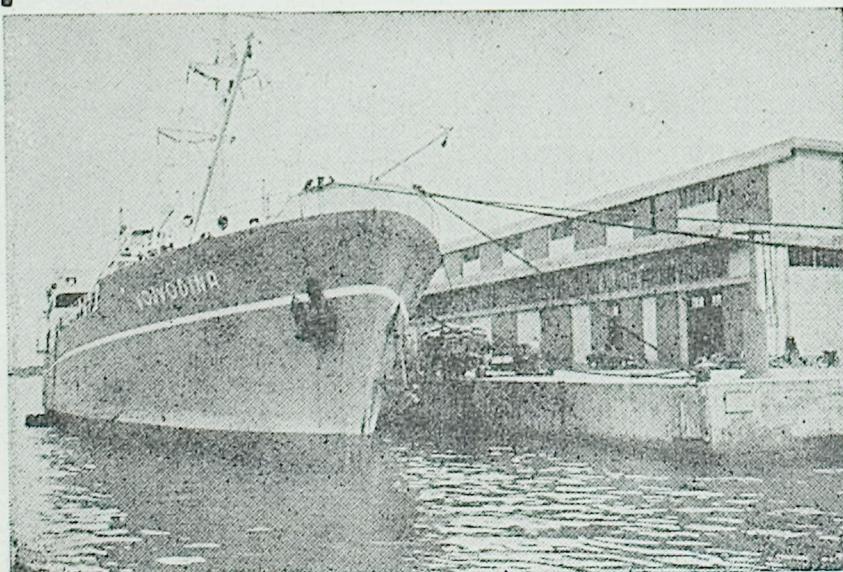
KVALITETNA MANIPULACIJA

UGODNE TARIFE

HITRO POSLOVANJE

**REDNE PROGE ZA SEVERNO AMERIKO, IZRAEL
IN GRČIJO**

**POGOJNO PRISTAJANJE NA PROGAH
ZA BLIŽNJI VZHOD, RDEČE MORJE, SEVERNO
EVROPO IN DALJNI VZHOD**

ISKRENE ČESTITKE K PRAZNIKU REPUBLIKE
POŠILJA KOLEKTIV

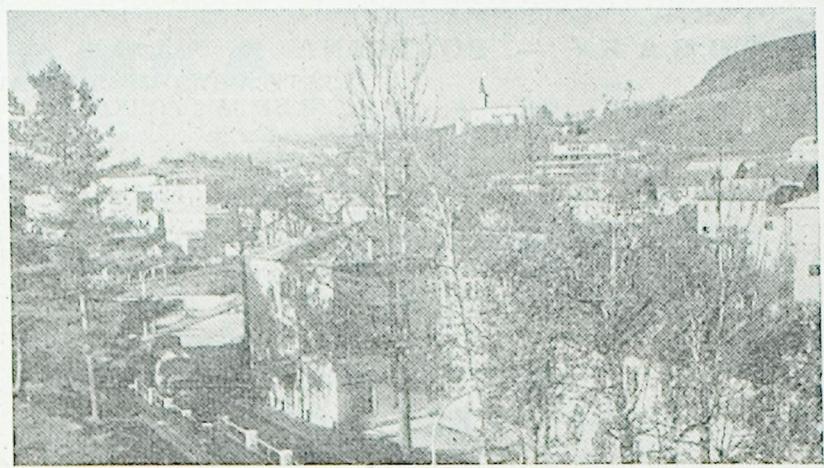
ZDRAVSTVENEGA DOMA ILIRSKA BISTRICA

KOMUNALNA GOSPODARSKA USTANOVA ILIRSKA BISTRICA

čestita vsem kolektivom in delovnemu ljudstvu
k prazniku — 29. novembru!

KOLEKTIV
LEKARNE
ILIRSKA BISTRICA

čestita
za praznik republike
vsem
delovnim ljudem
naše socialistične
skupnosti!

ISKRENE ČESTITKE K PRAZNIKU REPUBLIKE

— 29. NOVEMBRU —

TER MNOGO GOSPODARSKEGA NAPREDKA

ŽELI

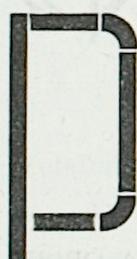
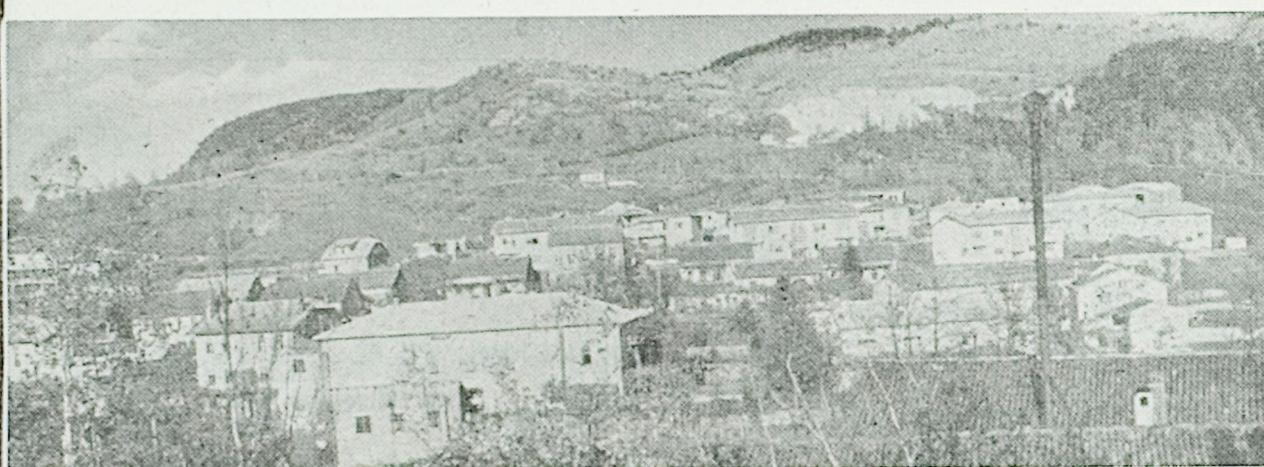

KOLEKTIV VETERINARSKE POSTAJE

ILIRSKA BISTRICA

ISKRENE ČESTITKE OB PRAZNIKU REPUBLIKE
VSEM DELOVNIM MNOŽICAM

OBČINSKI KOMITE ZKS ILIRSKA BISTRICA

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

PRIMORJE Ajdovščina

GRADBIŠČE ILIRSKA BISTRICA

SE PRIPOROČA VSEM INVESTITORJEM!

OB DNEVU REPUBLIKE POŠILJA ISKRENE
ČESTITKE VSEMU JUGOSLOVANSKEMU
LJUDSTVU Z ŽELJO, DA BI IMELO PRI SVOJIH
NAPORIH ŠE VEČ USPEHA!

VSEM PREBIVALCEM OBČINE ILIRSKA BISTRICA

POŠILJA ISKRENE ČESTITKE IN NAJBOLJŠE ŽELJE

ZA USPEŠNO DELO PRI GRADITVI BOLJŠEGA

ŽIVLJENJA V SOCIALISTIČNI JUGOSLAVIJI

OB DNEVU REPUBLIKE — 29. NOVEMBRU

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR ILIRSKA BISTRICA

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA
»TOBAK« — POSTOJNA

ČESTITA SVOJIM ODJEMALCEM OB DNEVU REPUBLIKE
TER SE JIM PRIPOROČA!

Izdelujemo specialne mizarske izdelke, ohišja za radijske sprejemnike, glasbene omare in pohištvo po naročilu — Ob Dnevu republike iskreno čestitamo vsem poslovnim prijateljem!

KOLEKTIV MIZARSKEGA PODJETJA
SENOŽEČE

Za praznike ob 29. novembru iskreno čestitamo našim gostom in delovnim ljudem naše domovine! Priporočamo se za obisk naših obratov: Kolodvorska restavracija Pivka, Kavarna »Kras« Pivka in Gostilna v Slavini pri Pivki.

GOSTINSKO PODJETJE PIVKA

KMETIJSKA
ZADRUGA

»KRAS« Sežana

- s svojimi odseki za pospeševanje kmetijstva in živinoreje ter vinogradništva
- čestita poslovnim prijateljem k prazniku — 29. novembra!

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA
»KOLONIALE« — PIRAN

s poslovalnicami v PIRANU, PORTOROŽU, IZOLI in KOPRU čestita svojim odjemalcem ob praznovanju Dneva republike! — Toplo se priporoča tudi v bodoče!

Priporočamo se za obisk v naših obratih:

HOTEL »CENTRAL« in RIBJA RESTAVRACIJA
v Portorožu

Delovnim ljudem naše domovine ob prazniku Dneva republike naše iskrene čestitke!

GOSTINSKO PODJETJE

Hotel „CENTRAL“ Portorož

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE KLJUČAVNIC
IN KOVINSKE GALANTERIJE

DEKANI PRI KOPRU

POŠILJA VSEM DELOVNIM LJUDEM IN ODJEMALCEM SVOJIH
IZDELKOV ŠE POSEBEJ ISKRENE POZDRAVE OB PRAZNIKU ROJ-
STVA NOVE JUGOSLAVIJE!

Vsem OBČANOM OBČINE PIRAN iskreno čestitamo ob Dnevu republike nove Jugoslavije k vsestransko doseženim uspehom pri socialistični graditvi:

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR PIRAN
OBČINSKI KOMITE ZKS PIRAN
OBČINSKI ODBOR SZDL PIRAN
OBČINSKI ODBOR ZB PIRAN
OBČINSKI KOMITE LMS PIRAN
OBČINSKI SINDIKALNI SVET PIRAN

Topla in mrzla jedila po naročilu in vse vrste pijač
dobite ob vsakem času v gostišču

»SOVIČ«, POSTOJNA
Priporočamo se za obisk in čestitamo k 29. NOVEMBRU!

Kadar potujete skozi Divačo, ne pozabite obiskati gostišča s prenočišči
»RISNIK«! Ob vsakem času solidna postrežba s toplimi in mrzlimi jedili
ter prvorstnimi pijačami. — Čestitamo k 29. novembru!

Kolektiv KOLODVORSKE RESTAVRACIJE V DIVAČI se priporoča pot-
nikom za obisk in jim želi dobro počutje ob praznovanju 29. novembra!

KOLEKTIV

KOMUNALNEGA
PODJETJA

V PIRANU

želi vsem delovnim ljudem Jugoslavije obilo sreče
in zadovoljstva v dneh praznovanja Dneva republike!

Svojim poslovnim prijateljem pa se še posebno
priporoča!

Odkupujemo in prodajamo kmetijske pridelke, pospešujemo vrtnarstvo,
vinogradništvo in kmetijske dejavnosti našega področja —
Ob prazniku 29. novembra čestitamo! Kolektiv

KMETIJSKE ZADRUGE
v Luciji pri Portorožu

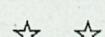
OBVEŠČAMO JAVNOST, DA POSLUJE NAŠ OBRAT
RESTAVRACIJA IN KAVARNA

»JADRAN«
V PORTOROŽU

SKOZI VSE LETO — PRIPOROČAMO SE ZA OBISK
IN ČESTITAMO K PRAZNIKU 29. NOVEMBRA!

HOTEL »PALACE« PORTOROŽ

Delovnim ljudem naše domovine vse najboljše želje
ob 29. novembру — Dnevu rojstva nove Jugoslavije!

Priporočamo se za naše proizvode:
morsko sol tipa »Piran«, fino mleto sol, kristalno bio-
salirano sol za kožarstvo in denaturirano živilsko sol.

DELOVNI KOLEKTIV

PIRANSKIH SOLIN
PORTOROŽ

Gost'Ina MARIJA VALENČIČ — Ribnica pri Košani — ob cesti Postojna—Reka, čestita ob Dnevu republike in se priporoča za obisk! — Postrežba s toplimi in mrzlimi jedili ter s priznanimi istrškimi vini!

RUDNIK ČRNEGA PREMOGA V SEČOVLJAH

POZDRAVLJA OB PRAZNIKU — 29. NOVEMBRU — VSE DELOVNE LJUDI NAŠE DOMOVINE TER JIM ŽELI NADALJNJIH DELOVNIH USPEHOV ZA ŠE BOLJŠE ŽIVLJENJE!

KOLEKTIV

KOLEKTIV KOVINARSKEGA PODJETJA

L I V *Postojna*

☆ SE PRIPOROČA VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM
☆ IN JIM ČESTITA K PRAZNIKU REPUBLIKE!

LESNA INDUSTRIJA PIVKA

Telefon 8 — Telegram: Javor Pivka

Poslovalnice:

BEOGRAD, ZAGREB, LJUBLJANA, POSTOJNA

PROIZVAJA:

- ☆ priznane bukove vezane plošče in furnirane vezane plošče z vsemi vrstami furnirjev po želji kupca
- ☆ mizarske plošče — bukove, topolove furnirane z raznimi vrstami furnirjev po naročilu — Dimenziije 150×250 ali po naročilu kupca
- ☆ furnir — plemeniti in slepi, domači in eksotični
- ☆ leseno embalažo
- ☆ stole, polfotelje, fotelje, kavče in drugo kosovno pohištvo
- ☆ žagan les iglavcev in listavcev

Kolektiv s svojimi obrati in poslovalnicami čestita vsem delovnim ljudem naše domovine ob Dnevu republike, svojim odjemalcem pa se toplo priporoča!

JADRANKA

TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV

P I R A N

☆ se priporoča svojim potrošnikom tudi za bodoče
☆ in jim čestita k prazniku nove Jugoslavije!

Oskrbujemo detajlistično trgovsko mrežo s prehranbenim in industrijskim blagom — Našim odjemalcem želimo vse najboljše ob praznovanju Dneva republike! — Kolektiv

VELETRGOVINE

PRERAD PORTOROŽ

TRGOVSKO PODJETJE

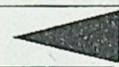
JAVORNIK PIVKA

s svojimi poslovalnicami

želi svojim potrošnikom nadaljnjih delovnih zmag pri graditvi socialistične domovine ter se jim priporoča!

KOLEKTIV

ŽELEZNIŠKEGA TRANSPORTNEGA PODJETJA v POSTOJNI

S SVOJIMI SEKCIJAMI ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE DOMOVINE OB PRAZNOVANJU DNEVA REPUBLIKE NOVE JUGOSLAVIJE!

★ ★ ★

POTNIKOM IN TRANSPORTANTOM SE PRIPOROČA TER ZAGOTAVLJA HITER IN VAREN PREVOZ PO ŽELEZNICI!

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE

Z A Ć I M B A

JERNEJ PRI PORTOROŽU

PROIZVAJA:

ZAČIMBE, DIŠAVE, ČAJE, KAVE, PECILNE PRAŠKE, ETERIČNA OLJA, AROMATIČNA IN ZDRAVILNA ZELIŠČA TER STEKLENIČI VSE VRSTE ŽGANIH PIJAČ

★ ★ ★

PRIPOROČA SE ODJEMALCEM, VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE DOMOVINE PA ISKRENO ČESTITA OB DNEVU REPUBLIKE!

Cenjenim gostom in vsem delovnim kolektivom
čestita k prazniku republike

KOLEKTIV RESTAVRACIJE »MALALAN« SEŽANA

Prebivalcem občine in vsemu delovnemu ljudstvu čestitajo
k prazniku republike

Občinski ljudski odbor — Občinski komite ZKS —
Občinski odbor SZDL — Občinski odbor ZB NOV —
Občinski sindikalni svet — Občinski komite LMS — Občinski odbor rezervnih oficirjev in pod-oficirjev

Občinski ljudski odbor Postojna

ČESTITA VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN DRUŽBENIM
ORGANIZACIJAM K DOSEŽENIM USPEHOM
ZA DAN REPUBLIKE

VSEM SVOJIM ČLANOM

TER DELOVNEMU LJUDSTVU

ŠIROM PO NAŠI DOMOVINI ISKRENO ČESTITA

K 29. NOVEMbru — PRAZNIKU REPUBLIKE

Kmetijska zadruga

POSTOJNA

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

GRADNJE

POSTOJNA

opravlja vsa gradbena dela: visoke in nizke gradnje,
gradi stanovanjske objekte itd.

Vsem investitorjem se priporoča ter čestita k Dnevu republike!

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

JADRAN

EXPORT - IMPORT

Sežana

ČESTITA K DNEVU REPUBLIKE — 29. NOVEMbru —
VSEM SODELAVCEM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM!

DELOVNI KOLEKTIV KOVINSKO-OBRTNEGA PODJETJA

ISTRAMETAL PIRAN

ČESTITA ZA 29. NOVEMBER!

Hkrati sporoča, da opravlja naslednje usluge: ključavniličarska, vodno-instalaterska, kleparska in kovinsko-galanterijska dela — Vsa naročila opravi hitro, solidno in ceneno

KOLEKTIV

Mlekarne

SEŽANA

proizvaja najboljše surovo maslo »Kraški cvet« in hladno lepilo »Express« ☆ K Dnevu republike iskreno čestita vsem cenjenim potrošnikom in se priporoča!

KOLEKTIV VELETRGOVSKEGA PODJETJA

MOTOTEHNA

KOPER

čestita k prazniku republike vsem poslovnim prijateljem in delovnemu ljudstvu Jugoslavije!

Iskrene čestitke in najboljše želje pošiljajo za praznik republike
vsemu delovnemu ljudstvu Jugoslavije

OBČINSKI ODBOR SZDL

OBČINSKI KOMITE ZKS

OBČINSKI SINDIKALNI SVET

OBČINSKI KOMITE LMS

OBČINSKI ODBOR ZB NOV

OBČINSKI ODBOR ZROJ

OBČINSKI ODBOR VVI

P O S T O J N A

GOZDNO GOSPODARSTVO POSTOJNA

ČESTITA

•
K DNEVU REPUBLIKE

•
VSEMU DELOVNEM LJUDSTVU

•
JUGOSLAVIJE

•
TER ŽELI

•
MNOGO DELOVNIH USPEHOV

•
PRI NADALJNJI GRADITVI

•
SOCIALISTIČNE DOMOVINE!